

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KALEFA

Ağustos 2019 Sayı: 60
Fiyat: 10 TL - KKTC: 11 TL

ISSN 2148-7820

9 772148 782803

bi dünya...

DİRENENLERDEN OLACAĞIZ "ARTIK YETER" DİYENLERDEN

İlber Ortaylı • Vedat Milor • Şebnem İşigüzel • Enis Batur • Selçuk Şirin • Nermin Yıldırım • Akgün Akova • Aylin Balboa • Alper Canıgüz
Sunay Akın • Serkan Altunigine • Mahir Ünsal Eriş • Umay Umay • Zafer Algöz • Cem Davran • Coşkun Aral • Can Yılmaz • Nihat Sırdar
Candaş Tolga • Cem Güventürk • Levent Erden • Nilay Örnek • Başar Başaran • Dilan Bozyel • Gökhan Çınar • Bedia Güzelce • Suna Akyıldız
Kaan Koç • Ayta Sözeri • İbrahim Büyükak • Celil Nalcakan • Zeki Kavahan • Gökhan Dağistanlı • Emirhan Perker • Türkü Turan • Aslı Alpar

sadece 6 kelime

bir hayatı
6 kelimeyle
anlatabilir misin?

Bu ay Instagram hesabımızdan
6 kelimelik hikâyelerinizi sizlere sorduk...
Siz de 6 kelimelik hikâyenizi
altikelime@kafadergi.com'a yollayın,
eylül sayısında yayımlayalım!

Mutsuz bir palyaço
herkesi güldürmeye
çalışıyordu.
@murt 28

Penceremin
önündeki kuşa
baktım, kuş, cik!
@muratserverakman

Gözlerinden yaşlar süzülürken
kadehini zaferine kaldırdı.
@yprkrmn

Anılar hızla kaybolan
tramvaylar kadar
sahicidirler.
@belkisturkmen

Yaktığı fotoğrafları söndürüp
tekrar albüme koydu.
@chivasreall

Pencere kenarında seni
bekleyerek ömür tükendi.
@mahzumbedevi

Her kapı
açıldığında ailecek
onu beklemek.
@cihan.durgun

Yaşamış olsaydım
anlatacak çok
hikâyem olurdu.
@hurkännn

Öleceği gün son suyunu
ben içirdim.
@ecemyusel

İlkokul, ortaokul, lise,
YGS, üniversite, KPSS...
@klcsibel

Çennobil'den sonra
yağmurlu bir günde
doğmuşum.
@seboyldz

Sonbahar sabahı sessiz
bir sel duyuldu.
@ireem.si

CV'ni aldık
Nurancığım, mutlaka
geri döneceğiz.
@nuranerin

Uçurumdaki ayak izleri
bir daha olmayacaktı.
@niloyaa 19

Babam gözlerini
kapadı, bir gecede
büyüdüm.
@begumkeresteci

Rüzgârın beni devirmesini
bekleyen bir ağacım.
@kayzeston

Ölümünün birinci ayında
bulundu. Kira zamanıydı.
@mertcano2gul

Seni gördüğüm güne
kadar hep 18'dim.
@ozgenonver

Havlum hemen
kurudu, dalga
sesiyle uyudum.
@menguzneliem

Cenazenin en güzel
insanı şimdi tabutta.
@dilara_ozlu

Karnı acıkmıştı, uyandı.
Karnı doydusu, uyudu.
@hambiatat

Bir masal daha
okunmadan yarım kaldı.
@newmoon.ay.ca

KAFA Dergisi'nde yayınlanan
okuyucu hikâyelerinden ve
yazarlarımızın
özel olarak yazdığı
6 kelimelik hikâyelerden derlenen
"Altı Kelimelik Hikâyem" kitabı
kafa.com.tr'de satışta...

Başar Başaran

üvey bir aşkın ardından...

**Bir âşık oldum ben çok yanıldım.
Bir âşık oldum kendime kondurmadım.
Bana mı dedin? Mermi çoktan kalbime
yürümüş de ben silah sesine inanmadım.**

Bir âşık oldum ben örümcek kadar sanatkar. Bir âşık oldum kendime söylemeyecek kadar sahtekar. Sinsi bir rüzgârın yaydığı yangında is içinde kaldım. Ormandan bacakları tutuşmuş tilkiler gibi kaçtım. Kurnaz saydım kendimi, kargaları yüzüme güldürdüm. Kozalaklar patladı ardından ağaçlar devrildi göllerde alevler yükseldi bir bardak suyundan vazgeçmedim. Kan ter içinde uyansam da rüyası devam etti. Bir âşık oldum ben sabah saatlerinde yokuşlar boyu yürüdüm. Gece barlarından süpürüldüm. Dolmuşlar, tramvaylar, üstümden geçen uçaklar. Hırsızlardan uğursuzlardan ipten kazıktan kurtulmuşlardan beter sahte dilenciler gibi fukaralara avuç açtım. Geçsin bu hâl benden istedim. Yılanlar gibi derimi döktüm. Öptüğün yerler yerlerde kaldı. Uyku ve kapı aralarında uzun ve kısa öpmelerin vardı. Yağmurdan kaçır gibi kaçıp insanlardan eşikte boynuma saklanırdın. **Kimsenin üstlenmediği bir cinayet gibi aşkı ortada bıraktım. Yataktan kalktım, arkamda tebeşirle çizilmiş bedenim kaldı.** Kendi kendisine sağır bir adam. Kalbime el olmuş aklıma inanıp boyumdan büyük konuştum. Gel arkadaş otur da hâllerini söyle bana, sen de herkes gibi kırılacaksın direnme doğaya demedim. Kulaklarımı tıkadım bağıra çağıra şarkılar söyledim. Bir gece

**Bir adam bir
kadını severse
yazmaktan
vazgeçmelidir.
Belki de sadece
o zaman sahiden
yazabilir.**

sen uyurken yüzümü aynada gördüm, kibrimden ödüm patladı. Nisan güneşinin neşesinden aralık gecesinin kasvetini sezerek kaçtım. Hesaplar, kitaplar, matematikler uydurdum. Bir âşık oldum ben çok yanıldım. Bir âşık oldum kendime kondurmadım. Bana mı dedin? Mermi çoktan kalbime yürümüş de ben silah sesine inanmadım.

Bire bin katıp anlatması kolay binden bir çıkarıp yaşaması zordur. Anlattım da anlamadım. Şu karşıkı tepe için ölmektense tepe üzerine konuşmayı tercih ettim. Boşboğaz bir askeri kim ciddiye alsın? Hâlbuki vurulup düşmek kaçmaktan daha çok yakışır insana. Tatlı canım acıdı dayanamadım. Bir âşık oldum ben mısralar yazdım bir şeye benzetemedim. Çilesini çekmediğin dergâhın postuna kurulamazsın Derviş Efendi! Bol keseden söylevler çektim. Allah'tan, ölümden ve kavgadan söz ettim. Ne alnım değdi seccadeye de kaderi Tanrı'ya emanet ettim ne de kalbimi aşkın avucuna verdim. Maşuk da olamadım mümin de. Heybemde kelimenin yükü dağlar ardına yalınayak varamadım. Kuruldum sıradanlığın otağına kolay övgülere tav oldum. Sıcak sularda ayaklarım, gözlerim yükseklerde düşmeden bilirim yarları sandım. Ne yarı ne yâri anlayabildim. **Bencilliğin orta dalgasında cılız bir türkü gibi çalındım radyoda. Kimse açmadı sesini. Sıkıcı bir film gibi kendimi izlerken uyudum.**

Oysa aşkın davetinde bir deprem gizliydi. Şehri yerle bir edecek, düzeni değiştirecek, haramiye diz çökmüş ömrümün sonunu getirecek devrim vardı. Hani Yakup Kadri'nin veletleri asker toplayıcıları geldiğinde yatağın altına saklanır. Öyle kaçtım harbe gitmekten. Üstümde sen yatıyordun. Güneşe muhtaç olmayan silik bir ay gibi gururlu ısırap çekiyordun. İçini çektin geceler boyu. Ağlamaktan korkmadın. Sarhoşluktan, polisten, babandan ve kadınlığından korkmadan tekmeledin kapılarımı. Camımı çerçevemi indirdin. İçeride sessizce bekledim. Gidesin diye duaya durdum Tanrı'dan utanmadan. Dese ki "Ben bu kalbi sana niye verdim. Kelimenin sahibi bensem kulağına ilhamı aşktan kaçasın diye mi üfledim?" Ne derim?

Başımı önüme eğmeyi ilmiğe uzatmaya tercih ettim. İdam kaçkını bir Lorca'yı, işkencede çözölen Che'yi, Sarayda yatan Nâzım'ı tarih ne yapsın? İğneli bir beşiktir şairi şair yapan. Dünya bir deli gömleğidir. Giymeden yaşanmaz. Özgürlük kalıp savaştan geçer. Gerçekten yaşamak bir mevta gibi gassal elinde rezil olmaya teslim olmaktır. **Cehennemi cennete, kışı hazirana, aslanı çakala, sevgiliyi el âleme boğdurana yazıklar olsun.** Kalkıp da kendime bir tokat atamadım. Bir âşık oldum ben... Yalan yok çok köpekledim.

Suallerine yanıtlım kalmadı. Sabahlara kadar konuşursam dinleme. Yazdıklarına inanma. Şuara'dan dost edinme. Ayağı vuran ayakkabıdır yoldan vazgeçene hak verme. Ben sana "Kullanılmamış bir gök" getiremedim. Durup köşe başında deliksiz dinlenecek bir şarkı söyleyemedim. Eski zamanlardan bir Cuma yok bende çalacak. Seviştigimize inanma. Her gece yanına bir çınar gibi devrilmedim. Nefes nefese kalışıma kanma hiç ardından koşmadım. Bir adam bir kadını severse yazmaktan vazgeçmelidir. Belki de sadece o zaman sahiden yazabilir. Yazamamaktan korkandan yazar olmaz. Ölmekten korkandan yaşamak çıkmaz. Polis gördüğünde sözünü saklayanda fikir arama. Bende seni sırtlayacak yürek yokmuş. Kendini suçlama...

Bir âşık oldum ben beni tanıdım. **Utunulacak bir uzak akraba gibiyim artık kendime. Anlamını kaybetmiş bir yüzük gibi çıkıyorum parmağından.** Mucizesiz

bir peygamber gibi konuştukça batıyorum. Sen Nil boyunca gidersin teknelerde. Gözünü güneş kamaştırır. Beni sahilde arama. Tarihte, kalbinde, yanına arama. Henüz hiç anımızın olmadığı o ilk güne hapsoldüm ben. Rüzgâr aynı sinsilikte esiyor. Ellerim ellerini tutmayı bilmiyor. Dilimde dilinin tadı yok. Tenine hiç dokunmamış tenim. Bakınma ufuklara. Yok denizi bölecek asam. Boğulmaya cesaretim geri dönmeye nedametim yok. Bir makas al eline çıkar beni bu aşkın fotoğrafından. Sen bizi yalnız temsil etmelisin. Çünkü sen yaşadın sen öldün. Ben ne yaşadım ne de öldüm.

siyasetçilerin eğitim işine girmemesi gerekiyor

Bilmem nerelerde üniversiteler açılıyor, bu çocuklar da oralara gidince hayatlarının düzeleceğini sanıyor. Ama söylüyorum; iyi olmayan üniversiteye gideceklerine, üniversiteye gitmesinler. Gitmeyin!

Çok açık ki siyasetçilerin bu işe çok girmemesi gerekiyor. Bir gün konferansta konuşuyordum. Eski bir politikacı, hemşehrilerinin sempatisini kazanmak için, hiçbir bağı yokken kalkıp bana tenkitte bulundu. Kendisinin çıktığı şehirden bahsederek, "Efendim '...mızı küçümsemeyin," dedi. Öyle bir hava yoktu, savunmaya geçmedim ama kürsüden indikten sonra ona şunları

söyledim; "Yanlış anladınız, mühim değil fakat size bir hususu açıklamam lazım. **Biz tarihçiler sizi sevmiyoruz. Çünkü arşivimizi mahvettiniz.** Arşiv binamızı elimizden alıp İstanbul polisine verdiniz. O bina İstanbul polisinin dışının kovuğuna gitmezdi, nitekim üç sene sonra da çıktılar zaten. Biz bunu unutuyoruz."

Çok açık ki burada önemli bir nokta var. Siyasetçiler bu işlerden uzak dursun, herkes bildiği işi yapsın.

türkler, işi en başta çok güzel götürür ama sonra tamamlamaz

Türkiye çalışkan insanların yaşadığı bir ülkedir. Ama çok çalışmak maalesef bizde pek işe yaramaz çünkü suistimal edilir. Çok açık ki evvela patronlar çalışma hayatımızı suistimal eder; onlar etmezse, biz kendimiz ederiz. Çünkü ciddi zaafırlara sahibiz. Bir defa işleri yayma merakımız vardır. Türkler, işi en başta çok güzel götürür ama sonra tamamlamaz; son noktayı koyamaz, işi teslim etmekte güçlük çeker. Böylesini genellikle küçük şirketlere verilen işlerde görürsünüz. Esnafımız da farklı değildir; işe güzel başlarlar ama uzatırlar ya da kötü yaparlar, susarlar, geçiştirirler. Bu akademik hayatta da farklı değildir. Akademide her türlü insan yan yanadır ve koordinasyon yoktur.

Çalışan vardır, iş bitiremeyen vardır ve ömrünü öyle de tamamlar. Bu hâl her türlü meseleyi beraberinde getirir. Maalesef intihal de vardır, tembellik de. Ama kimin ne kadar çalışıp çalışmadığını söylemek zordur.

Demem o ki akademisyenimizde de esnafımızda da ustamızda da işçimizde de velhasıl pek çoğumuzda iş ahlakı açısından sorun var; bu konuda iyi değiliz. Söz konusu ahlakı yerleştirmede başarısız olduk; yapamadık, bu sorunun üstesinden gelemedik. Bakın, hepimiz zaman zaman tembellik yapmışızdır ama bu bir defa olur, iki defa olur. Tekrarlansa, sen zaten o işi yapmak istemiyorsun demektir. O işle bir alakan yokmuş belli ki o işe saygın yokmuş. Önemli olan işi bitirmektir. İnsanlar işini seçebilmeli ve başından o işe âşık olmalı. Bizim ülkemizde insanların çoğu seçtiği işe tesadüfen gelmiştir. O nedenle çalışkan olan dahi zamanla nereye yürüdüğünü bilmez ve zihni uyuşur.

insanlarımız yurt dışına gitsin ama geri de dönsünler

İnsan nasıl bir yaşamı sevdiğine karar verirse, doğru yeri seçip orada da kafasına göre yaşar. Örneğin ben Atina'da çok rahat yaşarım, Selanik'te daha da rahat yaşarım. Sıcak gelirse kuzeye, serine kaçırım. Canın çekerse Samos'a (Sisam Adası) da gidebilirsin. Yunanistan güzel bir memleket, afiyetle yemeğini de yersin. "Eskiden çok iyi değildi," diyorlar ama şimdi yaşamdan zevk alma bakımından çok çok iyi bir ülke oldu.

Tabii işi olmayan, hayat standartlarından şikâyet eden insanlar söz konusu olunca böyle konuşulmaz belki ama ben Yunanistan'ı, şu andaki hayat standartları açısından dahi bize göre daha dengeli görüyorum. İktisadi dengesi daha iyi, gelir dağılımı daha iyi; kaldı ki ülke hâlen bir

ekonomik krizin içinde ya da yavaş yavaş krizden çıkıyorlar diyelim. Esas mesele ne biliyor musunuz? **Hayat diye bir şey var ve Yunanlar onun farkında. Tadını çıkarmaya çalışıyorlar, doğrusu bunu nasıl yapacaklarını da biliyorlar.** Tadını çıkarmak mutlaka meyhane demek değil; lisan kursu var, müze var, ilginç müzik var, konser-tiyatro var. Ayrıca bir güvenlik hissi de mevcut... Burada serserinin biri çıkıyor; "Bir şeyleri bilmem nereye gömdük, gömeriz vs.," diyor. Yetkili kimse de çıkıp bir şey demiyor. Diyecek hâlleri yok belki. Bu yüzden insanlar korkup kaçıyor, daha doğrusu yetişmiş insanlarımız kaçıyor. Bakın, ben kaçıp gitmelerini söylemiyorum

insanlara; sadece hayatlarında yeni pencere açmak isteyenlerin cesur olmaları gerektiğini söylüyorum. Dışarı gitsinler ama tabii ki geri de gelsinler. Öğrendikleriyle ülkemize dönsünler.

bir muslukçu bazen bir hukukçudan fazla işe yarar

Bugün, el becerilerini geçtim; el yazısı bile kalmadı. Kimse eliyle yazı yazamıyor; klavyeyle, telefonla yazıyor. Yakında gözüyle yazacak. Eee, nasıl olacak bu işler? Böyle söylüyorum ama benim el yazım da değişiyor, giderek kötülüyor, yazmayı unutuyorum. **Burası önemli, herkes dikkat etsin; alışkanlıklar değişince, çok şey değişir.** Bizler bugün için, yazarak düşünmeye alışkın insanlarız. Hemen hepimiz gibi ben de yazarak

düşünürüm. İşte bunlar değişiyor, yerine de bir şey koyamıyoruz.

Diğer el becerilerine dönersek... Kafan çalışıyorsa güzel ama ellerin çalışıyorsa daha güzel... Herkesin kafası ve eli aynı ölçüde çalışmaz, bunu da görmem lazım. Elini ve beynini çalıştıran çocukları ayrı ayrı öne çıkarmalıyız. Kimin nasıl çalıştığına dikkat etmemiz, önem vermemiz lazım. Bir toplum bu meseleleri gözeterek yaşar. Herkes hukukçu olacak diye bir kaide yoktur, ayrıca buna gerek de yoktur. Bizim muslukçu da yetiştirmemiz gerekir. Öyle ki bir muslukçu bazen bir hukukçudan fazla işe yarar.

S-LOO'LER
GIDA KRİZİNDEN
KORUR MU?

KENDİ
KREDİMİN
ASGARİSİNİ
ÖDEYEBİLMEK
İÇİN, SİZE
ÖDEYEMEYECEĞİNİZ
KREDİLER VERMELİYİM!
ÜZGÜNÜM...

"BİR ARADA"
• BİLE
AYRI YAZILIYOR
SEVGİLİM...

Nermin Yıldırım

fazilet hanım'ın mektupları

Bir gün ansızın rahmetli kocası Halim Bey'den bir mektup geldi! Zarfı açıp da içinde kocasının el yazısını görünce aklını yitirecek gibi oldu Fazilet Hanım. Nefesi kesilerek bir çırpıda okudu mektubu.

Yıllar evvel bir kadın tanımıştım. Deli divane âşık olduğu kocasını, bir sabah her zamanki gibi işe uğurlayan ama akşam kapıda onu değil, ölüm haberini karşılayan Fazilet Hanım.

Kazadan sonra yaprak dökmüştü Fazilet Hanım. Kimsesiz kalmış metruk bir binanın sıvası gibi pul pul dökülmüştü. Çok sevenlerin aleme çifter çifter geldiğine inanıyordu. Çifter çifter gitmeleri münasipti bu yüzden. Ya Nuh'un gemisinde beraberce kaçmalıydı âşıklar ya da büyük tufana birlikte yakalanmalıydılar. Oysa kendisi, koca gemide bir başına kalmıştı. Kabuğu kırık salyangoz, evi kayıp kaplumbağadan ne farkı vardı?

Yakınları endişe içindeydi çünkü Fazilet Hanım yemeden içmeden kesilmiş, evden dışarı adımını atmaz olmuştu. Bütün gün perdeleri sıkı sıkı çekili evinde bir başına oturuyor, kendisi iki kap yemek pişirmede gibi, Halim Bey'in kız kardeşinin her gün uğrayıp getirdiği yemeklere de elini bile sürmüyordu. Âdeta bir an evvel sevdiğine kavuşmak için bekliyor, atlayıp kendi gitmiyorsa da ölümün ona çabucak gelmesi için elinden geleni yapıyordu. Allahım diyordu her sabah uyanınca, beni de al, beni de al yanına.

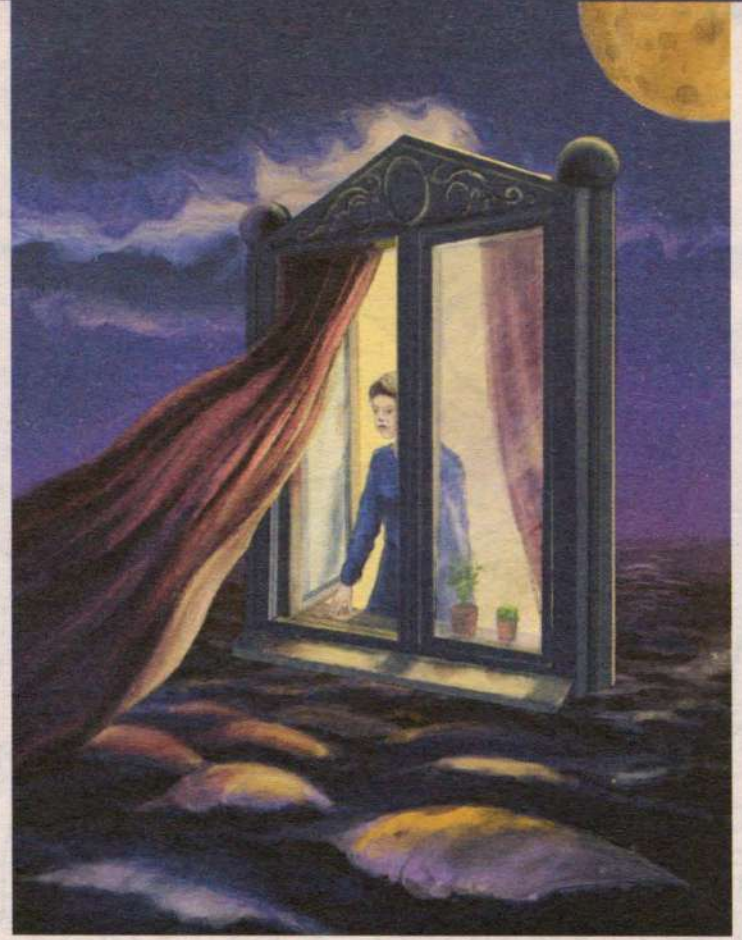
Derken olmayacak olan oluverdi ve bir gün ansızın rahmetli kocası Halim Bey'den bir mektup geldi! Zarfı açıp da içinde kocasının el yazısını görünce aklını yitirecek gibi oldu Fazilet Hanım. Nefesi kesilerek bir çırpıda okudu mektubu.

"Canım Fazilet, bu satırları beyaz tombul bir bulutun üstünden yazıyorum. Beni merak etme, iyiyim. Buradan bakınca görüyorum ki dünya dönüyor, kuşlar ötüyor, ağaçlar çiçekleniyor, çocuklar sokaklarda neşeyle koşturuyor, fırınlardan ekmek, topraktan ıslak çimen kokusu yayılıyor. Fakat sen yokluğumdan başka hiçbir şeyin farkında değil gibisin. Yokluğum, var olan her şeyin içine dolmuş, koca bir silgi misali dünyanı siliyor. Oysa varım ben Fazilet, varım ve iyiyim. Sen de iyi ol ne olur."

Fazilet Hanım elindekinin gerçekliğinden emin olmak için çimdikledi, tokatladı kendini. Baktı, mektup hâlâ elindeydi. Gözyaşları içinde öptü kokladı o mucizevi tek sayfayı. Üstünde Halim Bey'in kokusu olmasa belki gene de şüpheye düşecekti ama kâğıt buram buram kırk yıllık kocası kokuyordu. Fazilet Hanım da kuşkularda erimek falan istemiyordu zaten. Kocasının ta oralardan kendisine ulaşabilmek için bir yol bulduğuna iman etti. Ah Halim, dedi, Ah Halim, demek beni yalnız bırakmaya gönlün elvermedi.

Bir an evvel cevap yazmak istiyordu ancak nasıl yollayabileceğine dair fikri yoktu. Sonra sevinçle, mektubu gönderebilen belki kendi de çıkıp gelebilir diye geçirdi içinden. Buna da çabucak inandı. Tepeden tırnağa heyecan bastı o zaman Fazilet Hanım'ı. Halim Bey'in zuhuratına hazır olmalıydı. Azıcık güç toplamak umuduyla, nice zaman sonra ilk kez görüncesinin getirdiği yemeği kaşıkladı. Kendine çekidüzen vermek için aynaya baktı. Gözleri mor mor halkalanmış, saçları karmakarışık. **Bir koşu çeyiz sandığını açıp yıllardır sakladığı kemik tarağı çıkardı, Halim Bey'in ilk armağanı. Onunla uzun uzun taradı saçlarını.** Gözlerini kapattı, şimdi saçlarının arasında gezinen tarağın dişleri değil, sevdiğinin ince uzun parmaklarıydı. Ölmüş bir sevgili çünkü, gelip saçlarınıza dokunabilir gözlerinizi kaparsanız. Ölmüş biri, mektuplar bile yazabilir, inanırsanız. Ölülerle diriler arasındaki mesafeyi hep diriler belirler. Ölenler, ancak siz kabullendiğinizde gerçekten çekip gider.

Fazilet Hanım günlerce hiç durmadan taradı saçlarını. Taradı, taradı, taradı. Saç tellerinin birer birer tarağın dişlerine tutunup güzel başından ayrılmasına aldırmadı. Gözü hep kapıda bekledi, gece gündüz uyumadı.

Ne var ki Halim Bey ortalıkta görünmedi. Ama günler sonra yeniden mektubu geldi.

"Canım Fazilet,

Seni hep sevdim, hep seveceğim. Ama beni bekleme, gelemem, gidenin dönemediği yerdeyim. Bil ki tek özlemim sensin. Tek endişem senin kederin. Senin için hayat devam ediyor Fazilet. Ne olur sen de devam et. Nasılsa buluşacağız bir gün. O güne dek sabredeceğim, seni bu beyaz bulutun üstünde bekleyeceğim."

Fazilet Hanım mektubu bir daha, bir daha okudu. Günler boyu okudu. Halim Bey ne demek istiyordu? Düşündü taşındı ve en nihayet bunun bir tür buluşma çağrısı olduğuna kanaat getirdi. Rahmetli kocası gelemiyor, kendisini çağırıyordu. Belli ki bunu bencillik saydığından açıktan söyleyemiyor ama işte ima ediyordu. Halim Bey hep böyleydi zaten, kendi ihtiyacı ne olursa olsun, evvela Fazilet Hanım'ın iyiliğini düşünürdü. Ama bilmediği bir şey vardı, onsu hayat iyilik falan değildi. Fazilet Hanım, ta öte dünyadan iki mektubu kendisine ulaştırabilmiş bu kuvvetli hasret karşısında, canının çekileceği günü beklemeyi üç günlük beyhude ömre tamah etmek saydı. Kendisi acı çekerek de olsa beklemeye razı gelebilirdi ama sevdiğini bekletmeye kıyamazdı. Rahmetli oradan buraya ulaşmanın bir yolunu bulduysa, şimdi kendisindeydi buradan oraya gitme sırası.

Nice zaman sonra doğru kararı vermiş olmanın mutluluğuyla gülümseyerek balkona çıktı. Yüzünü yalayan rüzgârın ısıkları arasından, göğe gerili mavi atlasta yan yana dizilmiş beyaz tombul bulutlara sevgiyle baktı.

O esnada aynı apartmanın alt katında Halim Bey'in kız kardeşi Halime Hanım, bir yandan ahretliği Neriman Hanım'la dertleşirken bir yandan da masaya eğilmiş önündeki kâğıda bir şeyler yazıyordu.

"Ya işte Neriman, yemeden içmeden kesildi garibim. Ne yaptıkça kâr etmedi. En son bu çare geldi aklıma. Bizi dinlemezse abimi dinler dedim. Hayata tutunsun diye abimin ağzından yazıyorum mektupları, azıcık yazısına benzetiyorum, sonra da üstüne de rahmetlinin parfümünden iki damla. İlk daha mı fena olur diye düşündüm ama biliyor musun sahiden de iyi geldi. İlk mektuptan sonra yüzüne gözüne kan geldi garibimin. Günler sonra ilk kez yemek yedi. Hoş, sonradan başka türlü delirdi ama buna da şükür. Böyle böyle toparlayacağız inşallah."

Neriman Hanım arkadaşını dinlerken bir aralık gözü pencereden dışarı kayıverdi. Ne olduğunu hemen idrak edemese de kocaman bir şeyin hızla pencerenin önünden geçip gittiğini fark etti. Derken büyük bir gürültü koptu, ardından da konu komşunun dehşet dolu çığlıkları işitildi. Görgü tanıkları sonradan şöyle diyeceklerdi:

"Rahmetlinin son sözü 'Ben geldim' oldu. Başka da bir şey diyemeden oracıkta gülümseyerek can verdi."

serkan altunigne

Mahir Ünsal Eriş

korku bahsi

Korku, bir yadırgama biçimidir. Aklın bedeni mevcut gerçekliğe razı olmaktan caydırmaya çalışmasıdır.

İnsan dünyaya korkuyla gelir. Soluk almak zorunda bile olmadığı, karnının dahi acıkmadığı, sıcaklığı hiç değişmeyen, hiçbir şey için emek harcamak durumunda kalmadığı anne rahmini terk edip ilk soluğunu aldığı andan itibaren çok sayıda korku onu beklemektedir. İnsanın bilinen ilk korkusu ise benlik korkusudur. "Ben" olmak, anne rahminden dünyaya adım atmış olma travmasının ardından yaşanan en büyük korkudur. Çünkü hem anne karnı hem de doğum sonrası çocuk gelişimi uzmanlarının söylediğine göre bebek, hemen hemen altı ay boyunca, yani ağzına anne sütünden başka bir damla su bile değdirmek zorunda olmadığı o dönemde, kendini annesinin bir parçası sanır. **Bebek, kendisini annesinin bir uzvu ya da annesini kendisinin devamı olarak kabul eder. Fakat altıncı aydan sonra annesinden ayrı bir varlık olduğunun bilincine erişmeye başlar ve bu gerçek bir korkudur.** Anneye düşkünlük, yabancıları yadırgayıp ağlama ve anneye kaçma, anneye yapışık yaşama isteği gibi davranışlar işte bu korkunun bir sonucu olarak ortaya çıkar. Çünkü bebek, kendisi olmaktan, bu dünyada, annesinin vücudunun bir parçası değil de basbayağı müstakil bir insan olarak var olmaktan ötürü yaşadığı bu ilk yadırgayışı kabullenmekte zorlanır. Korku, bir yadırgama biçimidir. Aklın bedeni mevcut gerçekliğe razı olmaktan caydırmaya çalışmasıdır. O yüzden henüz altı aylıkken geliştirdiğimiz bu benlik korkusu bir ömre yayılır ve kimi zaman ölüm korkusu, kimi zaman yalnızlık korkusu, kimi zaman hasta olma, aç kalma, satılmaya ve

İnsanın en büyük korkusu bu dünyada bir başına olduğu düşüncesinin gerçek olduğuyla karşılaşma korkusudur.

tecavüze uğrama, yaralanma ya da sakat kalma korkusu olarak kendini hemen her yaşta ara sıra ve/veya sürekli olarak gösterir. İnsanın en büyük korkusu bu dünyada bir başına olduğu düşüncesinin gerçek olduğuyla karşılaşma korkusudur.

Korkumuzun sınırlarını da biçimini de algıladığımız ve kabullendiğimiz gerçeklik belirler. Bir örnek anlatayım, Kuzey Avrupa kökenli bir tarikat var. Güneş Tapınağı Nişanı adlı bir tarikat. İslam ile Hristiyanlığı tek bir çatı altında birleştirmekten, Tapınak Şovalyeleri'nin hayalleriyle hâllenmeye kadar birçok tuhaf düşünceleri bulunan ilginç bir grup. İlginçlik bununla da sınırlı değil tabii, bu tarikatın liderleri, Luc Jouret ve Joseph Di Mambro, yaşadığımız bu dünyanın sadece bir illüzyondan ibaret olduğu, burada geçirilecek ömür süresinden feragat edilirse insanların Sirius A yıldızının etrafında dönen bir gezegende ortaya çıkacakları ve orada huzur ve refah içinde sonsuz bir ömür sürecekleri öğretisini yayıyordu müritlerine. "Amma güzel kafalarmış, bunlara da inanan mı varmış," diye düşüneceksiniz, ki haklısınız da. Gelgelelim bu deli saçması düşünce uğruna Sirius'taki sonsuz yaşama ulaşmayı hedefleyen sayısız insan intihara kalkıştı ve bunlardan 78'i de başarılı oldu. Yani dediğim şu, ölümden korkmak bir canlılık belirtisidir, tüm canlılar ölümden korkar ve kaçınır; bütün hayatlarını ölümden uzak durarak günlerini uzatmaya adanlar. Fakat ölümün bir son değil de, huzur ve mutluluk içindeki sonsuz hayata, sınavsız koşulsuz açılan bir kapı olduğuna inandığınız bir gerçekliğin içinde yaşıyorsanız o zaman ölümden korkmamanız gayet doğaldır. Çünkü korku, gerçeklikle sıkı ilişki içindedir. Gündüz Vassaf, "Deli, gerçeğe benzersiz bakış açısıyla bakan kişidir," der. Sanırım "deli" namıyla bildiğimiz tüm insanların hesaba gelmez korkusuzluklarını da açıklamaya yeter bu söz. Korku önce aklın, sonra bedenin koruyucusudur.

Korku öğrenilebilir bir şey midir? Hem evet hem hayır. Ya da, bir kısmı içgüdüsel bir kısmı ise edinilebilir korkulardır. Örneğin yanında balon patlayan yeni doğmuş bir bebeğin korkup ağlamaya başlaması için ona hiç kimsenin bir şey öğretmesine gerek yoktur. Ama hamam böceğinden ya da örümcektan korkuyorsanız bu öğrenilmiş ve kültürel bir korkudur. Çünkü sizin korktuğunuz fareciklere, Hindistan'ın kimi bölgelerinde ilahi sayıldıkları için adlarına içlerinde serbestçe dolaşabildikleri, sürekli beslendikleri tapınaklar inşa edilir. Binlerce farenin dolaştığı bu yerlerde insanlar onlarla yaşamaktan değil korkmak, onur duyarlar. Sizin görünce sandalye tepelerine çıktığınız hamam böcekleri kimi Güneydoğu Asya ülkelerinde atıştırmalık olarak sokaklarda satılır. Bazen korku, korktuğunuz şeyden bile büyüktür. Bir kedinin sizi tırmalayarak ya da ısırarak öldürmesi ihtimali, eğer kuduz falan değilse, dikkate alınmayacak kadar düşüktür. Ama kediden korkuyorsanız bu bilginin sizin için hiçbir anlamı yoktur. Bunun anlamını psikanalizde ve içinde büyüdüğünüz kültürde aramak lazımdır. Demek istediğim şu ki içgüdüsel korkular işletim sisteminize ait şeylerdir. Oysa fobiler bu sisteme sonradan kurulmuş uygulamalardır ve kültürel dirler, öğrenme ya da deneyim yoluyla edinilebilirler.

Ergenliğimin sonuna kadar karanlıktan korktum. Karanlıkta asla uyuyamazdım. Hâlâ da korkuyorum diyemem ama karanlık bana tarif edemediğim bir huzursuzluk ve tedirginlik hissi verir. Işık ararım. Tek başıma da olsam kalabalık bir toplulukla da olsam böyledir. Karanlık bende korkunun hemen yanında oturur. Bunun sebebini hiç düşünmemiştim. Geçenlerde halamla telefonla konuşurken nasıl bahsi geldi hatırlamıyorum, hafızamın çoktan silmeyi tercih ettiği bir çocukluk travmasını anlattı bana. Taşlar oturdu hemen. Çocukluğum geçen binyıla denk geldiği ve şimdinin pedagojik metotları pek o kadar kitleselleşmediği için bir yaramazlık sonucu karanlık banyoya kapatılmışım meğer. Halam hatırlatınca anısı sadece tek bir saniyelik çaktı zihnimde o karanlık banyonun. Kimseye nasihat verecek kadar tecrübeli bir baba sayılmam ama çocuk sahibi kadınlar, adamlar; siz, siz olun çocuklarınızı korkutmayın. Onları anlamaya, sevmeye ve sizinle konuşmaya, tartışmaya yönelin. Kazık kadar olup da gece tuvalete kalktıklarında karanlık koridorda peşimden canavarlar gelecek mi diye koşarken kaşını gözünü yarmasınlar sonra. Özgüvenli ve sağlıklı olsunlar.

İnsanlar seni öyle özleyecek ki.

hava kirliliği

Dünyada saatte **800 kişi** hava kirliliğinden ölüyor. Bu, **dakikada 13 kişi** demek.

Hava kirliliği her yıl en az **7 milyon** insanın ölümüne neden oluyor. Bu sayının **600 binini** çocuklar oluşturuyor.

Dünya nüfusunun **%91'i** hava kirliliğinin tehlikeli seviyede olduğu bölgelerde yaşıyor.

Hava kirliliğinin dünya ekonomisine maliyeti yıllık **225 milyar dolar**.

Çin, **9 milyar 419 milyon tonla** dünya genelinde en fazla karbon salınımı yapan ülke. İkinci sırada ABD. Üçüncü sırada Hindistan yer alıyor.

Greenpeace raporuna göre havası en kirlili şehir **Yeni Delhi**, havası en kirlili ülke **Bangladeş**.

Dünyada 1990 yılıyla karşılaştırıldığında **kirli hava sebebiyle ölen insan sayısı %20 arttı**.

Trafiğin yoğun olduğu büyük şehirlerdeki hava kirliliği, kadınların doğurganlığını azaltırken anne karnındaki bebekler ve çocukların IQ'sunu da düşürüyor.

Türkiye'de 2017 yılında yaşanan ölümlerin **%13'ü** hava kirliliğinden.

Türkiye, havası en kirlili ülkeler sıralamasında **73** ülke arasında **31'inci**.

Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği hava kirliliği limit değerlerini karşılayan tek il; **Ardahan**.

Hava kirliliğinin neden olduğu başlıca hastalıklar; **kanser, astım ve KOAH**.

Türkiye'de hava kirliliği Avrupa'ya göre **%33,4** oranında daha fazla.

Havası en kirlili iller: Kahramanmaraş, Iğdır, Afyonkarahisar.

Fabrikaların yoğunlukta olduğu Dilovası ilçesinde kansere yakalanma oranı Türkiye istatistiğinin neredeyse üç katı: **%33,7**

Kaynaklar: Independent, Environmental Research, Çevre Mühendisleri Odası, Temiz Hava Hakkı Platformu, Greenpeace, Health Effect Institute, Tema Vakfı, DSÖ, BP 2019 Dünya Enerji İstatistik Görünümü Raporu, Türk Toraks Derneği
Hazırlayan: Emrah Akbaş

HANGİ

Burak Dakak

İlan: Benim atomlarım ve senin atomların kesinlikle birlikteydi. Kim bilir, 13.7 milyar yıl içinde kaç defa daha bir araya gelmişlerdir. Benim atomlarım senin atomlarını tanıyor ve hep tanıdılar. Atomlarım atomlarını hep sevdi.

I Origins / 2014

Yönetmen-Senarist: Mike Cahill

FİLM

Özlem Tokaslan

Almanya'da bir trende. Şimdi tren batıyor. Boğulacaksınız. Ona kadar sayıldığında ölmüş olacaksınız. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on... Uyuyan kişi huzura erdi nehrin dibinde. Akımın gücü kapıyı açtı ve seni sürükledi. Vücudunun üstünde, hâlâ hayatta olan insanlar var. Nehir yatağını takip et. Günler geçtikçe okyanusa gitmek bu gökyüzünü yansıtır. Uyanmak istiyorsun, kendini Avrupa imajından kurtar. Ancak bu mümkün değil.

Europa / 1991

Yönetmen: Lars von Trier

Senarist: Lars von Trier, Niels Vørsel

HANGİ

Doğan Akdoğan

Ahmed: Kim öldürdü?

İvo: Tanrı bilir. Savaş başlar başlamaz gitti. "Topraklarımızı korumak için," dedi. Gitmemesi için ikna etmeye çalıştım. Kimsenin savaşı olmadığını söyledim ama dinlemedi.

Ahmed: Yani oğlunu Gürcüler öldürdü?

İvo: Evet. Ama ne fark eder ki?

Ahmed: Nasıl yani? Oğlunun mezarının yanına bir Gürcü gömdün.

İvo: Ahmed fark eder mi? Cevap ver!

Ahmed: Hayır, fark etmez.

Mandariinid / 2013

Yönetmen: Zaza Urushadze

Senarist: Zaza Urushadze, Tatjana Mülbeier, Artur Veeber

SAHNE?

Hazırlayan: Pınar Aksel

Aylin Balboa

Kırılmayan

4

Dünyayı gerçekten kafam kaldırmıyordu artık, bir süre ara vermek istiyordum. Sadece bir kereliğine, geçici olarak ölmek gibi bir şansımız olsa o günlerde kullanırdım bu hakkımı.

Belki şaka yaptığımı düşüneceksiniz ama adına "Hayatım" dediğim talihsiz varoluşum süresince, evimin kırıldığı bile oldu ama kesinlikle, bir tek kemiğim bile kırılmadı benim.

Soygundan hemen sonrasıydı. Hırsız, değerli olan her şeyimi çalmıştı ve tabii ki olaylar bununla sınırlı kalmamıştı. Değerli derken sadece paradan söz etmiyorum. Bilgisayarın içindeki, şahsi hafızamdan başka hiçbir yerde kopyası bulunmayan ve yerine koymamın mümkün olmadığı bir sürü hatıram da bir yeraltı soygunhanesinde parçalarına ayrılacaktı. Uçurulacaktı hepsi. Onlar da gitmişti yani. Hikâyenin bu kısmı dijital çağda yedeklemenin önemi üzerine.

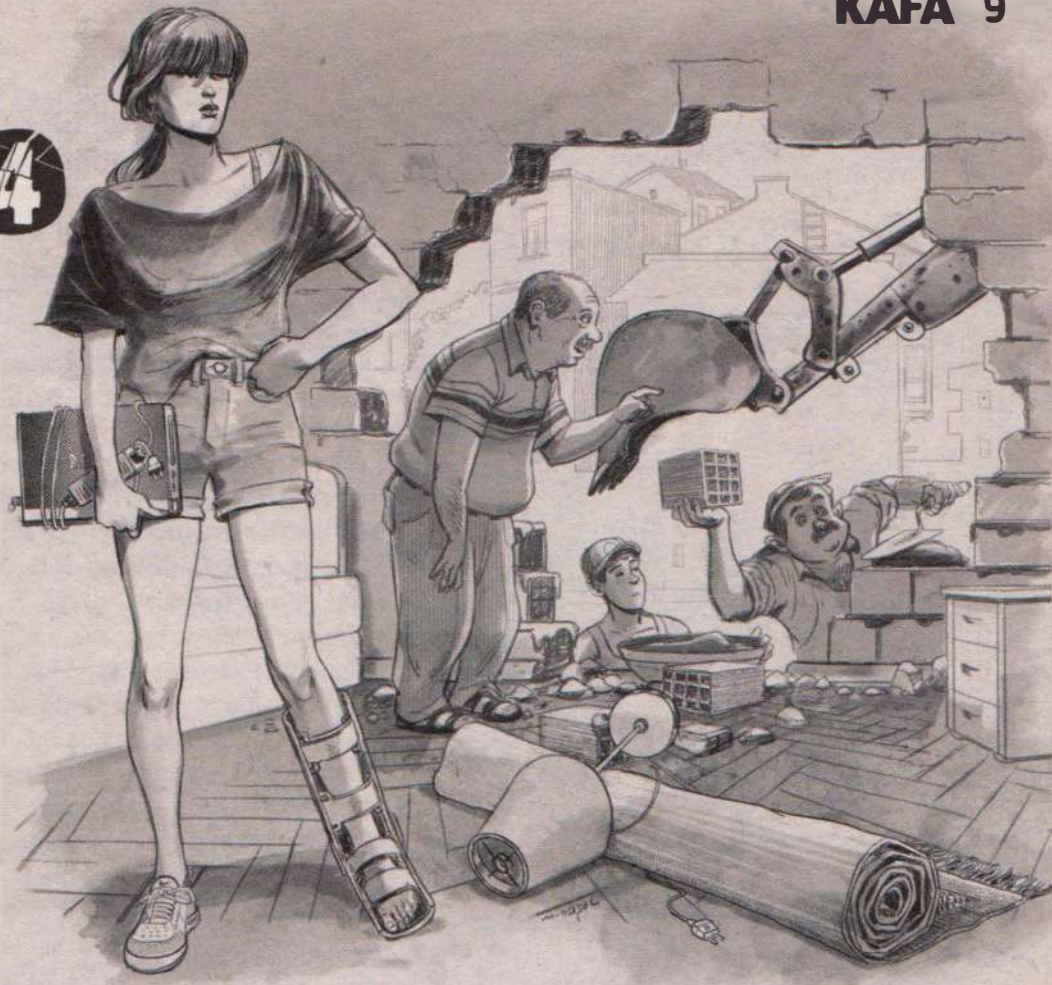
Diğerleri yetmezmiş gibi bir de parasız ve hatırasız kalmıştım. Tükenmiş hissediyordum. Dünyayı gerçekten kafam kaldırmıyordu artık, bir süre ara vermek istiyordum. Sadece bir kereliğine, geçici olarak ölmek gibi bir şansımız olsa o günlerde kullanırdım bu hakkımı.

Biraz uzaklaşayım diye işyerinden avans çekip dağa gittim. Her şeyi arkamda bırakabilmek için mümkün olduğu kadar yükseğe çıkmalıydım, o zaman iyi bir fikir gibi gelmişti bu bana. Ama nerede o eski dağlar? Tesisler tıklım tıklım doluydu yine. Tatsız bir havaya denk gelmişim. Kar yağdıktan hemen sonra güneş açmış ve pisti lapa hâline getirmişti. Kaymak, akıl kârı değildi o şartlarda. Ama ben durabilecek durumda değildim. Duramıyordum da zaten, içten içe kayıp gidiyordum. **Gözü karartıp piste çıktım. Sizden gizleyecek değilim, kafam çok bozuk olduğundan biraz ağlamıştım. Üzüntü ağlaması değil de sinir ağlaması daha çok.**

Çıkardığım ısı enerjisinden dolayı gözlüklerimin camları da aklım gibi buharla kaplanınca pistten çıkıp dağdan aşağı epey yuvarlandım. Bana hiç bitmeyecek gibi gelmişti. Durduğumda, işinin ehli yaşlı bir kasap tarafından enikonu dövülmüş koca bir et parçası gibi hissediyordum. Çektiğim ağrıyı ancak cesetler tarif edebilirdi. Olduğum yerden kımıldayamıyordum. Dizlerimden aşağısı 180 derece açıyla sırt sırta vermişlerdi, ters dönmüşlerdi yani. Bu sefer kırılmamış olmaları mucize olur dedim içimden. Üç harfliler gibi oturup bekledim öyle mecbur. Yardım geldiğinde ve MR'lar çekildiğinde... Eh artık söylemeye gerek duymuyorum, tabii ki. Bu sefer epey ucuz atlatmıştım. Buradan da sağlam çıkmayı başardılarsa gerçekten çok güçlüydü benim kemiklerim, şampiyondular âdeta.

Yine de uzunca bir süre dinlenmem ve birkaç ay atel kullanmam gerekiyordu, bedavaya da kurtaramamıştım. Benim için önemi yoktu bunun. İşlerimi bilgisayardan halledebiliyordum. Hem kimseyi görmem de gerekemeycekti böylece, evden çalışacaktım rahat rahat, sevindim bile diyebilirim. Ancak nekahetimin daha ilk günlerinde, hemen yanımdaki apartmanı yıkmaya başladılar. Dozerler, ekskavatörler, çeşit çeşit iri araçlar gelip gidip duvarlara vuruyorlardı. İzlemesi eğlenceliydi ama dinlemesi katlanılmaz hâle geldi zamanla. Kafamın içine vinçle giriyorlardı sanki, durulmuyordu artık evde.

Taksim'e gideyim dedim. Taksim, Taksim'di o zamanlar.

Bilgisayarım çalındığı ve işlerimi ancak bilgisayardan halledebileceğim ve yeni bilgisayar alacak param olmadığı ve arkadaşşımdan emanet aldığım bilgisayar eski bir model olduğu ve eski model bilgisayarlar oldukça ağır olduğu için, o yolu yürümem kolay olmadı. Ama dünya sizin ağırlarınızla hiç ilgilenmez. Ben de dünyayla ilgilenmemeye karar verdim. Görmezden gelecektim artık onu. Ne hâli varsa görebilirdi, hiç umurumda değildi artık.

Bir kafeye gidip oturdum. Haşat olmuş dizlerimi de karşımdaki sandalyeye yerleştirdim. Garsondan bir su isteyip bilgisayarımı açtım. Tam çalışmaya başlıyordum ki ev sahibim aradı. Kirayı geciktirdiğim için bıldı bıldı yapacak sandım önce. Ama adam dedi ki "Ben şu anda yatak odanızdayım." N'oluyo lan? Neden? Ne demek yatak odamda? Saniyeler içerisinde, ev sahibimin nasıl bir kozmik hata sonucu yatak odamda olabileceğiyle ilgili elli çeşit teori geliştirdim. Ama bu kadarını kesinlikle düşünemezdim.

"Yan apartmanı yıkarlarken yanlışlıkla sizin yatak odanızın duvarını da indirmişler," diye devam etti konuşmasına. "Ustalarla beraber dışarıdan girdik şu anda."

Duyduklarım, aklımın içinde yerleşecek uygun bir delik arıyorlardı ama sığmıyorlardı hiçbir yere. Şapşala dönmüştüm, ne tepki vermem gerektiğini bilmiyordum. Ben hiçbir şey söyleyemeyince ev sahibi, "Evde değerli bir şey var mıydı? Hemen toparlayalım onları," dedi.

Yoktu. Geçen hırsız girdiğinde hepsini çalmıştı. Bir tek yatağım vardı işte. Onun da içinde tuğla parçaları yatıyordu anladığım kadarıyla.

Bir ustanın elinin ayarının kaçması sonucu, akşam dönüp yatacağımı düşündüğüm güzel yatağım bir anda sokağın ortasında kalmıştı. İlk şoku atlatıp olayın gerçek olduğunu kavradıktan sonra onları o şekilde gözümün önüne getirmeye çalıştım. Yıkımları gereken binayla yatak odamı ayıran duvarın olması gerektiği yerde duruyor ve kafalarını kaşıya kaşıya sırayla bir yatağa, bir sokağa, bir de tuğlalara bakıyorlar. "Allah Allaaah," diyor biri, "Nasıl oldu ki bu şimdi?" Acayip komik geldi bu görüntü bana. Kesik kesik başladığım gülüşüm durduramadığım kahkahalara dönüştü bir anda. "Allah Allaaah," diyordum içimden sürekli, "Nasıl oldu ki bu şimdi?" Saatlerce güldüm buna.

Evim bile kırılmıştı sonunda. O duvarla birlikte hayatımın kolonlarıyla kirşleri de yerle bir olmuştu. Beş parasızdım, sakatlanmıştım ve yatacak yerim yoktu. Ama hiçbir yerim kırılmamıştı nihayetinde. Bunu artık size yeterince ispatladığımı düşünüyorum. Gerçekten de yaşadığım sürece kemik bütünlüğüme kesinlikle bir zarar gelmedi. Ama sonra başka bir şey oldu.

Dünya sizin ağırlarınızla hiç ilgilenmez. Ben de dünyayla ilgilenmemeye karar verdim.

Alper Canıgüz

kazan- mayı bilmek

Federer'in yanında esamesi okunmayacak yerel kahramanlarımızı, o kıymeti kendinden menkul yarı tanrıları düşünüyorum ister istemez. Acaba, bu büyük sporcunun gerçek bir tevazu yüklü sözleri onlara bir ders olur muydu? Ne münasebet!

Roger Federer birçok otorite için dünyanın gelmiş geçmiş en iyi tenisçisi, kimilerine göre en büyük sporcusu. Teniste kırılmadık rekor bırakmayan ve halihazırda 20 Grand Slam zaferine sahip şampiyon, ilerleyen yaşına rağmen, hakikaten çok ender görülebilecek bir altın jenerasyonun en parlak temsilcisi olarak, kendinden bir değil iki kuşak sonra gelen oyunculara dahi kök söktürüyor. **Dünya onu sadece sportif başarılarıyla değil, zekası, kişiliği ve galiba biraz da mütenasip fiziği nedeniyle hayranlıkla izlemeye devam ediyor. Ben de aynen öyle yapıyorum.** İşte, Herr Federer'in Grand Slam zaferi söyleşilerinden birine de bu şekilde rastlamış oldum. Konuşmanın bir yerinde muhabir, Federer'e kazandığı o kadar kupayı evine nasıl sığdırdığını sordu. İsviçreli biraz da mahcup bir şekilde bunu yapmanın pek mümkün olmadığı, bu iş için evlerinin bahçesine bir müstemilat inşa ettirmesi gerektiği cevabını verdi. (Zaman zaman, elemanın müstemilat dediği şeyin Allah bilir, Esmâ Sultan Yalısı gibi bir şey olduğunu düşünürüm. Ne edeceksin işte, zengin malı züğürdün dengesini bozuyor.) Bunun üzerine muhabir kendisine, ara sıra gidip bu "zaferler evini" ziyaret edip etmediğini, ediyorsa bunun nasıl bir his olduğunu sordu. Gidip geziyormuş ara sıra Federer burayı. Söylediğine bakılırsa, önce kendini iyi hissediyor, gururlanıyor ancak bir an sonra, bütün o kupaların, sahip olduğu servetin, itibarın nedeninin, alt tarafı bir topa iyi vurması olduğunu hatırlıyor ve kendine geliyormuş. Bu noktada, oturup ağlayabiliriz hep birlikte.

Federer'in yanında esamesi okunmayacak yerel kahramanlarımızı, o kıymeti kendinden menkul yarı tanrıları düşünüyorum ister istemez. Acaba, bu büyük sporcunun gerçek bir tevazu yüklü sözleri onlara bir ders olur muydu? Ne münasebet! Tenezzül gösterip de ağızlarını açarlarsa, ne diyeceklerini ben de biliyorum, siz de: "Biz ders almayız, ders veriz!" Haydi yine Federer'den bir anekdotla devam edelim. Geçtiğimiz yıl, Avustralya Açık Tenis Turnuvası'nda, bir güvenlik görevlisi söz konusu turnuvayı altı kez kazanmış bulunan Federer'i soyunma odasına almayı reddetti. Boynunda akreditasyon kartı olmadığı için. Federer hiç itiraz etmedi, paşa paşa kartının gelmesini bekledi sonra, herkes gibi kurallar dahilinde içeri girdi. Haydi gelin, böyle bir muamelenin bizim "adam gibi adamlardan" birine yapıldığını hayal etmeye çalışalım. Kamusal alandaki en ufak bir uyuşmazlığın, "Sen benim kim olduğumu biliyor musun lan?" noktasından çözülmeye çalışıldığı bir toplumun fertleri olarak bunu aklımızdan bile geçirmeyi istemeyiz elbette. Afra tafrasından geçilmeyen, kendini edebin, ahlakın, yasanın, herkesin ve her şeyin üstünde gören bu kardeşlerimizden birine basit bir düzenlemenin hatırlatılması durumunda neler yaşanır? Güvenlik görevlisi, "artistlik yapmakla" itham edilir, hakarete uğrar, küfür yer, feci şekilde dövülür ve işinden atılır. Yetmez, kemikleri biraz kaynar gibi olup da hastaneden çıktığı

gün televizyon kameraları önünde kendisini dövenlerden özür diletir. Az gelişmişlik sektörü çarklarının tıkrık tıkrık işlemekte olduğunu gören sessiz çoğunluk da işine gücüne döner.

İngilizcede, bilhassa Amerikalıların kullanmayı pek sevdiği, benimse pek hazzetmediğim bir sözcük vardır: *Loser*. Kaybeden, kaybetmeye mahkum anlamına geliyor; bir zamandır da "ezik" diye çevriliyor Türkçeye. Başarıyı diğerlerinin üstüne basarak yükselmek olarak tanımlayan bir sosyal ve ekonomik sistemin ürünü, çirkin bir yaftalama olarak görürüm ben bu sözcüğü. Öte yandan "kaybetmeye mahkum" bir ruh hali taşımak, üstünde kafa yormaya değer bir iş olabilir. Ben açıkçası, tekil başarılarımızın bizde histerik denebilecek tepkilere yol açmasının bununla ilgili olduğunu düşünüyorum. Sanki mağlubiyeti doğal bir varoluş biçimi olarak görüyor, hasbelkader tersi bir hal oluştuğunda ölçüsüz bir coşkuya savruluyoruz. Bir de galiba sevinçlerimizin, nedense bizim dışımızdakiler için bir tehdit olması gerektiği gibi bir varsayımımız mevcut. Yoksa neden, diyelim bir futbol takımımız uluslararası bir turnuvada tur atlattığında Avrupa'dan ayak seslerimize kulak kesilmesini talep edelim ki?

Güney Kore ve Japonya'nın ortaklaşa düzenlediği 2002 FIFA Dünya Kupası

Finalleri, bizim için özel bir önem

taşıyor. Brezilya'nın şampiyon

olduğu bu turnuvada Türk

Milli Futbol Takımı üçüncü

olarak tarihi bir başarı

kazandı, haliyle biz de

çok sevindik, gururlandık.

Tarihimizin en iyi

futbolcu jenerasyonuyla

kazandığımız bu başarı

üzerine nihayet makus

talihimizi kırdığımıza ve

artık çok sevdiğimiz bu spor

dalında dünyanın önemli bir

gücü haline geldiğimize inandık.

Aynı turnuvayı, bizim üstümüzde, ikinci

sırada tamamlayan Almanya'da ise tamamen

farklı bir ruh durumu hakimdi. Takımlarını

yerden yere vuruyor ve derhal büyük bir

revizyonun gerekliliğini konuşuyorlardı.

Mesele, takımın şampiyonluğu

kazanamamış olması değildi;

Almanlar oynanan futbola bakıyor

ve turnuvada alınan dereceye

takılmadan genel ve rasyonel bir

durum değerlendirmesi yapıyorlardı.

Sonraki iki Dünya Kupası'nda üçüncü oldu

Alman takımı ancak kimse bu takımın kötü

olduğunu düşünmedi. Bilakis, herkes bayılıyordu

onlara. Nitekim, 2014 yılında Brezilya'da

yapılan Dünya Kupası'nda, üstelik Brezilya'yı

7-1 gibi akıl dışı bir sonuçla geçip sonrasında

Arjantin'i de yenerek dünya şampiyonu olan

ve birçoklarına göre gelmiş geçmiş en güçlü

milli takımı, ikinciliği kayıp, üçüncülüğü kazanç

olarak değerlendirebilen bu bakışla kurdular. O

arada biz, bu finallerden herhangi birine katılma

hakkı bile kazanamadık. Kim bilir, belki de

tevazu, başkalarına yalancıkktan lütfettiğimiz bir

teselli ikramiyesi değil kendimize kattığımız bir

değerdir ve belki de kazanmayı bilmek, kendini

bilmekle başlıyordur?

**Galiba
sevinçlerimizin,
nedense bizim
dışımızdakiler için
bir tehdit olması
gerektiği gibi bir
varsayımımız
mevcut.**

Umay Umay

sen hoşça kal-ı göğsüne bastırmuşsun

Ruhun kırıldığında..
Ormanda küçük bir dal parçası gibi... Dağda yankılanan hıçkırık gibi...
Büyüyerek ve hatırlatan anılarla
çoğalan nabız gibi..
Öyle sıradan şeylere sokulamaz, adlandırılmaz,
onurlandırılmaz gibi..
Dal kırıldığında,
şair öldüğünde,
Bir diğeri doğduğunda,
Derin, gülüşsüz,
üstümüze uymayan yaralar ve morluklarla iyileşeceğine inandığımız
bedenlerimize bakar, sorgularız
Aynaları patlatan dudaklarımızı bir parça kanın mahremiyetinde.
Yanımızda bizden bağımsız bir varlık var gibi hep terbiyeliydik oysa.
Ağız bozuk yaşamlar dolanıyordu ayaklarımıza
Çocukluğu her yaşta terkedilen adamlar vardı.
Çokta vardık azda yoktuk zaten.
Dünya kocamandı
sözcükler ıpsız.
Fotoğraflarda köşeye sıkışmış lambalar gibi parlardık.
Tenhaydı her sevişme.
**Tarihin dili sürçtü
yakaladı seni tam göğsünden.
Hırkası hırıltılı boşlukta.
Dolduramadı, ısıtamadı soğuğu.**
Bir oğul kaybetmenin sızısı var içimde. Off., başka şeyler yazılmalı elbet.
Yakışksız ölüme hoopp bile denemedi.

Ör beni yeniden sözcüklerle,
kışa dik yakalı bu yamaçta başlayayım. Hoşçakal-lar hep yakındır
biliyorum.
Bilirim işte, en başından cezam budur. Merhaba dediğini farz etmiştim o
şiiirde, sen hoşçakal-ı göğsüne bastırılmışsın. Hırıltı büyüdü büyüdü büyüdü.
Bir dala bastın en fazla.
Herkes yolunu kaybedebilirdi de herkes sen olamazdı...
Nereye kayboldun? Neredesin?
Ancak karanlıkta görenler bilir.

İz bırakırız, kayıp ormanların içinde. Söğüt ağacı ya da akasya serinliği.
Başının altında akan nehri var sayarız. Balıklar yüzer parlak bakışlarıyla.
Oltalara kanmayan balıklar. Avuçlarından kayan balıklar.
?En çok neyi özler insan
insan olmaktan çıkınca.
Güzel kokulu çiçeğe mi gittin,
yaprakları sevişmeyen dallara mı? Henüz düşmemişlerdir,
İklim dönmedi daha. Daha. Daha. Güneş tutuldu sadece.
Bilir işte karanlıkta... Daha.

Uçtum kayalıklara doğru,
kaplan gölgeleriyle
hareketlenen toprağa inat.
Kırıldı ruh, uçtu sözcükler.
Tekrar gelebilmek için giyiniyorum; yere uzanıp yazdığım karalanmış
kâğıtlar hangi ağacın yaprakları?
Anılmış olur şiirler.
Artık taşıyan onlardır gövdeni. Serinleten onlardır
içinin tüm yanmalarını.
Aksin o nehir,
herkes kendi yüzünün aksinde ses çıkarır.
Ne eksik ne fazladır artık aşk.
Hızaya sokmuştur kaybın acısını
çığırkanlar için.
Konuşulacak yeni konular doğmuştur. Bir süreliğine erdem
çay içmeye uğrar.
Sonra yatsı namazından önce kalkar gider.

Benzer sokaklarda dizlerimiz yaralı, çiğnenmiş ekmek basılmış yüzlerimizle,
karşı mahallenin çocuklarıydık.
Tanıdık ve mesafeliydik.
**Hoşlanmazdık. Ödümüz kopardı
birbirimizi acıtmış olmaktan.**
Biri annemize küfretmiş gibi olurdu.
Pisi pisine derdik
yazık tüm bu olanlara ve olacaklara. Aynı kederde aynı bakışla karşılaşırdık.
Eline sokulmak için
aldığım uçak biletiyle
kanatlandığın gün
ağızımdaki kanı sildim.
Biz biliriz birbirimizi;
ayrı zamanda, aynı zamanda,
hiç olmayan zamanda..
İmlası bozuk bu hayattan sonsuza,
her elveda kırık bir merhaba nasılsa;
küçük İskender. Tamam gittin.

*İmlası bozuk bu hayattan sonsuza,
her elveda kırık bir merhaba nasılsa;
Küçük İskender. Tamam gittin.*

Nilay Örnek

hayat doğru yaşandığında “ömür” olur

Sosyal medyada sık sık “unutmadık” diyoruz, aslında unutarak... Bir 17 Ağustos 1999 hatırlaması daha bizimle... 17 bin 480 kişinin öldüğü, 23 bin 781 kişinin yaralandığı, binlerce kişinin sakat kaldığı, ailelerin dağıldığı, travmalar yaşatan o 17 Ağustos'un; 7.4'lük o kırımın 20'nci yılı bu yıl... Bu dergiyi okuyanlar arasında yaşı nedeniyle o günü hiç tecrübe etmemiş yüzlerce kişi var, iyi ki... Ama “Allah bir daha yaşatmasın”larla olmuyor; ders aldık mı, sanmam, önlem almak gerekiyor. Amacım mesaj dolu bir yazı yazmak ya da iç karartmak değil, aksine, harika bir kadından, o depremin sembollerinden biri olan Ömür Kınay'dan, onun bugününden bahsetmek...

KİMİMİZİN AKLINA KAZINAN O FOTOĞRAF

Biz Ömür'ü, Sefaköy'deki bir evin enkazında çekilmiş fotoğrafıyla tanıdık. Üzerinde bir pijama, başı sağa yatık, hareketsiz... Yanında annesinin cansız bedeni. Annesi Mine 49 yaşında, o eve taşınalı bir hafta olmuş daha... Depremle birlikte, o zaman pek çoğumuzun yanlış bildiği bilgiyle eşige sığınmışlar anne kız.

Ömür henüz 19 yaşında, enkaz altında bilinci açık. Annesiyle konuşmaya çalışıyor, hiç hareket edemiyor, kendisini kurtarmak isteyenlerle konuşuyor, sonra bir ışık, beton bloklar altında kalan saçlarının kesilerek oradan çıkarılması...

Ömür, o 17 Ağustos'tan sonra omuriliğindeki hasar nedeniyle bir daha hiç yürüyemedi.

Daha sonra bir motosiklet kazasında hayatını kaybeden, o dönem Anadolu Ajansı'nda çalışan Hasan Türkan'ın ödüllü fotoğrafıydı akıllarımıza kazınan. Deprem gecesini de o fotoğrafı da Ömür'ün enkazdan çıkarılışıyla ilgili pek çok ayrıntıyı da dün gibi hatırlıyorum... Depremle sarsılmıştım, Ömür'le benzer yaşıyordum, Sabah gazetesinde çalışıyordum ve gazeteye gelebilenlerle depremi sayfalara taşımaya çalışıyorduk.

Sonrasında Ömür, 17 Ağustos'un çeşitli yıldönümlerinde haber olmuş ama dikkat etmemişim, Ömür'le yıllardır Instagram'da yazılardan, kitaplardan, seyahatlerden konuşuruz, onun “o” Ömür olduğunu hiç anlamamışım...

Ta ki Anayasa Mahkemesi'nin, 12 yıl sonunda 17 Ağustos'tan beri tekerlekli sandalyede olan Ömür Kınay'a 27 bin TL tazminat verdiği haberini görene kadar. Yüzde 80 o günden beri bulunamayan müteahhitler, yüzde 10 belediye ve yüzde 10 da Ömür ile annesi “kusurlu” imiş. Danıştay ve Yargıtay'da davalar devam ediyor.

Tüm bunlar devam ederken Ömür, akademisyen olmaya çalışan bir doktora öğrencisi; keyifli bir yaşam için, kendi gibi engelliler için çalışıyor, emek veriyor. Aklına koyduğunu da yapıyor.

İSMİ BOŞUNA DEĞİL...

Ablası daha doğmadan, abisi üç yaşındayken ölmüş; bu yüzden annesi ona Ömür ismini vermiş. Anne-babası o çok küçük yaştayken ayrılmışlar. Hep çok sevilen bir çocuk olmuş Ömür, hep resme, güzel sanatlara ilgi duymuş. Lise sonrası güzel sanatlar alanında okumak isterken, depremden sonra 2005'e kadar okuyamamış. O yıla gittiği rehabilitasyon merkezinin yakınındaki kongre merkezinin direktörü Ahmet Tanatmış, üniversiteye gitmesi konusunda onu çok teşvik etmiş. Ömür “Bir daha hayatta gitmem” dediği Sefaköy'deki bir okulda girmiş bir de üniversite sınavına. Arada gidip 1.5 yıl yaşadığı İngiltere'deki dönem dışında o gün bugündür de tam burslu olarak okuduğu Kültür Üniversitesi'nde. Önce okumuş, şimdi çalışıyor da... 2011'den bu yana İletişim Tasarımı Bölümü'nde grafiker.

“RAĞMEN”LERDEN HOŞLANIYORUM”

Arada hafta sonları Okan Bayülgen'in Makine adlı programında araştırma ekibinde çalışmış. Ömür o dönem sosyal hayatın içinde oluşunu ayrı bir önem atfederek anlatıyor, bir de ilk İngiltere'ye gidişini.

“Kimseyi ihtiyaç duymadan hareket edebilmek, seyahat edebilmek o kadar güzel ki... 15-16 ülke gezdim... Ama Türkiye'de bir engelli olarak yaşamak çok zor. Soyutlanıyoruz. Soyutluyorlar. Oysa pek çok ülkede bu

Fotoğraf: Hasan Türkan

olmadan bir engelli olarak hayata karışmak mümkün. Ben üniversite sınavına bile zor girdim, bazen kendi davalarım salonlar engellilere uygun olmadığı için çıkamadım. Assos'a gittim gezemedim, Mardin'i çok seviyorum çok zorlanıyorum... Pek çok markette engellilere sıra önceliği vardır, ‘Sırada ben vardım’ diye çıkışan ya da yolda kızınca ‘Allah sakatlığı kime vereceğini biliyor’ diyen var. Engelli tuvaleti çok az yerde var. Olan yerlerde de depo gibi kapatıyorlar. Daha geçen bir AVM'de sinemaya gittim, çıkışta tuvalete gideceğim, engelli tuvaleti kapalı, aradık karşı tarafı duyuyorum ‘Engelliyse bu saatte sinemada işi ne?’ diyor... Bununla mücadele ediyorum. Günüm gününe elbette uymuyor ama yine de bunu yapıyorum. Çünkü ‘rağmen’lerden hoşlanıyorum... Gezi, seyahat, doğa, belgesel çok seviyorum. Fiziki olarak gidebildiğim yere kadar çıkmak istiyorum.”

Ömür'ün yüksek lisans tezinin konusu “Canlandırma filmlerinde engelli karakter kullanımı.” Empati adlı animasyon filmi, engellilerin dünyasında yürüyen bir adamın hikâyesi; müziğini Ceza yapmış, Okan Bayülgen de seslendirmiş.

Kısa filmi Kün ise 14. Adana Altın Koza'da “Deneyisel dalda en iyi film ödülü”nü almış.

“Bana ‘depremin sembolü’ denildiği için destek olan, sağlığını olabildiğince kazanmamı sağlayan, eğitim veren, sosyalleşmemi sağlayan, iş verip, yaşamımı - kazancımı sağlayan pek çok kişi oldu. Ya diğer sakat kalanlar... Yeni bir 7.4 olursa ne olacak? Sonuna kadar bu hayatta çabalayacağım. Engelliler için, STK'larda gönüllü çalışmaların içinde oldum olacağım,” diyor.

Buluşmamızdan sonra Ömür, bana mesaj atıyor; “Üç genç... Bir mühendis, bir antropolog ve bir sanat yönetmeni. Erişilebilir Her Şey-EHŞ adında bir hareket başlatmışlar. Öncelikle Türkiye'deki kültür sanat mekânlarının her açıdan erişilebilir hâle getirilmesi, ardından tüm sosyal mekânların erişilebilir olması için çalışmaya baş koymuşlar. Siteleri bak, yardım edelim mi?”

Tabii ki edelim...

İlber hocam, “bir Ömür böyle de yaşanmış”, her şeye rağmen... Ama önce “rağmen”leri

iyi şeyler
Kafası

Selçuk Şirin

neden bu kadar çok magandamız var?

Türkiye’de magandalığın yaygın olmasının nedeni eğitimsizlik değildir. O nedenle kolaycılığa kaçıp “Eğitim şart” diyerek Türkiye’de magandalığı ortadan kaldıramazsınız. Sorun eğitim sorunu değil, sorun sistem sorunu!

Trafikte terör estiriyorlar... Ellerindeki çöpleri etrafa saçıyorlar... Kadınlara şiddet uyguluyorlar... Okullarda, yurtlarda, evlerde çocukları taciz ediyorlar... Her gün yeni ve daha korkunç bir ahlaksızlıkla hayatımızı zehir eden magandaların sayısı giderek artıyor olabilir mi ülkemizde?

MAGANDALIK ENDEKSİNDE DÜNYADA NEREDEYİZ?

Ülkeleri birbiriyle kıyaslayan bir “magandalık endeksi” yok ama magandaların yol açtığı hasarı ortaya koyan veriler çok. TDK’nin tarifiyle görgüsüz, kaba, anlayışsız, terbiyesiz ve uyumsuz kimseler tarafından yol açılan tahribatın bilançosunu çıkarmak mümkün. Mesela trafik kazalarına bakınca Avrupa’da sürücü veya yaya kusurlarının yol açtığı ölümlü kazalarda birinci sırada olduğumuzu görüyoruz. Çöp meselesinde de durum aynı. Avrupa’da doğayı en fazla kirleten ülke biziz. Kadına ve çocuklara yönelik şiddette de durum farklı değil. Türkiye’de her yıl 500 kadın maganda erkekler tarafından katlediliyor! Nereye bakarsanız bakın, Türkiye’de oldukça fazla maganda var. Peki neden? Ülkemizde magandalık neden bu kadar yaygın?

NEDEN BAZI ÜLKELERDEN DAHA FAZLA MAGANDA ÇIKIYOR?

Eğer magandalığı azaltmak istiyorsak, önce sebeplerini doğru tespit etmek zorundayız. Elimizde magandalığın nedenini açıklayan iki temel tez var: İnsanlar ya doğuştan -genetik- maganda olarak dünyaya geliyor ya da sonradan magandalığı öğreniyorlar. Doğuştan magandalık tezinin anlamı şu: İnsanların bir kısmı dünyanın her yanında genetik olarak şiddete ve toplumsal düşmanlığa meyilli bir karakterle, yani sosyopat olarak dünyaya geliyor. Ancak bu tezin açıklayamadığı bir nokta var: Madem tüm dünyada aynı oranda maganda dünyaya geliyor, neden magandalık verilerine baktığımızda ülkeler arasında derin farklar görüyoruz? Neden bir ülkede insanlar trafikte birbirinin hakkına riayet ederken başka bir ülkede insanlar birbirinin canına kastediyor? Neden bir ülkede sokaklatı pislik götürürken diğer ülkede insanlar çevrelerini pırıl pırıl tutuyor? Neden kadına yönelik şiddet bakımından ülkeler arasında bu denli fark var?

MAGANDALIĞI TEŞVİK EDEN SİSTEMİ

Yukarıdaki soruların tek bir yanıtı var: Her ülke yarattığı farklı sistemlerle ya magandalığı teşvik edip çoğaltıyor ya da müeyyide uygulayıp azaltıyor. Eğer bir ülke trafikte, çevrede ya da aile içinde magandalık yapanlara bir yaptırım uyguluyorsa, magandalık azalıyor. Eğer bir ülke bu alanlarda magandaların önüne engel koymayıp onları teşvik ediyorsa magandalık artıyor. Yani sorun ne genetik ne kültür ne de şansla alakalı bir sorun. Mesele sistem meselesi.

MAGANDALIĞIN EĞİTİMLE BİR ALAKASI YOK!

Sistem derken kastımın eğitim olmadığının altını çizmek istiyorum. Zira eğer sistem magandalığı teşvik ediyorsa, eğitim de tek başına bir işe yaramıyor. Eğer bir ülkede sistem magandalığı cezalandırmıyorsa, eğitilmiş insanlar da eğitimsiz insanlar da bir süre sonra aynı magandalığı yapmaya başlıyor. Elimizde sayısız deney var bu konuda. Bunu trafikte görmek mümkün.

Eğer bir toplumda kurallara riayet etmemenin bir bedeli yoksa, eğitilmiş kişiler de eğitimsiz kişiler de o kuralları ihlal ediyor. Herkesin kemer taktığı bir ülkede, her eğitim seviyesinden insan kemer takıyor. Ama kemer takmamanın müeyyidesi olmayan bir ülkede, eğitilmiş insanlar da kemer takmıyor. Temizlik konusunda da benzer bir durum söz konusu. Yapılan deneylerde, geri dönüşüme katılımı belirleyen temel faktörün eğitim değil, çevre baskısı olduğunu görüyoruz. Nitekim, aynı kişi, etrafı temiz olan bir yerde çöpü cebinde taşıırken, etrafı pislikten geçilmeyen bir yerde elindekini sokağa atmadan imtina etmiyor. Kadınlara yönelik şiddet için de benzer bir durum geçerli. Türkiye’de üniversite mezunları arasında kadına yönelik şiddetin düşük olduğunu sanıyorsanız TÜİK verilerine bir daha bakın derim... Şaşıracaksınız. Diyeceğim şu: Türkiye’de magandalığın yaygın olmasının nedeni eğitimsizlik değildir. O nedenle kolaycılığa kaçıp “Eğitim şart” diyerek Türkiye’de magandalığı ortadan kaldıramazsınız. Sorun eğitim sorunu değil, sorun sistem sorunu!

NE YAPMALI?

İnsanın özünde var olan bireysel şiddet eğilimini, toplumsal çıkar lehine dönüştürmek, gündelik ifadeyle kötülüğü iyiliğe çevirmek her toplumun önündeki en önemli medeniyet aşamasıdır. Ülkeler bu aşamaya bir toplumsal sözleşmeyle, yani kurallar toplumu olmakla, adil bir sistem kurmakla ulaşır. Eğer Türkiye, trafikten çevreye hayatımızı zehir eden magandalıkla mücadele etmek istiyorsa, meseleye bu sistemsel çerçevede eğilmek ve hukuk sistemini gözden geçirmek zorundadır. Kuralınsızlığın ödüllendirildiği bir ülkede, magandalığın biri biter biri başlar. Çare, kurallar toplumu olmak için adım atmak, kurallara uymayan herkese adil bir şekilde yaptırım uygulamaktan geçiyor.

Özetle, magandalık bireysel bir zaaf ya da hastalık değildir. Magandalık Allah tarafından bir ülkeye verilen bir ceza hiç değildir. Magandalığın kaynağı eğitimsizlik ya da cahillik de değildir. Magandalığın esas kaynağı, bir toplumda magandalığın adil bir şekilde cezalandırılmaması ve magandaların açıktan ya da gizli bir şekilde toplum tarafından teşvik edilmesidir.

**Kuralsızlığın
ödüllendirildiği
bir ülkede,
magandalığın
biri biter
biri başlar.**

A stylized illustration of a sword. The blade is a vibrant blue with white, swirling lines that give it a sense of motion or energy. The hilt is golden with a dark, textured grip. The sword is positioned diagonally, with the tip pointing towards the upper right. The background is dark and textured, with some faint, light-colored patterns.

Taksin Atatürk Kültür Merkezi'nin beşinci katında tüm sanatçıların lebalep doldurduğu kafeterya katındayız. Tuncer Necmioğlu'nun haykırışını hepimiz duyuyoruz. "Senariste söyleyin öldürsün beni. Ne biliyim oğlum, kalp krizi geçirsin, çiftlikte attan düşürsün, traktörün altına atsın... İkinci bölümde öldürsün beni öldürsüüüünnnn..." Telefonu çat diye sinirle yuvasına oturttu Koca Necmioğlu, yanımıza gelip çöktü, çekim ve yapım şartlarından şikâyet etti. "Belim ağrıyor zaten, devamlı adaya git gel. Ben İstanbul'a her gün inmeden yaşayamam." Büyük yalan tabii. Biraz deşince çözülmeye başladı. Yapımcıyla 13 bölüm için anlaşmışlar. Ama 13 bölüm parasını peşin istemiş. Biraz fiyattan da fedakârlık yapınca yapımcının işine gelmiş vermiş adam parayı. İlk bölümün iki-üç günü adada diziye başlamış. İstanbul'a iner inmez kumar illeti öldürmüştü. Bir gecede aldığı 13 bölümün parasını cayır cayır kumarda almışlar. Şimdi başka bir işe zıplayıp zararı tamir etmek lazım. 13 bölüm parasını almışsın, bir gecede Adem Baba yapmışlar seni... Daha haftalar, aylar var bitmesine. Ne yapsın, mecburen sete davet edenlere telefonda fırça ve yol yordam göstermece de var. "Senariste söyleyin öldürsün beni..." Tabii dediği gibi ikinci bölümde değil de... Üç-dört bölüm zar zor da olsa sete gitmiş, sonunda kendini öldürtmüştü Tuncer Necmioğlu... **Oysa televizyonda dizi sektöründe karakteri öldürme fikri yapımcının ve senaristin elindedir. Mesela Kurtlar Vadisi'nde oynayanlar bilir ki Polat'ın dışında herkes ölebilir. Ama iki bölüm sonrasında, ama sezon finalinde... Kesin birileri ölür.** Zamanında ben de bir dönem oynamıştım, beni de öldürdüler. Vurulduğum sahne çekilirken yerde yüzü koyun uzanmışım. Çekim bitince alkışlarla uğurlandım. Arabayla setten eve dönerken aracı kullanan şoför akıl verdi bana, "Abi aklında olsun, dizilerde oynadığın karakter ölecekse yerde yatarken ya bir ayağını ya da

serçe parmağını oynat. Ölü gibi yatma. Montajda yönetmen falan 'Bu karakter ölmesin, bundan sonraki bölüm başında bir yoğun bakım sahnesi koyalım devam etsin' diyebilir yani. Kolay kolay ölme işte." Güzel bir tavsiye, "Kolay kolay ölme." Öyle konuşmak kolay. Kolaysa gel, sen ölme...

Bundan yıllar önce eski bir oyuncu abim aramıştı, "Oğlum tiyatrodan emekli oldum. Maaşım da düştü tabii hâliyle. İstanbul'da dizi sektöründe yaşıma başıma uygun bir rolle başlamak isterim. Abine yardımcı olur musun?" Emin Baba aslında komedi oynamayı seviyor ama bir türlü uygun bir rol gelmedi. Aylar süren bekleyişten sonra bir haber geldi. Tarihi bir dizide uyanık bir çerçi rolü var. Bölümde altı-yedi sahnesi var ama bölüm sonunda esas çocuğun kılıç darbesiyle "Hıııııııı," diyerek morta bağlaması lazım. Ne yazık ki bir bölüm parası alacak hâliyle. Aradım söyledim, "Abiciğim kabul etmek zorunda değilsin. Bir bölüm işin var. İstersen biraz daha bekleyelim belki başka bir iş..." Sözümü bitirmeme fırsat vermeden, "Tamam kabul. Ben bu kalles çerçi rolünü oynamak istiyorum oğlum. Bir bölüm bile olsa oynayacağım." Gitti ve oynadı tabii, hem de ne oynamak. Dizideki sahneler tıkr tıkr akmış gitmiş, gelmişler bölüm sonuna. Esas oğlan kılıcı kaldırmış, tam kalles çerçiyi parça pinçik edecek, Emin Baba rolü falan bırakmış adamın ayaklarına sarılmış, "Yapmaaaaaa... Kıymaaaaa... Taksitlerim vaaarrrr!" Tarihi dizide olacak iş değil. Ekip yerlerde, gülmekten sahneyi çekemiyorlar. Her tekrarda aynı yalvarışlar... "Yapmaaaaa... Kıymaa... İki çocuk okutuyorum..." "Abi Allah aşkına ne olur yapma çekelim evimize gidelim." Sonunda taraflar arasında uzlaşma sağlanıyor. Esas çocuk "Seni namussuz hain, gebeeerr!" derken görüntü donacak ve üstüne bölüm sonu yazısı düşecek. Bir sonraki hafta bölüm buradan başlayacak ve kalles çerçi "Hıııııııııııı," diye ruhunu teslim edecek. Böyleceki bölüm parası alacak. "Kolay kolay ölme sakın abi," dedikleri bu olsa gerek...

doğru bilinen yanlış kelimeler

Doğru

Kolanya	Kolonya
Meslekdaş	Meslektaş
Netekim	Nitekim
Ahpap	Ahbap
Kollektif	Kolektif
Laboratuar	Laboratuvar
Fasülye	Fasulye
Katelitik	Katalitik
Yövmiye	Yevmiye
Mütaakip	Müteakip
Kaporo	Kapora
Tehtit	Tehdit
Kolleksiyon	Koleksiyon
Orotoryo	Oratoryo
Hoporlör	Hoparlör
Evye	Eviye
Tekamül	Tekâmül
Taşaron	Taşeron
Şovalye	Şövalye
Cürret	Cüret
İddaa	İddia

Candaş Tolga Işık

bi' hayatı değerli kılan

uğruna yaşadıklarımızdır

Hayatın insana en ummadığı anda ve hatta 70'ine merdiven dayamışken bile bir şeyler öğretebileceğini anlamam için Raif'le tanışmam gerekiyormuş.

Gönül Yarası'nda Şener Şen'in hayat verdiği Nâzım Öğretmen karakterinin emekli olup eşek sırtında yıllarca çalıştığı köyden ayrılırkenki tiradını hatırlar mısınız?

"Uzun, çok uzun geçen öğretmenlik hayatımın bana her şeyi sunduğuna dair derin bir inancım vardı. Çok şey görmüştüm. Acıları, ölümleri, işkenceleri, kötülükleri, arkadan vurmaları, vefasızlığı, terk edilmişliği görmüştüm. Sevgiyi, karşılıksız sevgiyi, aşkı ve hüsrani yaşamıştım. **Bir gecede köyler yakılmış, anneler babalar, çocuklar yok edilmişti. Ve ben her şeye seyirci kalmıştım.**

Gözlerimin önünde töre cinayetleri işlenmiş, salgın hastalıklar öğrencilerimi elimden almış, ben çaresiz ancak gözyaşı dökebilmişim. Tanrı bile bizden elini ayağını çekmiş, yalnızlığa terk etmişti hepimizi. Sonunda ya deli olacaktım ya da veli. Ben ne olduğumu bilmiyorum ama Alacaköy'ünü terk ederken artık hayata dair öğrenecek bir şeyin kalmadığına inanıyordum. Bütün defterleri kapadığımı, alacak verecek meselesini bitirdiğimi düşünüyordum. Ne kadar da yanılmışım! Evet, biraz eski moda bir deyiş olduğunun farkındayım ama söylemeden edemeyeceğim: Hayat son ana kadar sürprizlerle doluymuş... Son ana kadar!"

Hekimlikte 40'ıncı yılını bitirip artık evde torunlarla oynamak için son altı ayına giren kıdemli bir doktor olarak işte ben de aynen böyle düşünüyordum: Görmediğim ne kaldı ki?

Tıpkı Nâzım Öğretmen gibi aslında ne kadar yanıldığımı, hayatın insana en ummadığı anda ve hatta 70'ine merdiven dayamışken bile bir şeyler öğretebileceğini anlamam için Raif'le tanışmam gerekiyormuş.

Raif bana geldiğinde iki sene önce ağır bir motosiklet kazası geçirmiş, tabiri caizse vücudunda kırılmadık kemik kalmayan, yüzünden bacaklarına kadar vücudunun şekli tamamen değişmiş ama pırlanta gibi bir delikanlıydı. Kaza sonrası elleri, kolları ve bacakları işlemez hâldeydi. İki yıllık tedavisi hiçbir sonuç vermemiş, bundan sonrasının da vereceği şüpheliydi.

Raif'i bana fakülteden arkadaşım Fahri'nin kızı Gülce getirmişti. Gülce ve Raif kazadan birkaç ay önce tanışmışlar, sevgili olmuşlardı. Her şey çok güzel giderken o talihsiz kaza yaşanmış ve genç kız o günden sonra bir an olsun bile sevgilisinin yanından ayrılmamıştı. Raif'in tedavisine başladığımızda durum pek de iç açıcı değildi. Sadece klinik tabloda değil genç adamın ruh hâli de tam bir enkazdı. Bu durum tedaviye dair her türlü iyi ihtimali de azaltıyordu.

Raif'in tedavisi sürüyordu, hiç unutmuyorum bir cuma öğleden sonra ikimiz baş başaydık. Aniden yapmaya çalıştığı egzersizi kesip, can yakıcı bir umutsuzlukla "Sizden bir şey rica edebilir miyim?" dedi. "Tabii ki," dedim. "Gülce'nin babası sizin iyi arkadaşınız mı galiba..." dedi. "Evet, fakülteden beri hiç kopmadık... İyi dostumdur," dedim. "Biz hiç tanışmadık. Daha doğrusu tanışamadık. Acaba rica etsem onu buraya davet edebilir misiniz? Kendisiyle konuşmak istediğim özel bir şey var," dedi. İyi bir şey mi söylüyor kötü mü anlayamadım. "Bunu Gülce'ye söyleyen daha doğru olmaz mı?" dedim. "Gülce'nin bilmesini istemiyorum, ne öncesini ne sonrasını ne de görüşmemizi," dedi. "Peki," dedim. Hemen o akşam Fahri'yi aradım. Raif'in durumunu anlattım. Fahri her şeyi benden iyi biliyordu zaten. Hiç ikiletmedi, "Gelirim tabii," dedi. Ertesi gün Gülce'nin olmadığı bir saat ayarladık, Fahri'yi hastaneye çağırdık. İkimiz birlikte Raif'in odasına girdik. Raif yattığı yerden doğrulup, "Hoş geldiniz, özür dilerim sizi buraya kadar yorduğum için," dedi. "Estağfurullah oğlum, ben senin haberlerini Gülce'den alıyorum zaten, takip ediyorum durumunu, inşallah iyi olacaksın," dedi. Raif çaresizlik içinde âdeta kendine acıyarak tebessüm etti ve "Hayır olmayacağım," dedi ve Fahri'nin konuşmasına izin vermeden ardı ardına ekledi cümleleri: "Aslında sizi buraya kadar bunun için yordum. Ben kızınızı çok seviyorum ve onun benimle birlikte böyle bir hayatı yaşamasını istemiyorum. Sizden ricam lütfen onu benden kurtarın. Ben de bunun için ne gerekiyorsa yapmaya hazırım. Gülce'nin hayatının geri kalanını mahvetme acısı benim kendi hastalığımın acılarından daha ağır geliyor bana... Ne olur yardım edin," dedi ve ağlamaya başladı.

Fahri ile ben meslekte 40 yılını devirmiş iki hekimdik ama o ana kadar ne böyle bir sahne görmüştük ne de duymuştuk. Ben şahsen dondum kaldım. Ne diyeceğimi bilemedim. Fahri ilk şokun arkasından hızlıca toparladı yüzündeki donuk ifadeyi, kibar ama tadında sert tonla "Sen bana hiç böyle bir şey söylememiş ol evlat," dedi. Bu cevap üzerine Raif bir anda sinir krizi geçirircesine "Yalvarırım," diye bağırmağa başladı. "Yalvarırım onu kurtarın," diyerek ağlıyordu. Hemşire girdi içeri, beni görünce "Tamam, bir şey yok," dedim. Çıktı. Odadan çıkmaya hazırlanan Fahri ani bir hamleyle geri döndü. Raif'in yanına oturdu. Elini tuttu. Bir anda ağlaması kesildi genç adamın. "Bak oğlum," dedi, "Gülce benim tek evladım. Çok istedik kardeşleri olsun diye ama daha çocuk vermedi Allah bize... O yüzden de onu pamuklara sarmalayıp büyüttük annesiyle... Ona hep şunu öğrettik:

Bir hayatı değerli kılan onun uğruna yaşadıklarıdır. Evladını kendisinin önüne koymuş bir anne babanın hayattaki en büyük mutluluğu nedir biliyor musun? Günü geldiğinde o evlada bakıp gurur duymak. 'Oh be işte benim evladım,' dediğin günü görmek. Tüm emeklerinin karşılığını aldığı, dünyanın en mutlu insanı olduğun gündür o. Ve hayatta hiçbir başka ana değişilmez. Biz o anı ne zaman, nasıl yaşadık biliyor musun? **Gülce'nin sana olan aşkını, sevgisini, adanmışlığını gördüğümüzdeki mutluluğumuzu sen de baba olduğunda anlayacaksın: Hiçbir şey öğretememiş olsak bile kızımıza sevmeyi gerçekten sevmeyi öğretmiştik."**

Raif ve Fahri hasta yatağında birbirlerine sarılırken belki de meslek hayatımda ilk kez gözyaşlarına engel olamıyordum. İyiden iyiye duygusallaşan o hastane odasında havayı yine Fahri kıracaktı: "He kızımı artık sevmiyorsan, istemiyorsan bu hastanede kendine başka bir sevgili yaptıysan o ayrı bak!" Bir anda odanın havası değişti. Çaylar söylendi, Fahri'nin getirdiği pastayı yedik üçümüz birlikte... "E hadi bana müsaade gençler, Gülce gelmeden kaçayım," dedi. Tam odadan çıkıyorduk ki Raif "Fahri Amca," diye seslendi. "Efendim oğlum," dedi Fahri, "Bir gün Allah'ın emri peygamberin kavliyle Gülce'yi istesem verir misin?" dedi. Fahri'nin gözleri doldu, sesi titreyerek cevap verdi: "Mucizelere inancını kaybetmeyeceğine söz verersen, düşünürüm."

65 yaşında aldığım bu hayat dersi için gece gündüz Allah'a hep şükrederim. Hayat iyi anlardan ibaret değildir. Her şey iyiyken, bizler mutluyken etrafımızdaki kalabalıklardan ibaret ise hiç değildir hayat! Bilakis bir insanı insan yapan, değerli kılan kötü zamanlarda gösterdiği duruştur. Fahri'nin Raif'e hastane odasında söylediği o sözüz aklınızdan çıkarmayın: **Bir hayatı değerli kılan uğruna yaşadıklarımızdır...**

Suna Akyıldız

“yaşamaktan vazgeçmedim”

O Kayıp Şehir'in "Duygu"su, Ulan İstanbul'un "Umay"ı, Paramparça'nın "Nezakat"i, Aile Arasında'nın "Behiye"si Türkiye'nin ilk trans oyuncusu ve insan hakları aktivisti hepimizin sevgilisi Ayta Sözeri. Adının geçtiği yerde yüzümüzü gülümseten kadın Ayta Sözeri bu ay KAFA Dergisi'nin konuğu.

10 yıl önceki Ayta ile şu anki Ayta arasında ne fark var?

10 yıl önceki Ayta'yla şu anki Ayta arasında hiç fark yok aslında. Yani hissettiğim her şey aynı, ben gene aynı Ayta'yım; aynı şekilde seviyorum, aynı şekilde gülüyorum. Sadece kariyer olarak birazcık değişti. Çok uzun zamandır beklediğim bir şeydi kariyerimin bu yönde ilerlemesi. İnşallah bir 10 yıl sonra da bunu sorduğunda daha güzel cümleler söyleyebilirim Sunacığım...

Senin gibi yetenekli insanların var olabilmesi için güçlü bir el gerekiyor sanki. Senin için bu isim kimdi?

Güçlü bir elden önce, güçlü bir inanç gerektiriyor ve yılmamak gerekiyor. Bir şeyi başarmak istiyorsan ve gerçekten eminsen olabileceğine, hiçbir zaman vazgeçmemek lazım. Bunlar en büyük düsturların olmalı bu yolda. Sen inatla çalışmaya devam ediyorsan o sihirli eller üzerine dokunmaya başlıyor. Bir akarsuyu düşün; önüne setler örülmüş, kayaların engellediği, o su yarın öbür gün bir sızıntı bulup gidiyor veya birinin o kayalardan birini çekip alması gerekiyor. Sezen Aksu'nun eli hep üzerimdeydi. Hiçbir zaman çekmedi. Tanıştığımızdan beri bana inandı. Birisine inanmak çok önemli.

Tam da istediğim noktadayım, hak ettiğim yerdeyim diyebiliyor musun?

İnsanların yorumlarına bakınca evet. "Hak ettiğim yer" demiyorum ben ona, "Doğru yolda olduğuma inanıyorum" diyorum. Bunun hak etmekle alakası yok. Belki başkası benden daha çok hak ediyordur bunu bilmiyorum.

İlk Harbiye Açıkhava sahnesine Temmuz 2013'te Sezen Aksu ile çıktın. Aradan altı yıl geçti yine bir Temmuz ve sahnenin sahibi sen oldun bu sefer, neler hissettin?

Geçen yıl Ajda Hanım'ın da sahnesine davetliydim biliyorsun, kendi konserim için içeriye girdiğim anda hâlâ birisi için geldiğimi ve davetli olduğumu düşünüyordum, sonra çiçekler gelmeye başladı. İlk önce Sıla'nın çiçeği geldi. Şöyle yazıyordu "Sen şimdi oradan okuyacaksın, ben de buradan dinleyeceğim gümbür gümbür. Helal olsun sana Aytam" yazmıştı. Sonra Sezen'in çiçeği geldi. Sezen'in çiçeğinde şöyle yazıyordu "Aytam gerçek sahnene hoş geldin." O zaman anladım ki evet Açıkhava'ya çıkıyorum ve tek başıma çıkıyorum. Çok heyecanlandım. Birçok devin sahneye çıktığı yerde sahneye çıkmak, en büyük hayallerimden bir tanesini gerçekleştirmek inanılmaz bir hazdı. Bodrum Antik Tiyatro da en büyük hayallerimden bir tanesiydi. O da oldu.

Açıkhava'yı ya dolduramazsam diye korktun mu?

Korktum ama sonra belirli rakamlar verdiler "Dolduramazsan şu kadar insan gelse yeterli. Tedirgin olma," dediler.

Sadece Harbiye Açıkhava değil ki sahneye çıktığım her yer için aynı şeyi yaşıyorum. Sezen Aksu'nun sahnesine konuk olarak çıkarken de o kadar çok heyecanlıydım ki. Sezen bana inanıyor, güveniyor, Allah'ım onu yarı yolda bırakmayayım, onu rezil etmeyeyim diye de çok korkmuştum. Çalışma kapasiten genişledikçe birlikte çalıştığın arkadaşlarından da sorumlusun. Yanımda çalışan insanların rızkının kesilmesini istemiyorum, sadece Açıkhava için değil, çalıştığım her konserde bu tedirginliği yaşıyorum.

Ya ailen, seni izledi mi?

Evet kız kardeşim izledi, daha önce de sahnede izlemişti tabii ama böyle profesyonel bir sahnede ilk defa izledi. Beni izlerken sahneden gizli gizli gözyaşlarını sildiğini gördüm. Bu inanılmaz bir duyguydu benim için.

Hayatında tek bir şeyi değiştirme şansın olsa neyi değiştirmek isterdin Aytam?

Belki inanmayacaksın ama inan hiçbir şeyi. Şu an burada olduğum için değil. Şimdi tanındığım için insanlar beni seviyor diye böyle konuşmuyorum. Misal sen yıllardır arkadaşısın hep röportaj yaparız seninle ve ben her zaman böyle konuşuyordum, o yaşamışlıkların, her şeyin bana değer kattığına inanıyorum. O yüzden hiçbir şeyi, inan.

Hiç yaşamdan vazgeçme anına geldin mi?

Çok büyük sıkıntılar yaşadım evet ama yaşamaktan hiç vazgeçmedim. Çok büyük bir karar olduğuna inanıyorum. Bunu yapanların da dini açıdan günahkâr olduklarını söylüyorlar. O duruma nasıl gelinir, o güç nasıl bulunur bilmiyorum. Benim öyle bir gücüm yok.

En son yaptığımız röportajda dört yıldır bir ilişkin olduğunu söylemiştin. Hala devam mı? Aşkın ömrü üç yıl derler ya...

Aşkın ömrü mü varmış bilmiyorum. Herhalde birine aşk ne demek diye sormuşlar sonra o da "Aşkın ömrü üç yıl" demiş. Aşk ile ilgili bir yazı yazmıştım, "Sen şimdi bu kadar atıp tutuyorsun, konuşuyorsun, bir de aşkı sen tanımla bakalım" diye sormuştum yazıda. O zaman şunu yazmıştım "Aşk aynı vücut iklimine sahip kişilerin, mevsimleri aynı anda yaşaması..." Yani ben hâlâ aynı vücut iklimine sahibim ve mevsimleri birlikte yaşıyoruz.

El ele çıkmaktan, görünmekten çekiniyor musunuz? Tepkiler mi seni korkutuyor...

Yoo biz el ele dışarıya çıkıyoruz, geziyoruz, yemeğe gidiyoruz, eğlenceye gidiyoruz... Öyle çekindiğimiz korktuğumuz bir durum yok. Sadece kimse görüntülemedi henüz. Yoksa öyle bir korkumuz, çekinmemiz yok.

"Aşk bir rezillik hâli" demiş sevgili Sezen Aksu... Sence de öyle mi?

Aşkı ne kadar büyük yaşadığına bağlı. Bence o da yaşadığı büyük aşklar için söylemiştir. Çünkü her şeyi göze alabiliyorsan rezil de olabiliyorsun. Aşk işte, insanı rezil de eder vezir de.

"Aşk aynı vücut iklimine sahip kişilerin, mevsimleri aynı anda yaşaması..."

temassız

İskelelerinde her şeyden habersiz insanlar. Şehir hatlarında kimsenin burnuna değmeyen ucuz jeton kokusu. Gelip geçen, utanmadan yüze bakanlar. Hâlimizden utanıp kara batanlar. Bunun adı İstanbul. Tam da sana benziyor.

Yanıp yanıp sönen ampul; kıvılcımlar çıkaran priz. Dokunmuyor desem değil ama besbelli temassızlık...

Gözlerinden aşırıldığı hayallerim hep kısa düştü. İçine hiç çekilmemişti arzular. Öpüşmelerin dudak tiryakiliğiymiş çünkü. "Asla"dan azdı yeminlerin ama "keşke"den çoktu tutkusu. Sanki ucuzladık, sanki sıyrılmadı ümitlerimizden korkular. Şu ahir ömrümün madalyalı utkusu. Bir anı yetiyor ayılmamıza. Sonrası temassızlık.

Gözyaşının tuzundan Akdeniz'i çektim içime bir zaman. Ciğerim şimdi yalnızlık metastazı. Parmak uçlarımızın hasreti önüme düşüyor. Planlarımız, hep çizdiğimiz biçimden kaçtığımız biçime dönüşüyor. Ezcümle bakışlarımız denizaşırı, birbirine öylece dalsa da yüreklerimiz. Ansızın bir yerde kaderime düşmez artık gülüşlerin. Yağmurların gözaltı, rüzgârların karakolluk. Nasıl bir öykü bizimkisi? Kanun hükmünde yokluk. Vicdandan arı bir kaçış seninkisi. Rekabetten uzak çokluk. Tütün üzümlü bulut olur, yeşil açarken gözlerin. Sağ kalan sözcükler hatırına iki duble sabret. Güya sevgili... Sahne burada bitiyor. Günahlarımızı yıkayan sular birdenbire kesiliyor. Bana yeşil perdelerin giderayak perşembesinde bir de sufle verse günahkâr meleklerim, yine söylerim sevdiğimi. Acıları unutmak vazifemmiş gibi. İyisi mi birkaç güzel sözcük seç söyleyemediklerimden. Söyleyebildiklerimi yüreğine göm, sakla. Bahanelerini suratıma tükürme, yut! Gelmediklerini hiç yoktan kapıma bırakma. Gözyaşlarımı nefesle kurut. Zincirlendiğim yollardan çalıntı bu kafiye. Birkaç isabetsiz cinayetimin gereğini seç. Suç unsuru dokunuşları unut. Bıçak sırtı yalnızlığımız şartlı tahliye. Bir cünha mesafesi zindanlar; parmakları demir, sınırları kireç. Göğüme dokunmaz o vakit gözlerimdeki bulut. Temassızlık, temassızlık...

Gururum ayaklarına düştü. Düşüm yeşile bulaştı. Hangi ormanı yaksam buharlaşıyor gözlerin. Suçlarımızı geçmişimize astık. Arsızlıklarımız zirveye ulaştı. Hangi denize atlasam yunusların kanatlarında ellerim. Yaşananlar düşlerime sığıyor. **Yakamı bırakmıyor vicdanını yitirmiş sözlerin. Yine de hiçbir şey değişmiyor. Hâlâ hangi denizden sağ çıksam kıyıları ellerim.** Karaların, parmaklarım, temassızlık...

Adasına büyüdüğümüz, yerine battığımız, kulesine kızdığımız şehir sensiz yaşanır mı? Yosun tutmuş minareleri bu korkunç hasreti kuşanır mı? Boğazından geçer mi ikimize uğramadan batık gemiler? Vapur yalakası martıları karın tokluğuyla sınanır mı? İskelelerinde her şeyden habersiz insanlar. Şehir hatlarında kimsenin burnuna değmeyen ucuz jeton kokusu. Gelip geçen, utanmadan yüze bakanlar. Hâlimizden utanıp kara batanlar. Bunun adı İstanbul. Tam da sana benziyor. Sen demeye utanıyor bir yakası. Yerin dibine geçse iyi. Ay devriliyor sonra yüzüne. Dudaklarımızda temassızlık, ellerimizde

temassızlık... Neden dokunduk ki beraberken gökyüzüne? Bulutların saçmalaması düpedüz haksızlık. Aklın şimdi bana kaçsa iyi. Yahu anlamıyorsan aşktan, sayfayı çevir. Eski evleri yıkıldı anla, yaşatmasa da öldürmeye meyilli değil bu şehir. Havası azot yoksunu. Gecelerinde tedirgin eden bir ıssızlık. Okumaktan bahsetmiyor dokunmayı anlatıyor belki de devir. Sokaklarımızda temassızlık, temassızlık...

Boynunda şimdi karayel fırtınası eser. Biletin, pardösün, bavulun... Sen yine başka kentlerin yolcusu. Hiç mi ızdırabını çekmedin İstanbul'un? Bari bir sevilik sabret. Tatlı serüvenimizin gözyaşına boğulmuş oyuncusu. Babam kadar özleyemediysem beni affet.

Büyüttüğümüz özlem cennete taşıtı. **El eleyken tam bir oh çekemedik. Belki de korkularımız huzurumuzu aştı. Şimdi istersen tak koluna bir aşk çömezini, beni kahret!** Dokunsalar ağlarım

bu ara. Bebeklerin suça bulaşmamış elleri, sokak köpeklerinin bakışlarına sızmış yürekleri... Canıma tak etse, iyi. Gidip geliyor gözlerin. Temassızlık! Eğreti duruyorum aynada. Ben ne vakit bitsem sen kötü bir yerli dizi gibi sürüyorsun. Yazılmaya meyilli bir şiir gibi alargada. Yolüstü meyhanelerinde ucuz şaraplarla zehirliyorum görüyorsun. Çünkü bitkinliğine rağmen uzuyor her şey. Deniz, gece, mevsim hep uzuyor. Aklımı hafiften yitirmişim galiba. Daraldıkça vaktim nedense ölüm susuyor. Yaşamak yüceltmiyor hâlbuki ruhumuzu. Zampara melekler ömrümüze ömür basıyor. Ya bu ellerin? Yani dokunur gibi yapan ellerin? Temassızlık, temassızlık...

Bir dengemiz vardı elle tutulur. O da direnemedi. Ölüsünü yıkadılar geçen. Cenazesine katılamadım. Korkağıyım çünkü üzüntülerin. Sorumsuzluğun çekiciliğine meftun oluşum çok eski. Nasıl olduysa ölüm için bile yorgunum. Yabancıyı hayata tutunan gezintilerin. Bir kralın hayatını bölüşsek bin kişi. Ama kimlikleri tanınmamış, gelişine yaşayan bin kişi. Şaşkın uykulardan kalkıp sıralansak. Uyku sersemi sorguya çekilsek, her soruya sen derim. Varsın yazık der gibi baksınlar gözüme. Tek başına bir kenti gülümsetir senin gözlerin. Arkanı dönsen ülke ağlar. Yüzüme baksan temassızlık. Temassızlık...

Bilmeden yaşamayı omuzlamış sokaktan geçen insanlar, durmadan bir his çıkarıyorlar hayattan. Bu Tanrı'yı azımsamak değilse ne? Biraksan göze ilk çarpan duvar dibinde ölünürdü, pısrıklığın dayılandığı bir yerde. Hakkı verilmiş şiirler türbelere gömülürdü. Anlatsam düşleri yürütürdü bir şair kafiyelede. Övülmeyi beklerdi basit şarkılar. Bu şehir, güneş battı mı sen doğardın. Dişlerim acırdı sıkılmaktan. Ben bahtsızım! Perdeleri çekilirdi yalnızlığımın. Bitkin sonuçlarımızın yinelenen tutkusu! Birbirine dokunmuyor hayallerimiz. Yok sayan bu dik duruş düpedüz umarsızlık. Öldürsek kesişmiyor beklentilerimiz. Temassızlık...

**Tek başına
bir kenti
gülümsetir
senin gözlerin.
Arkanı dönsen
ülke ağlar.**

trani anıları

Aşırı çarpıcı güzellikler insanın tüm duyularını çok güçlü şekilde uyarıyor ve aynı anda azami süratte harekete geçiriyor. Bunun sonucunda da insan biraz huzursuz oluyor. En azından aşırı heyecanlanıyor ve kafa dinleyemiyor. Trani'de ise kafamı dinliyor ve huzur buluyorum.

Apulia çizme şeklindeki İtalya'nın tam ökçesindeki bölge oluyor. İtalya Yaradan'ın kayırdığı bir ülke ve güzel olmayan köşesi yok. Tek bir yer için "Hah İtalya'da favorim" diyemem ama Apulia'ya özel bir sempati var. Toskana, Venedik ve Roma gibi yerlere göre çok daha az turistik. Adriyatik ve İonia denizleriyle çevrili ve şahsiyeti olan birçok kent ve kasaba var Apulia'da. Bari ve Lecce en büyük şehirler. Ben son 20 senede birçok kasabayı ziyaret ettim. Favorilerim: Ostuni, Alberobello, Polignano a Mare, Otranto, Peschici.

Ama hepsinin ötesinde de Trani. Apulia'nın kuzeyinde.

Trani'yi neden bu kadar sevdiğimin kolay ve mantıklı izahı yok. Mutlaka çok güzel bir kasaba ama Matero gibi çarpıcı ya da Venedik gibi olağanüstü panoramik ya da Roma gibi tarihsel açıdan büyük önem taşıyan meydanlar ve anıtlarla, çeşmelerle dolu değil. Deniz burada görünüm olarak çok güzel ama öyle aman aman plajlar yok. Bir Milano gibi moda ve stil öncüsü değil. Kapri gibi büyüleyici bir doğası da yok. Çok çok iyi lokantalar var ama İtalya'nın hemen her bölgesinde çok iyi yemek ve nefis şaraplar içmek mümkün.

Düşünüyorum da Trani'yi neden bu kadar sevdiğimin cevabı belki de yukarıdaki paragrafta saklı. Yukarıda verdiğim örneklerin ortak bir paydası var. Aşırı çarpıcı güzellikler insanın tüm duyularını çok güçlü şekilde uyarıyor ve aynı anda azami süratte harekete geçiriyor. Bunun sonucunda da insan biraz huzursuz oluyor. En azından aşırı heyecanlanıyor ve kafa dinleyemiyor.

Trani'de ise kafamı dinliyor ve huzur buluyorum. Özellikle de yarım ay şeklindeki sahilinde ve ay ışığının vurmasıyla iyice ışıldayan sahilinde volta atarken. Ya da kahvelerinden birinde sabah cappuccino'mu içip kitabımı okur, müziğimi dinlerken. **Gece yarısından sonra sahildeki barlardan birinde öyle ahım şahım olmayan bir kokteyl içerken bile etrafı seyretmek beni mutlu ediyor.**

Yazın, özellikle haftanın ikinci yarısı, Trani sahili inanılmaz kalabalık oluyor. Hele hele 20:00'den itibaren. Çok sayıda aile de var ama özellikle gençler. Anladığım kadarıyla bu gençlerin pek çoğu civardaki daha mütevazı kasabalardan geliyor. Kokteyl ısmarlarlar ise yanında

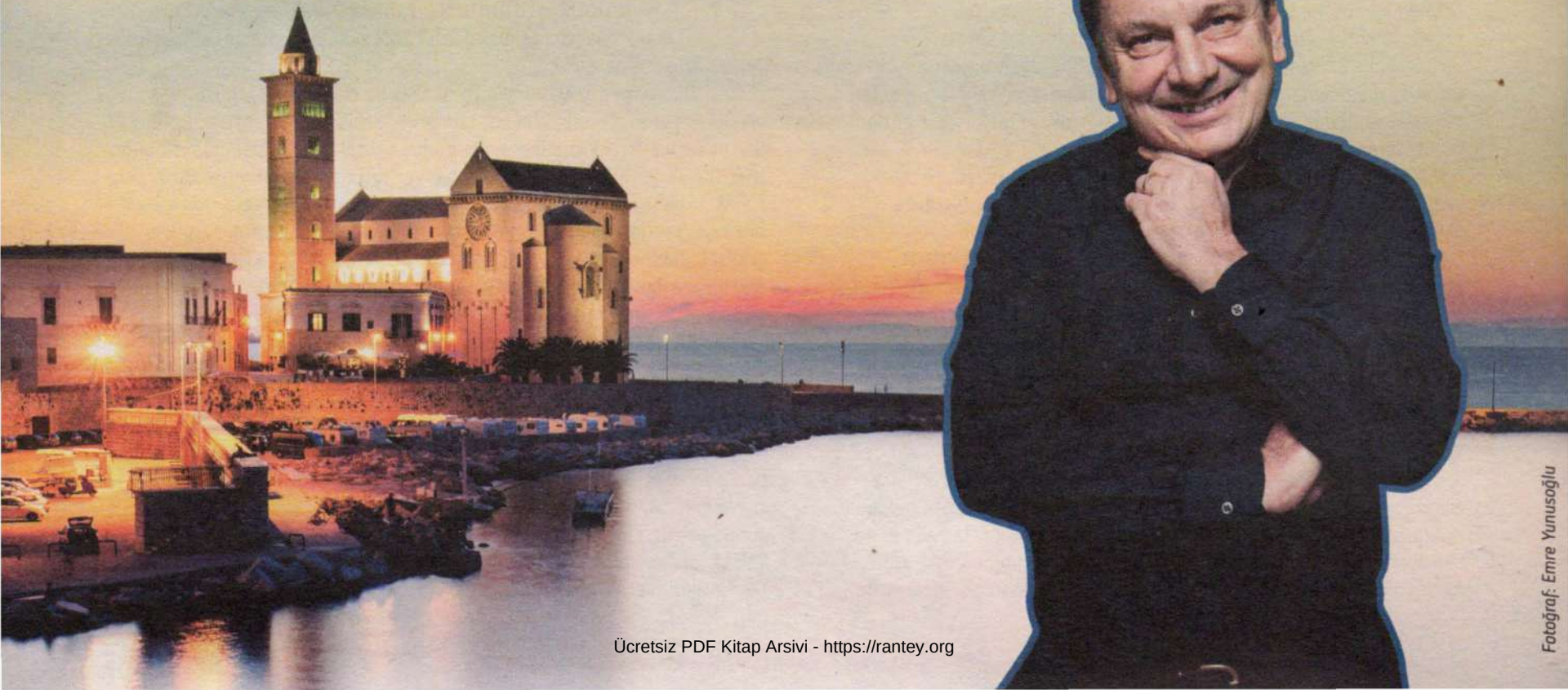
gelen minik sandviç, pizza, sosis vs. ile doyuyorlar. Bol bol bira içiyorlar. Kız arkadaşı olanlar banklarda, taş basamak ya da rıhtımın oradaki korkuluklarda sarmaş dolaş oturuyor, öpüşüyorlar. Arkadaş grupları da çok. Pek çoğu kızlı, erkekli ama mini etek-apartman topuk, volta atan üçlü-dörtlü kız grupları da çok. Rahatsız edici bakışlar yok. Bırakın fiziksel anlamda kavga olayını, yüksek sesle tartışma çıktığını bile görmedim.

Ama kakofonik gürültü yok değil. Çalan müzik. Afrika stili beat'ler. Melodi hak getire. Sadece ritim. Bu ritme uymaya çalışıp vücudunu garip şekillere sokanları otelime giderken seyrediyor ve İtalyan gençliğinin bu alanda bizimkilerin eline su dökemeyeceğini düşünüyorum.

Diğer taraftan gastronomi işinde durum tam tersi. Özellikle de balık lokantalarında. İşte size altı tane lokanta tavsiyesi.

1. LE LAMPARE

Manzara ve ambiyans olarak bir numara. Özellikle de terasında yer bulup güneşin batışını seyrederken. Servis oldukça profesyonel. Bir özellikleri Trani'de başka lokantalarda bulamadığım deniz kestanelerini burada bulmak. Kabuğuyla tabii. Eşimle son ziyaretimde de yemeğe 20 adet deniz kestanesiyle başladık. Arkasından tattığımız "tortello cacio e pepe" olağanüstü idi. Roma'nın iki malzemenin (tane kara biber ve pecorino peyniri) bu ünlü hamur işi ya da İtalyanların deyimiyle "pasta"sı, yaz trüfü ve kırmızı karidesle harmanlanmış. Fırında patates, domates ve zeytinle pişmiş bir kiloluk iskorpit kaya balığı çok iyiydi. Yemeği fıstıklı bir tartla tamamladık. Tabii bunun yanında güzel Sicilya tatlı şarabı Ben Ryé Passito yudumlamayı da ihmal etmedik.

Sihir

HAYAT ÇEMBERİ

ARKADAŞ SEÇİMİ

SORUMLULUK ATEŞİ

GÖRÜNMEZ HAYAL KIRIKLIĞI

STANDARTLAR

KÜPÜ

UÇAN İNSAN

Sunay Akın

“dünya’ya bir geldi benim çayhan’ım...”

Türkiye’nin ilk çay fabrikasının yapımı için Ekrem Orhon görevlendirilir. Çayın Rize’den göçe engel olacağını bilen Ekrem Bey inşaatta çalışırken çok güzel bir haber alır; üçüncü kez baba olacaktır.

İstanbul Boğazı’nın Anadolu yakasında bir semt olan Vaniköy, adını 4. Mehmet’in şehzadelerine hocalık yapan, Vanlı bir hoca olan Vani Efendi’den alıyorsa, karşı kıyıda Robert Koleji’nin bulunduğu tepenin de yüzü Rize’ye dönük bir öyküsü vardır...

Gemiyle İstanbul’a gelen Ekrem, çok sevdiği bu kentte ablası Ayşe’nin yanında kalarak liseyi okumaya karar verir. Kendine okul beğenmek için İstanbul Erkek Lisesi ve Galatasaray Lisesi’ni ziyaret etse de Robert Koleji’nde karar verir. Bunun bir tek nedeni vardır: Okulun bulunduğu yerin manzarası, geldiği kente çok benzemektedir. Okul sanki, Rize’ye tepeden bakan Rize Kalesi gibidir...

Ekrem Orhon liseyi bitirdikten sonra okulunun üniversitesine devam eder ve inşaat mühendisi olarak mezun olur. 1936 yılında Amerika’ya giden genç adam Illinois Üniversitesi’nde yol, tünel ve aşığı olduğu köprü konularında yüksek lisans yapar. Gerçek bir vatansever olan Ekrem ülkesine geri döndükten sonra Karayollarında görev alarak Anadolu’nun doğusunda çalışır. Çocuk felci geçirmiş olmasına rağmen “çürük” raporu almaz, askerlik için başvurur. Terhis olduktan sonra o yılların koşulları gereği her çağrıldığında koşu koşu gider asker ocağına...

Bu arada, Zihni Derin’in Rize’de başlattığı çay ziraatı başarılı olur ve kentte bir çay fabrikası gereksinimi doğar. Türkiye’nin ilk çay fabrikasının yapımı için Ekrem Orhon görevlendirilir. Çayın Rize’den göçe engel olacağını bilen Ekrem Bey inşaatta çalışırken çok güzel bir haber alır; üçüncü kez baba olacaktır. Akıllı fikri çayda olan Rizeli delikanlı, iki erkek çocuğunun ardından dünyaya gelen kızına “Çayhan” adını koyar.

Bedri Rahmi Eyüboğlu bir şiirinde “Rize’de çayı kim yetiştirdi Rize’de” diye sorar. Bu sorunun yanıtının “Zihni Derin” olduğunu biliyoruz. Biz de Rize’de çay fabrikasını kimin kurduğu sorusunun yanıtını “Ekrem Orhon” olarak veriyoruz... Bununla da kalmayıp ülkemizin ilk çay fabrikasını yapan Rizeli mühendisin, kızının doğumu üzerine yazdığı “Çayhan” adlı şiiri de Bedri Rahmi ustamıza armağan ediyoruz:

Dünyaya-bir geldi benim Çayhan’ım
Onsuz çeker gider vücuttan canım
Dertli bakış sevmem konca yüzünde
Çünkü ondaki kan tam benim kanım

Hayali Londra’da yanımda idi
O hayal baş tacım, ilacım idi
Uçak alanında ağlayan gözler
Azrail’i alıp götürdü idi

Her hafta halimi ona yazardım
O bana ben ona sanki nazardım
En acı anlarda gülen hayali
Görüp de ölüme kızar azardım

Allah’ım Çayhan için yaşattı beni
Koncamın hayali yaşattı beni
Doğduğun günlerde bunu oku da
Varlığım, hayalim kuşatsın seni

Şiirde Londra’nın adının geçmesinin nedeni, Ekrem Orhon’un yakalandığı amansız hastalıktan kurtulmak için tedavi olmak üzere bu kente

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

gitmesidir. Israrlar üzerine 1963 yılında Belediye Başkanı olan Ekrem Bey, kendinden umudun kesildiği günlerde Rizelilerin camilerde iyileşmesi için geceli gündüzlü dua ettiklerini öğrendiğinde çok duygulanır.

Çayhan, öğretmen olarak mezun olduğunda bir tek şey ister ondan: “Her öğrencini bir Atatürk gibi yetiştireceksin!”... Kızının nikâhını Belediye Başkanı olarak kendi kıyar. **Nikâh sonrası çok sevdiği, yanından hiç ayırmadığı antika cep saatini damadının avucuna tutuştururken, nemli gözleriyle şunları söyler: “Her şeyimi aldın, bu da senin olsun”...** Ekrem Orhon’un bu sözleri söylediği genç mühendis adını, Cumhuriyet tarihimizin yetiştirdiği değerli bilim insanları arasına “Prof. Dr. Ahmet Dervişoğlu” olarak yazdıracaktır!

Londra’dan kalkan bir uçağın, Rize’de denize yapılan havaalanına ineceğini, yolcuların birkaç gün kenti gezdikten sonra Singapur’a uçacağını hayal eden, belediye otobüslerindeki biletlerin arkasına “Bugün Rize senden, Rize için elinden geleni yapmanı bekliyorum” yazdıran Ekrem Orhon’un en büyük arzusu, Rize-Erzurum yolunun tamamlanmasıdır. 1983 yılının Ağustos ayında, kente gelen dönemin Karayolları Genel Müdürü’nü, tünel yapımının gerekli olduğunu anlatmak amacıyla Ovit’e götürmeye ikna eder. Ovit, Rize’yi Erzurum’a bağlayan yol güzergâhında aşılması zor olan dağın adıdır. Dostları “Baba Reis, hava çok sıcak, tansiyon hastasıysın, sana dokunur, gitme,” deseler de vazgeçmez yola çıkmaktan. Bu, Ekrem Orhon’un son yolculuğu olur...

Rizeliler çok sevdikleri “Baba Reis”i aşık olduğu kente, tıpkı İstanbul’da okuduğu Robert Kolej gibi tepeden bakan Rize Kalesi’ne gömmek ister. Dönemin mülki amiri buna izin vermez. Kent mezarlığında bir mezar açılır... Ama cenaze namazı sonrası Rizeliler Ekrem Orhon’un tabutunu omuzlara alarak Rize Kalesi’nin yolunu tutarlar ve halkın kalbini fetheden reislerini kaleye defnederler.

Ölümünün ardından “Tapuda Kaydı Olmayan Reis” başlıklı bir konuşma yapılır, TBMM’de... Birakin malı, mülkü, bir çay ağacı bile bırakmaz ardında... **Adının yazılı olduğu bir tapu yok ama Ovit Dağı’na Emin Ali Kalcıoğlu başkanlığında tırmanan dağcılar, “Ekrem Orhon” adını verir zirveye...** Bankada hesabı olmadı ama adını taşıyan mahalleye açılan İş Bankası’nın kapısında “Ekrem Orhon Mahallesi Şubesi” yazıyor!

Rizeli araştırmacı, yazar Recep Koyuncu, Ekrem Orhon’un 1936 yılında, Illinois Üniversitesi’ndeki yüksek lisans tezinin peşine düşer. Hayatını Rize’yi Erzurum’a bağlayacak olan karayolunun yapımına adanmış ve son nefesini bu yolda veren Ekrem Orhon’un, Amerika’daki bir üniversite kütüphanesinin raflarında duran tez konusu şudur: “Rize-Erzurum Karayolu’nun İnşası.”

Kitabı Türkçeye çevirten ve yayınlayan Recep Koyuncu, Rize’de görev yapan bir cami imamıdır.

**Çayhan,
öğretmen
olarak mezun
olduğunda bir tek
şey ister ondan:
“Her öğrencini
bir Atatürk gibi
yetiştireceksin!”**

BODRUM
MÜZİK
FESTİVALİ

15. BODRUM MÜZİK FESTİVALİ

22-25
Ağustos
2019

O Marin

THE MARMARA

Passport

ZUBIZU

biletix
tiletmatik - online

Fazıl Say • Sara Ferrández • Pablo Ferrández
Ksenija Sidorova • Elvin Hoxha Ganiyev
Faruk Kalaycı • Francesco Tristano • Korhan Futacı
Jess Gillam • Zeynep Özsuca • Nil Venditti
Mert Fırat • Vassilis Varvaresos • Sväng
Bilkent Senfoni Orkestrası • Umut Sağlam
Olten Filarmoni • İbrahim Yazıcı • Karsu
Doğuş Çocuk Senfoni Orkestrası'ndan Genç Yetenekler

Biletler Biletix'te

Bedia Ceylan Güzelce

ayrılanlar için...

Sana dünyayı, hayatı övecek değilim. İnsanların birbirini ağacından vurduğu bir zaman bu, dünyadan ayrılmak, ayrılıkların en kıymetlisi.

Seni kendi içini seyredirken yakaladığım olurdu. Pencereden bakıyorsun sanırdım, saçlarına bakım yaptırıyorsun ya da tırnaklarını kesiyorsun, çoraplarını giyiyor, kendine bir çorba sipariş ediyor, yatağa uzanıyorsun sanırdım. Herkesten çok kendini sevdiğini, çoğu zaman varlığımın farkına dahi varmadığını zannederken cebime bir şey koydun. Vapur iskelesindeydik, vapur seferleri her an iptal edilebilirdi, şehir gözlerini fırtına uyarısına açıyordu. Neden sonra bir vapur yanaştı, ne sıkıştırdığını görmek için elimi cebime attım, iki jeton çıktı. Biri gideyim diye, diğeri geri döneyim diye. Öyle çok ayrılmıştın ve öyle çok ayrılık hikâyesi vardı ki kendini bir jetonun birkaç milimlik yarıçapıyla garantiye almaya çalışıyordun işte. O gün o vapura bindim, bir gün geri döner miyim bilmiyorum ama jetonum ve geri dönme hakkım saklı olarak fırtınaya doğru yol aldım.

I. annenden
Bu senin hikâyen ve hikâyen annesinin karnından kovulmuştur.
Anne karnı: İlk ofis ortamın, ilk evin, yıkmaya mecbur kaldığın ilk kurulu düzenin. Sonradan bütün çalışma masalarını, yatak odalarını, mutfaklarını ama bilhassa da mutfaklarını oraya benzetmek istersin. **Her insan geniş bir mutfak ister, geniş mutfaklar anne karnı gibidir, bir sedir attın mı hayatın tamamını orada geçirirken bulursun kendini.**

Anne karnından ayrılmak bir kayışın kopuşuna benzer, hazırlıksız, provasız yakalanırsın. İnsan bir defa anasının karnından kovulur ve bir daha hiçbir yerden kovulmak ona dokunmaz. Doğum kanalı ya da tüneli de diyebiliriz, ona girersin, tünelin ucundaki ışık kimilerince hayatın başlangıcı sayılsa da senin için gerçekten ölümdür. Tünellerde camı açıp bağırışımız bundan, tüneller hiç bitmesin isteyişimiz bundan, annenin karnında ölmek için bu dünyaya doğmak zorunda kalırsın. Canım benim.

II. arkadaşlarından
Bu senin hikâyen ve hikâyen arkadaşlarını özler.

Memleket nüfusunun üçte biri, doğduğu evde yaşıyor ve o ev bir şekilde ölümüne dek hayatında olmaya devam ediyor. Şu ana kadar karavanda geçen ayları saymazsak on bir ev, dört şehir, çok mahalle, çok okul değiştirdin. Her geçtiğin odadan, sana tahsis edilen her köşeden geriye bir his kaldı bunu hatırlarsın ama eşyaları, duvarların rengini hatırlamazsın. Bazen oturup Gökhan'la, Aslı'yla, Ömer'le, Eda'yla, Tolga'yla, Yasemin'le eski fotoğraflara bakarsın, herkes elindeki eteğindeki fotoğrafları döker ortaya, hangisi bir zamanlar senin evinde çekilmiştir, hangisi başkasının evinde, bilemezsin. Evlerini değil de dostlarını çok özlersin. Muhabbete kolay giren ama arkadaşlığı bir o kadar zor beceren biri olma sebebin de bu. Her taşınmaya yenilmiş, her göçte biraz daha uzağa gitmişsindir. Annen-baban yerleşik hayata geçemediğinden, yerleşik şeyler hoşuna gider ama kalmak

nedir bilmezsin. Siteleri seversin, yazlıkları seversin, köklü mahalleleri, bin yıldır aynı insanların yaşadığı evleri, sever ve istersin. Yirmi yıllık, otuz yıllık dostlarıyla bağları hiç kopmamış arkadaş gruplarına bakar, imrenirsin. Sonra bu his de geçer. Yalnız olmanın anlaşılır bir mutluluğu vardır sende, herkes yalnızlığını senin üzerinden bir kez daha tarif eder. Beğenilir, özenilir yalnızlığına, ayrılırken bile dostlarıyla dost kalışına. Kuşlar neslini sürdürmek için saklar her şeyi ve biriktirir; biz insanlarsa bir hiç uğruna. Buna inanırsın.

III.

şehrinden

Bu senin hikâyen ve hikâyen dağlarda gezer.

Bir şehrin sığınaklarını, peynircilerini, karanlıkta koşarken saklanacağın yerlerini, kasaplarını, ekmek fırınlarını, manavlarını, kırtasiyelerini, kitapçıları ahh kitapçıları öğrenmek zordur. Öğrenmekten daha zor olanı onları unutmaktır. Şehir değiştirmek hayat değiştirmektir aslında; birini yaşayamamışken henüz, ötekine başlamak. Dört büyük ilde yaşadın ve çok gezdin. Hayat bugün dese ki "Eşyalarını topla gidiyoruz" ikiletmez gidersin. Herkese de hazırlıklı olmayı önerirsin. Şehir, kasaba ya da köy adına her ne dersek diyelim, evin sandığın yerden ayrılışından geriye bir cinayet mahalli kalır. Birini öldürmeden bir şehri terk edemezsin ve er ya da geç o suçu işlediğin yere geri dönersin.

IV.

gençliğinden

Bu senin hikâyen ve hikâyen gençliği yerine memleketi ve yıldızları düşünür. Sahilde kurulmuş piknik düzenine düşen güneşe bir tenteyle çözüm aramayı anlarım ama evden getirilmiş çiçekli çarşafı dört tahta arasına gerip "Tentemiz de gölgemiz de budur" denmesini anlayamam. Böyle şeyleri yoklukla, yoksullukla açıklayamıyorum, arabasına binip, sahile inebilen

herkes bir tente alabilir kendine, hiç değilse çiçekli çarşafını değil bir düz örtüsünü getirebilir. Bazı şeyler maddi yoklukla değil, manevi isteksizlikle açıklanabilir. Yoksa insan neden üzerinde her tür eğlencesini yaşadığı, en mahrem eşyasını, çarşafını alıp, uluorta gersin ki. Ve imza kampanyaları, ve anadilde eğitim seferberlikleri, ve demokrasi çağrıları, defalarca düşüp kalkmak, paramparça edilmek, yeniden birleştirilmek... Âşık olmak, âşık olduğunu zannetmek... **Aralarında kilometreler bulunan iki ankesörlü telefon düşün, birinden ötekini arayan sen, çalan telefonu koşup açmaya çalışan yine sen.**

Doya doya yaşanırsa söz olur ama doya doya yaşanmalıdır gençlik sonra ayrılırsın nasılsa. En tatlı ayrılığıdır ömrün gençlikten ayrılmak, öpüp uyursun. Uyanır, bir daha öper, bir daha uyursun gençliğini, gençliğinde. Süper bir karın ağrısıyla gittiğin doktor reçetene şöyle yazar: Heyecanın yüksek, gençliğin var. Doktoru öper uyursun.

V.

şimdiden

Bu senin hikâyen ve hikâyen an'da kalamaz.

İyi bir hayat kurdun kendine, mutlusun. Ne zaman arasam seni ya bir zeytin ağacının gölgesinde ya bir bük denizinin ışıltısında terliyorsun. Tırnaklarının dibindeki yarım ay şeklindeki beyazlık ne işe yarar merak ediyorsun. Her şey geçer, belki biraz kalır. Kalırsa da içinde, bir derin sızı kalır*. Henüz yaşamadığın ama kafanda her gün defalarca farklı şekillerde aldığın acı haberler var, herkesten önce ölmek hayalin. Amin.

VI.

dünyadan

Bu senin hikâyen ve hikâyen de her canlı gibi ölümü tadacak.

Sana dünyayı, hayatı övecek değilim. İnsanların birbirini ağacından vurduğu bir zaman bu, dünyadan ayrılmak, ayrılıkların en kıymetlisi. Annenin karnına dönme vakti yakın, sana bir tünel dilerim, ışıksız. Nereden ya da kimden olursa olsun, içine koyduğun manadır ayrıldığın. Saçların saçlarına dolanır, ayrılacak bir şey kalmayana kadar terk edip durursun. Cebinde kalan jetonun ferahlığı, kendine yaptığın birkaç milimlik bir kıyak, geriye dön, geriye dönme.

*Timur Selçuk, Ayrılanlar İçin

Can Durukan

"BU BİR SOYGUN DEĞİL, BU BİR SAVAŞ!"

Büyük resmi görebiliyor musunuz? Cevabınız hayır ise üzülme. Çünkü büyük resim falan yok! Zamanın ruhu var. Sıkı durun, spoiler geliyor...

"Adım Tokyo. Ama bu hikâye başladığında adım bu değildi..." diye açıldı perde. Ve biz üç sezon boyunca bir soygunun hikâyesini izledik. İzlemeye de devam edeceğiz. La Casa de Papel, mükemmel soygunun bir meydan okumaya ve en sonunda da bir savaşa dönüşmesinin hikâyesi... En büyük meydan okuma kime peki? Bana sorarsanız Amerika'ya. "Amerikalılar, büyük bütçeli küçük aşk filmleri çekerler, Fransızlar ise küçük bütçeli büyük aşk filmleri" diye bir söz hatırlıyorum. **Aksiyon film ve dizilerinin başkenti Hollywood, bu diziyi görünce kızmış olmalı. Çünkü uzunca süre sonra ilk defa bu kadar gür sesle Avrupa, Amerika'ya; "Ben de senin gibi aksiyonlu film/dizi yapabilirim"den bir adım öteye geçip, "Üstelik senden daha iyi yapabilirim" diyordu.**

Bu hızlı sayılabilecek girişin ardından biraz hırsızlık, çalma, yer değiştirme gibi kavramlara odaklanalım. 90'lı yılların sonunda Gaziantep'te sadece baklava çaldıkları için 6'şar yıl hapis cezasına mahkum olan çocukları hatırladınız mı? 2010'da WikiLeaks sitesinden milyonlarca gizli belge yayınlayan Assange, 2019 Nisan ayında tutuklandı. O belgeler, bir yerlerden çalınmış olmalıydı. Zaten 2012 yılından beri İngiltere'de Ekvador Büyükelçiliği'nde bir odada yaşıyordu. Assange'a o belgeleri sızdıran asker ise 35 yıl ceza aldı. Obama'nın affıyla serbest kaldı. Dünyaca ünlü Game of Thrones dizisinin final sezonunun senaryosu çalındı. Hatta senaryoyla sınırlı kalınmadı, dizinin bölümleri de forumlara kadar düştü. Yapım şirketine olan zararın yüz milyonlarca euro olduğu söylendi. Yani, hırsızlık eylemini içinde bulunduğu zaman ve şartlar dahilinde değerlendirmek gerekiyor. 90'larda Türkiye'de baklava çalan bir çocuk, 6 yıl hapis cezası aldı. Aynı çocuk, günümüzde dünyanın en yüksek bütçeli dizisinin bölümlerini çalıp, internete yükleyince kahraman ilan edilir! Baklava çalarsan, konsolosluk binasındaki bir odada saklanamazsın. Ama Beyaz Saray'ın mail sistemini ele geçirirsen dünyadaki tüm konsolosluklarda en üst düzey güvenlik önlemleriyle korunur ve krallar gibi ağırlanır. Çünkü bütün kavramlar, dijital dünyayla birlikte hızla değişiyor.

La Casa de Papel, aslında kimsenin bir şey çalmadığı bir hırsızlık dizisi olmayı başardığı için bu kadar çok sevildi. Oysa bir grup süper zeki ve cool hırsızın, kumarhane soyma girişimlerini 11, 12, 13 gibi çeşitli versiyonlarla defalarca izlemiştik. Aynı etkiyi yapmadı. Çünkü kafamız karışmadı. Her şey basitti. Hırsız vardı. Hırsızın gelip çalmasını beklediğimiz tonla para vardı. Sonunda hırsız geldi, parayı çaldı. La Casa de Papel'de ise Dali maskesi ve kırmızı tulumlarıyla darphane binasına girenlerin hırsız olduklarından bile emin değildik. Hatta diziyi rehine olarak başlayıp, saf değiştirenlere de tanık olduk. Tam da bu çağın ürünüydü işte. Hırsız, hırsız değil, soymaya girdikleri darphane binasındaki tonla parayla ilgilenen yok, bir yığın politik mesaj,

ankh, Berlin'in ikinci sezon finalinde gerillaya dönüşmesi, kardeşleriyle beraber kadeh kaldırıp, "Bella ciao" diye haykırması... Nasıl, yandı mı devreler? Durun, daha bitmedi. İşin devlet kısmı var. Kalın çerçeveli gözlükleri ve ılımlı tavırla bir polis amiri Angel, pazarlık için telefon başında duran, sonra da çete liderine aşık olan Raquel mesela. Profesör'le telefonla konuşmadan önce, meydan okurcasına saçlarını kalemle toplaması... Angel'in karısıyla ettiği kavgalar, Raquel'in demans hastası olan annesi ve küçük kızıyla kimsesizliği... Eski kocasından gördüğü şiddetin izleri... Tekrar çeteye dönelim; Profesör'ün ölümcül yalnızlığı, Tokyo'nun sürekli kabaaran sevişme isteği, Nairobi'nin iki sezonda tanrıçaya dönüşmesi... Büyük resmi görebiliyor musunuz? Cevabınız hayır ise üzülme. Çünkü büyük resim falan yok! Zamanın ruhu var. Sıkı durun, spoiler geliyor; Üçüncü sezonda ekibin İspanya Merkez Bankası'nda kendilerine yegane koruma kalkanı olarak binlerce külçe altının arasından devletin sırlarının olduğu kırmızı kasaları seçmesi; bilginin, paradan daha değerli olduğu gerçeğini yüzümüze haykırıyor mu?

La Casa de Papel, zamanın ruhunu yakalayan çok başarılı bir dizi. Çünkü yer değiştiren kavramlar, anlamı değişen kelimeler, suçlar, adalet, zorbalık, hırsızlık, direniş gibi yüz yıl içinde çokça değişen tüm değerlere yeniden bir bakış atıyor. İçinde bulunduğumuz çağın dilini zekice yakalamış, **sadece iyi adamlarla kötü adamların kavgasından bir şekilde galip çıkmayı başaran iyi adamları değil; kaybeden iyi adamları, kazanırken iyiye dönüşen kötü adamları, kaybedince iyi olmaya karar veren kötü adamları, bazen iyi bazen kötü adamları anlatıyor.** Ve hikâyenin sonunda birileri ölse de fikirler ölmüyor. İlk iki sezondaki meydan okumanın üçüncü sezonunda savaşa dönüşmesi elbette tesadüf değil. Şu meşhur sözle tariflersek; "Leoparın kuyruğunu tutma, tuttuysan da bırakma..." Devletin tüm teşkilatıyla alay edip, milyar avroluk bir soygun yaparsan hatta arkadaşın yakalandığı için ilkinden daha büyük bir soyguna kalkışırsan, *Gemide* filminden Kaptan belirir ve "...kan alırlar Kaamilll, kaaaan" deyiverir. Ama olmayan büyük resim bu değil. Çünkü artık öyle bir zamandayız ki hepimiz birilerinden bir şeyler çalıyoruz. Lisanssız uygulamalar, mp3, crack kodlu oyunlar... Öyle bir zamandayız ki herkes bizden bir şeyler çalıyor; internet faturası, paralı televizyon kanalları, akıllı telefon uygulamaları... Hepimiz aynı hırsızlık filminin içindeyiz. Ve neyi kimden çaldığımıza, ne zaman çaldığımıza göre bedeller ödüyoruz.

Kocaman para saklı kasalardayız. O yüzden neyi çaldığınız kadar ne zaman ve kimden çaldığınıza göre durumlar fena halde değişebilir. Dali maskeli, kırmızı işçi tulumlu oto teyp hırsızı görürseniz uzak durun tabii de; banka olur, kamu kuruluşu olur bulunduğunuz bina böyle bir kadro tarafından işgal edildiyse ben olsam camlardan uzak durur ve liderlerine yanaşıp, şunu söylerdim "Hocam, bilgi çalmaya geldiyseniz sizinleyim ama para çalmaya geldiyseniz çok ayıp ediyorsunuz..." Bilgi, parayı yendi. Bu da bunun dizisi.

Başar Başaran

BU BİR SOYGUN DEĞİL, İNTİKAMDIR!

Onların isimleri yoktur her biri dünyada rastgele bir şehrin adına sahiptir. Çünkü sistemin adaletsizliği gezegenin her yerinde aynı tezahür eder.

Çünkü hikâyede çalınan para değil, parayı basmak hakkıdır. Bu öncelik ömürlerimizi dişlilerinin arasında öğüten bir makinenin tekerine çomak sokarak alınabilecekse öyle alınır. Hayal bile olsa çarklar bir kez çarkın gerçek sahibi için döner. Yüzümüz gülümser içimiz soğur. Karakterler haklılığını dünya düzeninin adaletsizliğinden alırlar. Onları soyguncu değil, kahraman yapan budur. Kâğıdını ağaçlarımızdan mürekkebinin kanımızdan alan canavardan hesap böyle sorulur.

Onların isimleri yoktur her biri dünyada rastgele bir şehrin adına sahiptir. Çünkü sistemin adaletsizliği gezegenin her yerinde aynı tezahür eder. Dünyada hiçbir ülkenin hiçbir vatandaşı alternatifsiz kalmış kapitalist modernitenin zulmünden ari değildir. Japonya'daki havalı beyaz yakalının aslında Kenya'da elmas madenine inen türdeşinden farkı yoktur. Bedbahtlığın ve yabancılaşmanın seviyesi değişir varlığı sabittir. Yeryüzünde insanın kendi icadı olan paranın karşısında diz çökmemiş hiçbir tekil yaşam örneği kalmamıştır. Herkes aynı makinenin değişik seviyelerde kölesidir. Düzenin mabedine sızan bu delileri onlarla öfkemizin ortak olmasından ötürü çok severiz.

Ölümün kıyısında durur, düzene nanik yaparlar. İçimizde unuttuğumuz bir politik heyecan kımıldar. **Onlar paranın biz onların peşine takılırız. Çünkü devrimiz ideoloji devri değildir. İnsanları bir arada tutan harç artık ideolojiler değil, menfaatlerdir.** O yüzden bu hikâyede bütün devrimci semboller dirilerek bu menfaatten pay alma mücadelesinde kendisini yeniden var eder. Şarkılar, marşlar, sol yumruklar. Bu yeni devrim simülasyonunda hedef eskiden olduğu gibi üretim araçları değildir. Fabrikaları ele geçirmek isteyen işçiler yoktur artık. Tüketim toplumunda devrim üretimin değil, tüketimin tek aracına yönelir. Hedef paradır. Ezilen dünyanın türküsü; kardeşçe yaşamak, hakça bölüşmek gibi arzuların dışına çıkmıştır. Ortak idealimiz sınırsız zenginliktir. Bu yüzden yeni devrim eskisinden farklı olarak zenginliği ister. Zamanın ruhu bu işte böyle ortaya çıkar, ortak hayal gücümüzü teslim alır. Kodları eskidir ama kavganın şekli yenidir.

**Düzenin
mabedine sızan
bu delileri onlarla
öfkemizin ortak
olmasından ötürü
çok severiz.**

Coşkun Aral

türkiye'de foto muhabiri olmak

Benden bir önceki kuşak foto muhabirleriyle meslekte tanıştım. Hepsi yerel değerleri ulusal ölçekte ele alan çok kıymetli ağabeylerimdi.

Mayıs ayının başında dizlerimden ameliyat oldum. Her iki dizimdeki aşınma yaşma göre ileri düzeydeydi ve mecburen protez takıldı. İnsan ömrü uzamasına uzadı ama eklem ve kemik sorunları yaşlılığın yakasını bırakmıyor. Benim durumumda ise bu sorunlar 40'lı yaşlarımın sonunda kendini göstermeye başladı. Tek sorumluydu yıllar boyu boynumda, omzumda, sırt çantamda taşıdığım onlarca kiloluk fotoğraf makineleri, pilleri, flaşları...

Fotoğrafın insanların hayatına girişiyle ilgili kesin bir tarih vermek mümkün değil ama ilk olarak, 8. yüzyılda Cabir Bin Hayyan gümüş nitrat plakaların güneş ışığıyla karardığını fark etmiş. Ardından Karanlık Oda olarak çevirisini yapabileceğimiz ve içine bir insanın girebileceği büyüklükte bir oda olan Camera Obscura icat edilmiş. Karanlık bir odadaki küçük bir deliğin, odanın dışındaki görüntüleri içerideki duvara ters olarak aksettirdiğini keşfeden insan, zaman içinde bu odayı küçük bir kutuya dönüştürecek, önüne mercek ekleyecektir. Bilinen ilk fotoğrafı ise 1826'da Fransız Joseph Niepce çekmiştir. Teknolojik gelişme o günden bugüne hız kesmeden devam ediyor. **Ben 20'li yaşlarıma ulaştığımda, fotoğraf makineleri epey küçülmüştü. Bugünse her birimizin cebine girecek kadar ufaldı.** Buna karşın çekilen fotoğrafların kalitesi de arttı.

İlk fotoğraf makinemi kuzenim satın aldı. 1920 ya da 30'larda yapılmış tek mercekli bir makineydi. Farklı bölgelerde yaşayan aile bireylerini her ziyaret edişimde, makinemi boynuma asar ve gittiğim bölgelerdeki tarihi ve turistik yerlerin fotoğraflarını çekerdim. Kendimce memleketim Siirt'in yerel gazetesi *Mücadele*'nin İstanbul muhabirliği görevini üstlenmiştim. Daha küçük yaşlarda bu gazetenin matbaasında çıraklık da yapmıştım. İşte bu ilk makinemle 12 Mart'ta cezaevlerine ya da sorgulamalara girmiş kuzenlerimi bulmak için kendi bastırdığım basın kartıyla, polis ve gardiyanların portrelerini çekip, duruşmaları izlemiştim. İlk portrelerim bunlardı.

Beni en heyecanlandıran, 29 Ekim ve 30 Ağustos'ta halamların oturduğu Aksaray Vatan Caddesi'nde askeri geçit törenlerinde zırhlı araçların fotoğraflarını çekmekti. İleride meslekte ağabeyim olacak Tancan Baltalı'yı da bu törenlerde tanışmıştım. Bebek yüzüne aldanmış, taşıdığı makineler ve objektiflere kıskançlıkla bakmış ve ne kadar şanslı bir "çocuk" olduğunu düşünmüştüm. Sonra onunla birçok defa mahkemelerde karşılaşacak ve benden yaşça büyük olduğunu öğrenecektim. Duruşmalara girerken bana sahip çıkar ve içeri girebilmem için her türlü desteği verirdi.

Foto muhabirliği mesleğinde, benim kuşağın yaşadığı zorlukların kat be kat fazlasını, bizden 100 sene önce yüzlerce kiloluk malzeme taşımak zorunda kalan foto muhabirleri yaşamıştı. Bugün hediyelik eşya mağazalarında satılan ve son tanıkları bizim kuşak olan à-la-minute makinelerden bile çok daha ağır olan bu makineleri cephele götüren muhabirler vardı. Fotoğraf öyle bir sektör hâline gelmişti ki sadece makine değil, üstü gümüş bromürle kaplı cam levhalar üretiliyordu. Bu cam levhaların yerini sonradan filmler aldı ve ardından lens kavramı fotoğrafçıların hayatının merkezine oturdu. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'nın Wetzlar bölgesinde, bugün hâlâ üretilen iki lens markası üretime başladı: Carl Zeiss ve Leitz. Bu bölgenin kumuyla birleşen Almanlar'ın mühendislik becerileri, bugün bile telefon firmalarının ürünlerine değer katmayı sürdüren lenslere

hayat vermişti. II. Dünya Savaşı süresince hiçbir düşman kuvvet Wetzlar bölgesini bombalamadı. Tarihe tanıklık edebilmek için lenslerin önemini herkes kavramıştı.

Benden bir önceki kuşak foto muhabirleriyle meslekte tanıştım. Hepsi yerel değerleri ulusal ölçekte ele alan çok kıymetli ağabeylerimdi. İlk tanıştığım kadın foto muhabirleriyse ne yazık ki yurt dışında olacaktı. Ergin Konuksever, Ergun Çağatay, Cengiz Kapkın, Gündüz Serdengeçti, Kadir Can, Hüseyin Kırçalı, Garbis Özatay ve isimlerini buraya sığdıramayacağım onlarcası, ben ve benim gibi yeni yetmelere o dönemin ulaşamayan ham maddesi olan film desteğinde bulunmanın yanı sıra, her sıkıştığımızda makinelerini hatta objektiflerini bile ödünç verirdi.

Türkiye'de foto muhabirlerinin bahtsızlığı foto editörlüğü mesleğinin o dönemler olmayışından kaynaklanırdı. Dünya çapında iş yapmış olsanız bile, ne yaptığınız işin değeri bilinir ne de fotoğraf dünyada algı yaratacak bir forma sokulabilirdi. O nedenle her birinin

hakkının yendiğine inanıyorum. Bugün Türk foto muhabirliğinin dünyanın en saygın ödülleri alan bir hâle gelmesindeki en büyük katkı, yukarıda isimlerini saydığım foto muhabirlerinin yanı sıra Gökşin Sipahioğlu ve sonuna kadar "Ben bir foto muhabiriyim" diyen ve mesleklerini yapmasını bilmeyen editörleri manifestolarıyla eleştiren Ara Güler'e aittir. Dünya foto muhabirliğindeki bu iki ölümsüz isim, onların yetiştirdiği bizler ve bizden sonraki kuşaklar, "Türkiye'den dünya çapında değerler çıkmaz" inancını yıkmayı başardı. Umarım KAFA dergisi önümüzdeki sayılarından bir tanesinde tarihin akışını değiştiren fotoğraflarla, görüntülerle, göz tanıklığı yapan meslektaşlarıma ilişkin

Türkiye'de foto muhabirlerinin bahtsızlığı foto editörlüğü mesleğinin o dönemler olmayışından kaynaklanırdı.

Şebnem İşigüzel

ipek ile iskender

Rahmetli dedemi Valikonağı Caddesi kaldırımında bıraktı, gerisin geriye döndü, eve girdi. Ailenin bütün kadınları olanı biteni geniş salon penceresinden sinema gibi izliyorlardı. Teyzem evlenmekten vazgeçmişti.

Kuzum siz niye her yazdığımı gerçek sanıyorsunuz? Ne kadar iyi niyetlisiniz. Ben mi çok inandırıcıyım yoksa siz edebiyatla bağınızı kopardınız mı? Oliver Sacks'ın Bilinç Nehri isimli kitabını okurken bu durumu tanımlayabilecek şeyler buldum ama başka zaman. Nöroloji önümüzdeki yüzyıla damgasını vuracak keşifler yapıyor. Yüzlerce yıllık birikim elden geçiyor. İmkânı olan zihin felsefesi okusun, beyin araştırmalarını takipte kalsın. Bilimin koordinatları değişiyor. Bilinç deyince aklıma Freud'dan çok bilinç akışını nakşeden Virginia Woolf'dan ve Joyce'tan önce, Borges geliyor. Onun zaman tanımını bugünü öngörmüş gibi çünkü. Ne der Borges "Ben zamandan yapılmışım." Bunun bir benzerini Shakespeare söyler ama Borges devamını getirerek bence öne geçer: "Zaman beni sürükleyen bir nehir ama nehir benim."

Hepsini bir gün yazacağım fakat önce İpek teyzem. Onun şu söylediklerimle bağlantısı var çünkü. Tıp doktoru ama keşke alanımı nöroloji olarak seçseydim diye hayıflanıyor. Geçen gün küçük bir doğum günü yaptık ona. O zaman konuştuk.

İpek'in kucağında bebek, benle bir fotoğrafı var. **Benim İpek teyzemle ilgili en canlı hatıram düğününün son anda iptal etmesi. Dedemin kolunda gelin arabasına yürüdüğünü hatırlıyorum.** Hatta evden çıkmadan anneannemin duvağını örttüğünü onun ise hışımla açtığını. Kurallara, sıkıntıya gelemezdi. Böyle geleneksel bir seremoniyi sevdiğini söyleyemem. Kendisini düğününün yapılacağı salona götürecek araca adımını atmak üzere olduğu an bile saklı zihnimin köşesinde. Vazgeçişinin nişanesi olarak 70'li yılların modası beyaz küt burunlu kalın topuklu gelin ayakkabılı ayağının boşlukta asılı kaliverişini bile hatırlıyorum, zihin dediğimiz şey gerçekten muamma. Beynimiz, bir buçuk kilo et parçasına nerede depoluyor bunca şeyi? Bunun peşine düşen bilim insanları var. İyi ki var. Bu zamanın peygamberleri onlar.

Nerede kalmıştık?

Kendisini şefkatle gelin arabasına bindirip uğurlayacak rahmetli dedemi Valikonağı Caddesi kaldırımında bıraktı, gerisin geriye döndü, eve girdi. Ailenin bütün kadınları olanı biteni geniş salon penceresinden sinema gibi izliyorlardı. Teyzem evlenmekten vazgeçmişti.

"Peki, müstakbel damatla Boğaz'da su kayağı yapan ben miydim İpek?"

Anneannemin bu çıkışması aklımdan çıkmaz. Dedem büyük bir sükûnetle açık kapılarıyla

Çöplük romanımın kahramanı istediği kadar "Geçmiş geçmiştir," desin. Yazıldığı gibi değil. Geçmiş geçip gitmemiş aslında.

yaratığa benzeyen gelin arabasının başından ayrılıp eve çıkmıştı. "Ne oluyordu allasen? Şaka mıydı İpek'in yaptığı? Bir terslik mi vardı? Varsa ne?"

Bunları asla yüksek sesle sormadı. Sessizlik içinde anlamaya çalıştı. Bazı şeylerin sessizlik içinde hallolabileceğini, sessizliğin bir güç olduğunu o gün öğrenmiş olabilirim.

Geçmiş gitmiş günleri aynı evin salonunda andık ne garip. Üzerinden kırk yıl geçmiş, dün gibi. Çöplük romanımın kahramanı istediği kadar "Geçmiş geçmiştir," desin. Yazıldığı gibi değil. Geçmiş geçip gitmemiş aslında.

"Bu güzellikle seni bırakırlar mı?" diyenlere inat, İpek teyzem asi ve özgür yaşadı. Damat adayına haksızlık etmediği çok geçmeden ortaya çıkmıştı. **"Hadi ben küçük burjuvaydım, şanslıydım, yırttım. Ya hemcinslerim ne yapıyordu?" Bunun üzerine kadınlar adına yapılan bütün çalışmalara el verdi, destek oldu. Zorla evlendirilmek istenilen kızlar geldi onu buldu.**

Altı yaşındaki hâlim şu anda bu salonda merakla dolanıyor olabilir miydi? Seslerin asla yükselmediği bu gerilim anında olgunluğu elden bırakmayan dedemin peşinde ağlayan gelin İpek ile şaşırmış kalmış erkek tarafı arasında gidip geliyor belki de. Sonunda İpek eteklerini topladığı gelinliği, dönemin modası ayakkabılardan bekleneyeceği üzere tok topuk sesiyle Nişantaşı evinin uzun ve loş koridorunda göründü. Makyajı akmıştı. Bakın bu yüzden bile düğün iptal olabiliirdi. Yüzü mürekkebi dağılmış kâğıt parçası gibiydi ve buna rağmen çok güzeldi. Ayrıca o mühim şeyi şimdi söyleyeyim de unutmayayım: Düğünün neden iptal olduğunu bizzat kendisinden öğrenemedik. Tahmin ettik. Neyse. Orada o anda İpek teyzem herkesi sessizliğe gömen kısa konuşmasını yapıp müstakbel gelininin "Hem güzel hem tıbbiyeli," oluşuyla övünen kayınvalideye bile cevap hakkı tanımadan odasına gitti.

Bugün yetmiş yaşında olmuş "Zorla güzellik olmaz," diyordu. Asla bırakmayı düşünmediği sigarasının dumanıyla gölgelenmiş sureti, bencil olmanın kadınlara nasıl yakıştığının ifadesiydi. Gücünü bencilliğinden almıyordu ama iyi bir edebiyat okuru olmuştu hep. Entelektüeldi. Güzel bir hayat öyküsü, güçlü bir kişilikti. Küçük İskender'in, Dağlarca'ya "Takdirinizdir hocam," cevabını verdiği bir anısı vardır. Oradaki gibi zarafetle yerini buldurduğu bir ölçüsü vardı İpek teyzemin. Şiirleriyle çok yaşayacak küçük İskender. Sen de çok yaşa İpek. En azından bir kuşağa daha istediği gibi yaşamayı öğret. Senin şiirli ömrün yetmiş yaşına gelen teyzemden çok daha uzun olacak İskender. Kafadan, kuşaklar boyu. Ama gidişin erkendi.

ÖLMEDEN ÖNCE SON Bİ'ESER...

Fotoğrafta gördüğünüz 78 yaşındaki ALS hastası kadın, 2015 yılında ölmekten önce son kez bir Rembrandt sergisi görmek istedi. Ve Amsterdam'da bulunan Son Dilek Vakfı desteğiyle hasta yatağında Rijksmuseum'a götürüldü. Bu soruyu biz de Türkiye'nin tanınmış sanatseverlerine sorduk. Ya siz ölmekten önce hangi eseri görmek isterdiniz?

**SENSAZIONI,
DIEGO FAZIO**

30 yaşındaki İtalyan sanatçı **Diego Fazio**, yaptığı foto realist kara kalem çalışmalarıyla tanınıyor. **Sensazioni** ise 2012 yılında ürettiği, bir kadının yüzünden akan su damlalarını betimlediği eseri. Eser sanatçının genç yaşlarında dünya çapında tanınmasını sağlayan ilk eserlerden biri ve şu anda **Singapur**'da bir özel koleksiyonda bulunuyor.

**SARP
AKKAYA**

Antik Mısır Medeniyeti'nden günümüze ulaşmış **Mısır Piramitleri**'nin inşasına **M.Ö. 2500**'lü yıllarda başlandı. Nil Nehri'nin çevresine yerleşmiş olan bu piramitler, firavunların anıt mezarları olarak yapıldı. Kasım 2008'de tespit edilene göre **yaklaşık 120 adet piramit bulunuyor**. Çoğunun içine girilemese de Mısır Piramitleri günümüzde de ziyaret ediliyor.

MISIR PİRAMİTLERİ

**MURAT
MURATHANOĞLU**

**BÜYÜK ODALIK,
JEAN AUGUSTE DOMINIQUE INGRES**

Jean Auguste Dominique Ingres'in 1814 yılında yaptığı yağlıboya tablosu **Büyük Odalık (La Grande Odalisque)** Napolyon Bonapart'ın kız kardeşi tarafından sipariş edilmiştir. Bir cariyenin resmedildiği eser, kadının anatomisindeki orantısızlıklardan dolayı büyük tartışmalara sebep olmuştur. Eser şu anda **Paris**'teki **Louvre Müzesi**'nde sergilenmektedir.

**ATAOL
BEHRAMOĞLU**

İtalyan Barok döneminin en ünlü sanatçılarından **Michelangelo Caravaggio**, 1600'lü yılların başında yaptığı **Aziz Francis ve Aziz Lawrence ile İsa'nın Doğumu (Nativity with St. Francis and St. Lawrence)** eserinde, İsa'nın doğumunu natüralist tarzıyla resmetmiştir. Eser 1969 yılında **İtalya, Palermo'daki San Lorenzo Kilisesi**'nden çalınmıştır. O zamandan beri bulunamayan eser, FBI'nın En Meşhur 10 Sanat Hırsızlığı Listesi'nde yer alıyor.

**BİRİCİK
SUDAN**

**AZİZ FRANSIS VE AZİZ
LAWRENCE İLE İSA'NIN DOĞUMU,
MICHELANGELO CARAVAGGIO**

François Gérard'in 1798 yılında resmettiği **Eros ve Psike (Cupid and Psyche)**, Yunan Mitolojisi'ndeki âşıkların meşhur hikâyesine değiniyor. Aşkı temsil eden Eros ve ruhu temsil eden Psike, bizim fani hayatımızda beş duyu organımızla hissedemediğimiz aşkın hikâyesidir. Eser günümüzde **Paris**'teki **Louvre Müzesi**'nde sergilenmektedir.

**EBRU
CÜNDÜBEYOĞLU**

**EROS VE PSİKE,
FRANÇOIS GÉRARD**

Gerçeküstücülüğün en önemli temsilcilerinden **Salvador Dalí**, **Belleğin Azmi/Eriyen Saatler (The Persistence of Memory)** tablosunu 1931 yılında yapmıştır. Tablonun arka planında yer alan gerçekçi manzara ile öndeki hayal ürünü nesneler, izleyeni rüya ile gerçek arasında bir yolculuğa çıkarır. Eser 1932 yılında 250 Amerikan dolarına satıldıktan sonra 1935 yılında **New York**'taki **Museum of Modern Art**'ta sergilenmeye başlamıştır.

**BELLEĞİN AZMI/ERİYEN SAATLER,
SALVADOR DALÍ**

**GÜRBÜZ DOĞAN
EKŞİOĞLU**

Kaan Koç

göbek bağı

Kaç adam kaç kadın tanıdım ki sevdiklerini iki dilim ekmek bir bardak su yerine koyarlardı. Şarkılar, türküler bile söyler bunu. Sevginin yaşamaya giden bir yol olduğunu görmek, bilmem ki bana biraz gülünç geliyor.

"Ve şimdi özgürsün, ne yapmak istersin?" diye sordu. Bilmeyorum. Sonda gelecek cümleyi başta bırakalım buraya; insan, özgürlüğüyle ne yapacağını bilmedi diye oldu her şey. Bundan yaratıldı tanrı bundan yaratıldı kâinat; poker, mangala, go bundan, fanteziler bundan, bundan cenk meydanları. Belki birkaç savaş kahramanı uydururum kendime, şehrin hiç gitmediğim berbat sokaklarını dolaşırım; berbat sokaklar ve bedbaht insanlar diye beş para etmez, çok kullanılmış bir kafiye yaratırım. Arabesk yazılar ve nostaljik tespitler. Çocukluktan bahsedip herkesi yanıma çekmeye çalışarak, aşka güzellemelemler düzüp sevilesi bir adam olduğumu ispatlamaya girişirim. "Eski günlere mi dönmek isterdin? Daha da çirak olduğun anlara?" Hayır, haşa. Çünkü ne zaman eski günlerde kalan bir hücremle karşılaşsam, daha da öncesine dönmek istiyorum. Bunun bir sonu yok ki. Dönmek istediğim tek zaman, senin içinden dünyaya fırladığım o an. O anı tutmak, civık civık etimi o hâliyle saklamak isterim. Hiçbir şey değmemişken bana, ben dokunmamışken hiçbir tarafına yeryüzünün. Aramızda bir mesafe. Kendimle aramda, tanımlanamaz bir uzaklıkla. Var olmamı istedin, var olmayı başardığım ve gerisine ihtiyaç duymadığımız o saniyeye dönmek isterim. Dönemem. O yüzden bana eski günlerden bahsetme.

Bizim, hepimizin, Mars'ta bitkiler yetiştirilen bu çağda, tüm insanlığın bahsettiği o "eski zamanlar", gelen yeni günlere karşı alınan bir mağlubiyetten başka hiçbir şeyi tanımlamıyor bana. "İyi de bu özgürlüğünle ne yapmak istersin?" diye sordu yine. Gece gece günler yüzü daha bir buruşuk, ağırları bir kat daha. Ona söyleyemedim; ona

olan sevgimi, ona söylediklerimden çok, söylemediğim cümlelerle gösterirdim. Ona sustuğum her kelime, kafamda bana yeni bir şizofren yaratırdı. Her sustuğum kelime yeni bir esaret cephesi. Üstüne korkaklığımı kazıdıkları bir obelisk daha. 24 saat konuşabilecek kadar düşünce varken kafamda, sustuğum her saniye bir öpücüktü. Sıkıldım. Biraz heybetli binalar üstüne mi konuşsak, dedim. Tarihinden girsek hapishanelerin, delilerin neye yöneldiğini tartışsak? Hayallerimin peşinden koşmamı söyledin bana, koştum ve koşuyorum. Herkesin bir hayat kurduğunu konuşurduk; sigorta primi, düzenli bir maaş, planlanmış gelecekler ve çocuk çocuğa karışıp gitmek. Her şeyin gerçeğini yaşayıp hiçbir şekilde anlatamayan insanlar ya da daha hiçbir şeyi tam yaşamadan, ilk gençlik aşkları, ergenlik sancıları ve nerelerinden uydurup da yakaladıkları bilinmez o ilhamlarıyla sanat eserleri üreten taze delikanlılar arasına katılmak. Hangisini umardı benden, bilemedim.

Şile'de açıldığı tekne alabora olup da sıırıslıklam bedeni bulunalı bir yıldan fazla olmuş bir adamı dinlerim belki o çula çaputa değmez özgürlüğümle. Onur Can Özcan'ın da bir annesi vardı; ona, şarkılar yazıp söyleyen taze delikanlıya, senin bana baktığın gözlerle bakardı. Ben genç ölemedim, yaşadıkça kafamın içinde taşları daha da ağırlaşan bir hayat duvarı kaldı. Uсталık istedin benden, hürriyet istedin, kuşlara ve çiçeklere iyi bakmamı, karıncalara saygı duyup sokak çocuklarına, tiner çeken esmer suratlara saygısızlık etmememi bekledin. Uydum kutsal yasalarına. Daha ne istiyorsun? "Her şeyi bu kadar düşünme, fazla hassas bir çocuksun sen." İyi diyorsun, en kolayını. Beni iyi etmek için, beni kendimden uzak tutmaya kalkışıyorsun. Gidip onlarla konuşalım mı? "Dinleyecekler mi?" Bilmem, orasını düşünmedim. "Dinlemezlerse konuşmanın ne anlamı var? Hem dinleseler bile dinlediklerini nereden bileceksin ki." İşte orasını o yüzden hiç düşünmedim. Bak sen de beni dinlemiyormuşsun. "Fazla hassas bir çocuksun." Kendimi fazla önemsiyorum, ondan olmalı. Bu biraz da kendi adlarına tarih ötesi tapınaklar diktiren tiranlarınkine eşdeğer bir arıza. Ben de anıtlarımı çevremdeki insanlarla dikiyorum işte; onlara, size, sana duyduğum kırgınlıklardan yapılmış bir devasa sunak. "Madem öyle neden severiz ötekileri?" Severiz birilerini, bizi yaşadığımızı ikna etsinler diye. Kaç adam kaç kadın tanıdım ki sevdiklerini iki dilim ekmek bir bardak su yerine koyarlardı. Şarkılar türküler bile söyler bunu. Sevginin yaşamaya giden bir yol olduğunu görmek, bilmem ki bana biraz gülünç geliyor.

Bizi yaşatan her şeyin bir kısmı çöpe gider; ya artıklarını atarız ya da posasını boşaltırız. **Nedir peki sevginin posası? "Özgürlük mü tek çare?" Başka ne olsun? Olmayacak bir hasreti düşlemek.**

Göbek bağımı ağzında çiğneyip duruyorsun, tadı nasıl? "Seviyorum." Gülümsedim. Biliyorum. Bunu yüzüne gülümsemek istediğim canlı cansız her türlü varlığa sen mi öğretiyorsun? "Seviyorum." İyi olabilirdim ama. Bunu yapmasan iyi olabilirdim. İyi olmak gibi bir kaygım olmasaydı, olabilirdim kapıda süt verdiği kediler, gece ürktüğün kirpiller gibi iyi. Ah ki dilim kara mürekkebe batmış, kemiklerim ipince. Başımı kaldırıp gökyüzüne bakmayı beceremedim, hangi hayata kaçsam benden önce yaşanmıştı. Her şeyin çabucak söylendiği her şeyin hızla duyulduğu bir zamanda bütün yaşam biçimleri birer klişeydi. "Biliyorsun, buna doktorların koyduğu bir teşhis var. Yani bu duyduğun sıkıntılara." Vardır. Ben bir hammaddeyim. Doktorlar ve işverenler için. "Ne yapalım öyleyse? Hayır, gerçekten ne yapmamızı istiyorsun, ne istersen söyle, varım." İşte sen bunu söyledikçe, her şeyin son cümlesi olarak bu teklifle bana geldikçe, nasıl kendim olabilirim? Artık her şey için geç. Kendi göbek bağlarımı, kendi dişlerimle koparıp yutmak isterdim. Ama olmadı. Süt dişlerim hâlâ kendi etimden ötesini ısırmaya yeltenmiyor. Değil iyilikten, kendi etimden ötesini beğenmeyişimden.

DİŞ DOSTU

YENİ

DİŞ DOSTU

**NANE AROMALI
ŞEKERSİZ TATLANDIRICILI SAKIZ**

KALSİYUM KARBONAT VE KSİLİTOL İÇERİR

Gökhan Çınar

Şefkat abla

Kader Apartmanı'nın beşinci katındayım. Babam annemi bu akşam da sevmiyor. Ve annem bu akşam da sevilmediği için çok yorgun.

Kader Apartmanı'nın beşinci katında oturuyoruz. Yaz geliyor. Annemle babam çok çalışıyor. Uyanır uyanmaz beni alt komşumuz Şefkat Abla'ya bırakıyorlar. Aralarında bir anlaşma var. Gönderilecek başka bir adresim yok ve bana gündüzleri o bakıyor. Bana çok güzel bakıyor o. Onunla bir kalp bağımız var. Oyuncaklarımda parmak izleri, pijamalarımda kokusu, çocukluğumda şefkati var. Kuş sesli zilini çalışıyorum, şarkı söyler gibi. "günaydın" diyerek kapıyı açıyor Şefkat Abla. Her sabah onu görünce heyecanlanıp karnımdaki kelekleri içime salıyorum. Evinin bir kokusu var. Lezzetli bir peynirle yeni yıkanmış bir çarşafın kokusunun karışımı belki. Benim ilk sarhoşluğum o koku. Şefkat Abla'nın kocaman mavi gözleri var. Çökkün göz altlarında mavinin başka tonları var. Kahverengi saçlarında, kumrallığında, alın çizgilerinde, incecik bileğinde iyi hissettiğim bir şeyler var. Can simitleri kadar yumuşak ve şişman. Boyum karın boşluğuna denk geliyor. Ona karnından sarılıyorum. Gözlerinden hüznün ve neşenin aynı anda üstüme dökülüyor. Sanki her gün hem doğumunu kutluyor hem cenazesini kaldırıyor. Uzun koridorunda, yeşil koltuklarında, geniş balkonunda çocukluk anısı biriktiriyorum. Bana hiç kıyamıyor. Canım sıkılmasın, içim sıkışmasın, keyfim kaçmasın diye oyunlar yaratıyor. Ben de ona hiç kıyamıyorum. Saklambaçta bulsun, kovalamacada yakalsın, körebede görsün diye uğraşıyorum. **Öğlen uykularımda uyuma numarası yapıyorum. Üstümü örtmesini ve başımı okşamamasını an an yaşamak istiyorum. Hayatımda bu anlardan daha güzel bir zaman yok.** İlk aşkımda olduğumu biliyorum ama utandığım için ona söyleyemiyorum.

Uyanıyorum. Sohbet ediyoruz. Gazoz içiyoruz. O çocuk oluyor o anda. On yüz bin milyon baloncuk yutuyor. Perihan Abla'yı izliyoruz televizyonda. Dizideki Perihan Abla'nın aslında o olduğunu düşünüyorum. Ekmeğime salça sürüyor. İçine kesin sevgisini katıyor. Çiçekli halısının aslında uçan bir halı olduğunu söylüyor. Halının üstünde otururken gözlerimi kapatmamı istiyor. Ben uçuyorum, o anlatıyor. Beni masal ormanlarına, cennet kıyılarına, harikalar diyarlarına uçuruyor. Pirinç ayıkliyoruz Şefkat Abla ile. Balkonu yıkıyoruz. Radyolara telefonla bağlanıp şarkı istiyoruz. Anneme, babama armağan ediyorum ben şarkıyı. Onlar dinlemiyorlar. O kimseye armağan etmiyor şarkıları. Nedenini sorduğumda bir kaybı saklar gibi, bir ayıbı örter gibi konuyu değiştiriyor. İsimsiz yaraları var onun. Ferdi Tayfur'u çok seviyor. "Sanma ki yaşıyorum, sanma ki ben çok mutluyum, tek tesellim hayallerim". Ben de ezberliyorum şarkıyı. O kalbinden kopan büyük bir sızıyı haykırıyor sanki. Ben boyumdan büyük bir acıyı bağıriyorum. Birlikte söylüyoruz. Teselli ne demek diye soruyorum. Sehpanın üstündeki yara bantlarını gösteriyor. Acı acı gülümsüyor bunu yaparken. Fotoğraf albümlerine bakıyoruz. Annesine benziyor. Annesi gülümsüyor. Babasından korkuyorum. Teyzelerini, amcalarını, komşularını merakla soruyorum. Taş evlerini, tarlalarını, bahçelerini anlatıyor bana. Yıllarını, yollarını, yolculuklarını anlatıyor. Bir çocuk fotoğrafı görüyorum. "O şimdi melek oldu," deyip karşımdaki duvara bakıyor uzun uzun. Ben de bakıyorum onunla. Duvardan çıkıp gelecek bir melek bekliyorum. Ben ona çok aşık oluyorum. Büyüyünce onunla evleneceğimi biliyorum.

Akşam oluyor. Merdivenlerden ayak sesleri geliyor. Babam her basamağı ezerek eve çıkıyor. İşe, eve, kendine öfkeli. Annem sürünerek çıkıyor merdivenleri. İşten, evden, kendinden yorgun. Bir de hayalet geliyor arkalarından. Şefkat Abla'nın kocası. Bana bakıyor ama beni

Bir çocuğun yarasına hayatın hangi tesellisi yara bandı olabiliyor?

görmüyor. Şefkat'i de görmüyor. Hafızamın üstünde o kadar büyük bir taş ki o, adını anımsamaya çalıştıkça daha çok unutuyorum. Oyunlar bitiyor orada. Orada mutsuz yetişkinliklerin sessizlikleri apartmanı ele geçiriyor. Birbirimize sarılıyoruz ve ben eve çıkıyorum. Akşamları, onunla aşkımda hayallerimde sürdürüyorum. O mutfakta köfteleri pişiriyor, ben sofrayı kuruyorum. Ona büyüklerin cümleleriyle hâlimi anlatıyorum. Onun bana hiç anlatmadığı dertlerini dinliyorum. Başım omzunda, eli elimde, mavi gözlerinde kaybolarak uyuyorum. Annemin babamda göremediğini ona gösteriyorum. Kocasının onda duyamadığını ondan dinliyorum. Geceyi onunla noktalayıp uykularımda sabahı ipe çekiyorum.

Kader Apartmanı'nın beşinci katındayım. Babam annemi bu akşam da sevmiyor. Ve annem bu akşam da sevilmediği için çok yorgun. Babam koltukta uyuyor. Annem karanlık balkonda sigara içiyor. İçim sıkıştıkça sıkışıyor. Ergenliğimin bana verdiği cesaretle kapıyı açıp çıkıyorum. Bir kat aşağı indiğimde Şefkat Abla'nın kapısını açık buluyorum. Ev bildiğim gibi kokmuyor. O koridordan korkuyorum, o hayaletle karşılaşmaktan korkuyorum, duvardaki melekten korkuyorum. Korktuğumun başıma gelmesinden korkuyorum. Yine de içeri girip salona doğru yürüyorum. Kirli beyaz perdelere, yeşil koltuklara bakıyorum bir süre. Kül tablasındaki izmarit yığınının, boş şarap şişelerine, radyonun antenine, televizyonun üstündeki dantele... Yerde ters duran fotoğrafa bakıyorum. Arkasındaki "Melek Oğlumla 1987" yazısını okuyorum. Kafamı masaya çeviriyorum, bizim masamıza. Onu görüyorum orada. İncecik bileklerini kesmiş Şefkat Abla. Mavi gözleri kan çanağı. Kan damlıyor uçan halıya. Yanına koşuyorum, bir nefes alıyor. İyiyim diyor, sen merak etme. Ayağa kalkıyor ve yere düşüyor. Can simitleri sönüyor. Masamız bitiyor. Şefkat ablam, ilk aşkımda ölüyor orada. Bir çocuk bir erken ölümle ne yapıyor peki? Bir koca boşluğu doldurmak için bir ömür boyunca içini hangi keskin kayalarla doldurmaya çalışıyor? Bir çocuğun yasına kimin eli şefkatle dokunabiliyor? Bir çocuğun yarasına hayatın hangi tesellisi yara bandı olabiliyor? Durmayan kanamayı kaç yara bandı kapatabiliyor? Orada bitiyor benim çocukluğum. Şefkati en son gördüğüm o yerde büyümeye başlıyorum.

Zeki Kayahan Coşkun

Terlemiş bıyıklar, serpilmiş kızlar...

**Zordur ergenlik... Bir çatışma hâlidir
çocuklukla yetişkinlik arasında.
Herkes, biraz aynı şekilde ergen
olur, aynı şekilde anlaşılmaz.
Belli başlı belirtileri vardır...**

"Vaaay bıyıkların terlemiş," dendiğinde herkesin içinde ne yapacağımı bilemezdim. Bir misafirlikte misal, hiç de gereği yokken, konu da ben değilken, birden bu saçma laf... Ara ara ergen şaşkınlığıyla kontrol ediyordum sahiden de bıyıklarım terlemiş mi diye. Yok! Terlememişti işte. Ne demekti bıyıkların terlemesi? Bıyık bölgesinde siyah tüylerin belirmesi ve kimi lüzumsuz insanların, ergenlik dönemindeki erkeği utandırarak aptalca bir cevapsızlık içinde bırakması... Bazı saçma, olmasa da olur durum tespitleri vardır ki laf ola beri geledir.

Kilo Almışsın: Yakabildim mi canını, zayıftın işte önceden, üzülmüş şimdi durup dururken... Savunsana kendini. Hadisene! Ne diyeceksin? Haftaya diyet başlıyorum mu? Spor salonuna yazılacağım mı? Desene, hadi bir şey desene... "Saldım bu ara," diyerek durumu kabul ediyormuş gibi yaptığını fark etmedim mi? Üzülüyorsun işte nihohahahananıniyolay...

Yanmışsın: Bronzlaştığını fark ettim. Sohbeta de bir katkısı yok. Öyle işte.

Yaşlanmışsın: Söyleyecek bir şey bulamıyorum. Bunu diyerek üzebilir miyim seni? Şansımı denemek istedim.

"Bıyıkların terlemiş" de bunlara benzer bir şeydi benim için. Ergenim, kafamın içinde türlü erotik kalifiye elemanlar çalışıyor, kendimi tanımaya çalışırken bıyığının terlemesi ne lan? Dayanamadım... Bir gün kimse yokken evde, babamın tıraş sabununu, babamdan gördüğüm şekilde köpürterek siyah tüylere sürüp, tıraş bıçağıyla özenle kestim. Çok tuhaftı. Bıyık bölgemde bir üşüme, bir kaymaklık, bir pudramsılık hissi... Kendime yabancılaştım o an. Dakikalarca aynada yüzümü inceledim. Bu kez bakanlar, yine beni utandıracak şekilde gülüyorlardı bıyıksızlığıma. Ve ben ergendim o yaşlarda, bunu yapanlar yetişkin. Erkeklerle bunu yaşatanlar, ergen kızlara daha beterini yaşıyorlardı. Yaşıyorlar da hâlâ... "Oooo serpilmişsin..." Veyahut anneye, babaya şikâyet eder gibi "Sizin kız da serpilmiş".... Sen o gözlerini, leş gibi bilinçaltını, memnur düşüncelerini çeksene bir serpilmiş(!) yerlerden. Anlamadığım; erkeğin niye bıyığı terliyor da kız serpiliyor?

Zordur ergenlik... Bir çatışma hâlidir çocuklukla yetişkinlik arasında. Herkes, biraz aynı şekilde ergen olur, aynı şekilde anlaşılmaz. Belli başlı belirtileri vardır...

Kapıyı Çarpmak: Öfkelenecek herhangi bir sebep bulunduğu; ders çalışılan odaya salondan ses gelmesi örneğin... Salona gidilir, dert anlatılmaya çalışılır. Söylene söylene odaya geçilip kapı kapatılırken, ne kadar öfkelenildiğini ve kararlılığı göstermek için oda kapısı sertçe kapatılır.

Sivilce: Kiminde yoğundur, kiminde az. Kaşlarının arasında sivilce çıkan, orta birdeki kız arkadaşım Özge'den bir bahane bulup ayrılmıştım. Özür dilerim Özge. Alnında olsa tamamdı, yanağında olsa sorun değildi. Belli belirsiz bıyıklarını bile görmezden geldim. Kaşlarının arası nedir be canım... Anla beni.

Fan Olma İhtiyacı: Ölümüne savunulacak şarkıcılar, futbolcular, takımlar, gruplar var. Biri seçilir posterler asılır, hayat artık o olur. Şarkıcı

diyelim... O şarkıcının kolyesi takılır. Benim hayrani olduğum futbolcu, başarısını günde iki büyük soğan yemeye borçlu olduğunu söylediğinde röportajında, iki büyük soğan yediğimi düşünmüyorsunuz herhâlde... Üç büyük soğan yedim. Sonrası hastaneler, koridorlar, hortumlar...

Öğretmene Aşık Olmak: Masumdur. Planlar yapılır ilerisi için. İmkânsız olduğu derinden hissedilir. Tek faydası, ilgili hocanın dersindeki başarısıdır.

Amaçsız Dolaşmak: Yollarda ezilmiş kirpiller görürüm bazen... "Ah be kirpi kardeş... Yolun o tarafında olmayıp, karşı tarafında olan ne ki, ne arıyorsan kendi tarafında ara, geçme karşıya... İnsanoğlu zalim, senin toprağını çalıp yol yaptığı gibi, seni ezip geçecektir de..." diye düşünürüm. Ergenlik de biraz böyledir. Derse girmeyelim...

Ne yapalım? Dolaşalım. Caddede bir oraya bir buraya...

Sonra diğer caddede... Kirpi gibi... Biraz da koşsak mı?

Siyah Giymek: Metal, rock dinlendiği söylenir etrafa... Havalıdır. Albümler alınır, okula getirilir.

Aslında hiç de keyifli değildir. En azından o yaşlarda. İşin aslı Demet Akalın'dır. Girdaba girilmiş, çıkılamamaktadır. Bir süre sonra metalciler, rockçılar gibi siyah ağırlıkta giyinmeye başlanırlar.

Dar Arkadaş Grupları: Genelde 3-4 kişilik gruplardır. Tüm dünya, gruplarına karşıymış gibi hissederler. Grubun ortak akılla hareket etmesi ve bir sembolü olması elzemdir. Bazen bir bileklik, bir kolye ucu vs. takılarak grubun bir duruşu olduğu gösterilir. Dışarıdan asla gruba üye kabul etmedikleri gibi, grubun mesafe koyduğu biri varsa o kişiyle gruptan birinin konuşması, grubun söz konusu grup üyesine tavır almasına sebep olur.

Evi Terk Etme Düşüncesi: Anne babanın asla kendisini anlamadığını düşünür ergen insan. Bir süre sonra anne, babayı beğenmeme hatta anneden, babadan utanma bile ihtimal dâhilindedir. Başka bir hayat mümkündür. Anne, baba ne kadar da çağ dışıdır. Planlar yapılır. Hafta içi okula gitse, hafta sonları çalışsa... Olmaz, yetmez. Durum zamanla kabullenilir, tatlı bir akılsızlık olarak kalır yıllar sonrasında.

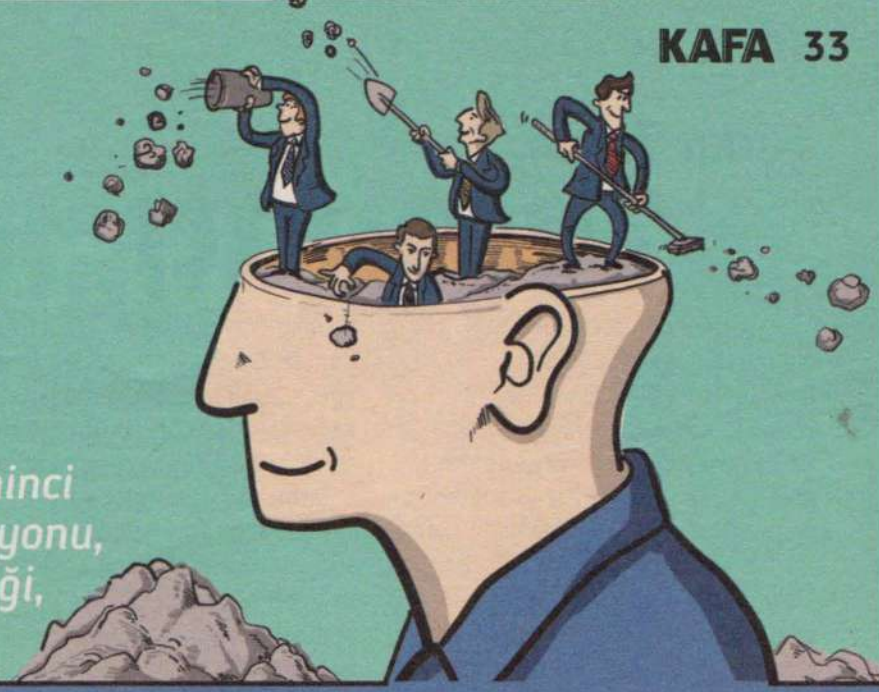
**Ergenim,
kafamın içinde
tүrlü erotik
kalifiye
elemanlar
çalışıyor...**

Levent Erden

mallaşmanın âlemi yok!

Farklılaştırma adına yapılan benzerleştirme yirminci yüzyıla bitiverir. Herkesin kendi telefonu, televizyonu, müzik kaynağı vardır. Ailenin hep birlikte dinlediği, seyrettiği aletler tarih olmuştur.

Geçtiğimiz, yirminci olarak adlandırılan asır, insanlar tarafından yere göğe sığdırılmayarak böbürlenilen bir dönem olarak algılanır. Pek de yanlış sayılmaz aslında, ondan önceki otuz asra göre "en" dönemidir.

On dokuzuncu yüzyılda başlayan endüstri devrimiyle buhar ve elektriğin devreye girmesinin gerçek sonuçları alınmaya başlanır. Üç bin sene boyunca Kadeş Savaşı'nda kullanılan, atların çektiği metal çevrilmiş ahşap tekerlekli savaş arabalarının hızı hiç değişmemiştir. Hayatın hızı da. Yirmi ise hız patlamasıdır. Trenler, otomobiller, transatlantikler, uçaklar... Aslında ilerlemenin motoru savaşlar olmuş. İki dünya savaşı arasındaki yirmi yıllık sürede iki kişilik Kızıl Baron pırpırlarından, denizler aşır "FatBoy" bırakabilecek saatlerce havada kalan uçaklara geçilmiştir. Berlin'den Londra'ya vuran füzeler, Ay'a insan indirmeyi sağlayacaktır. Savaşta göz alıcı ivme kazanan savaşa dayalı imalat sanayii, savaş sonrası yaraları da en çabuk şekilde saracaktır. Savaş "en" olmayı da hayatın içine salıverir. En büyük, en hızlı, en kalabalık, en uzun, en ender, en zor erişilen, en sevilen, en çok dinlenen, seyredilen, ziyaret edilen, beğenilen, takip edilen, satın alınan, kullanılan... olmak önemlidir. Çok olmak gerekir. Büyük olmak gerekir. Kalabalık olmak gerekir. "Tek"ler "az"lar sürüden ayrılanlardır, aykırıdır, marjinaldir, bohemdir.

Altmışlarda, savaş sonuna doğru doğmuşların renkli karşı çıkışlarını da petrol krizi birkaç yıl içinde dümdüz etmiş, herkesi yine "en", "çok" ve "en çok" peşinde koşturmuştur. Kalabalıklar, kitle ve kitlesel başarı göstergesidir. Ne kadar çok, o kadar iyi. Ne kadar kalabalık o kadar başarılı. Kitle ve kitlesel kuraldır. Dışında kalanlar "niş" tir, marjinaldir, aykırı ve atipiktir.

Endüstri Devrimi teknolojinin hayatı kolaylaştırması kadar, önce yeniden tanımlaması sonra da dayatmasına dönüşür. Önemli olan daha çok insana "aynı" şeyi vermektir. O zaman her şey standartlaşır. **Standart olan kolay ve çok üretilebilir. Çok üretilince birim maliyeti düşer, ölçek ekonomisi yaratılır, birim fiyat düşer, daha çok insana daha kolay erişilir.** Çok üret, çok sat, çok insana kullanır, tekrar çok sat... Standartlaştıkça, kitleselleşme artar. Standartlaşma arttıkça, insan azalır. Genellenir. Aynı kutunun içine tıklır aslında pek de benzemedikleriyle. Ama "çok" başarıdır. En büyük pazar payı, en yüksek reyting, en çok tiraj, en çok şube, en geniş bayi ağı, en yüksek plaza, en büyük metrekare, en çok bilet satışı, en çok satan, en çok okunan... olmak ister kurumlar, firmalar, yöneticiler; kitle tercihinin kitlesel olarak yapar. Sürüyü terk etmek yemez!

İnsanları birkaç harfe ayırır ve onlara o standartlarda mal ve hizmet sunar. Biter. Kişisel tercih ne? Birey kim? Benzer beyaz eşya, benzer kıyafet, benzer filmler, benzer şarkılar, benzer programlar, yayınlar... standarttır.

Çok ve en olmanın şartı standartlaştırma aynı zamanda ortalamanın, güdüğün, sığ olanın yüceltilmesidir. Standart "en küçük" ortak paydadır sonunda. Kitlesel sığ ortak paydada buluşturur. Ama bunu yüceltir. Reytingi düşük program yayından, IMDb notu düşük film ekrandan, "çok satan" olmayan kitap görünürden, moda olmayan vitrinden... düşüverir. Herkese site adıyla aynı, farksız evler ve yaşama biçimleri dayatılır. Aynı TV programları izlenip aynı kişilere hayran olunur ya da kızılır. Çiçeksiz çarşaf, oymasız koltuk, yaldızsız tabak... bile bulmak zorlaşır.

Ölçek ekonomisi yakalansın diye herkes standart hayat yaşamak zorundadır. İlaç endüstrisi bile standartlara sokuşturur insanları. Her ne kadar "hastalık yoktur, hasta vardır" dense de benzer şikâyetler için, çok özel ve

riskli bir durum yoksa aynı ilaç verilmeye çalışılır. Sağlık bile kişisel olamaz.

Çoğunluk, çokluk, kitle... dayatır. Aza, nadire, bireye yer yoktur "lüks" olmadıkça. Ama yirminci yüzyılın son yılları kitleselin bitişi düzlüğüdür. İnternet, cep telefonu ve televizyon evde bile ortak kullanımı ortadan kaldırır. "Birey" kendinin farkına varır. Bu yaz Walkman'ın 40. yılı. Yani insanların sokağa çıkıp kendi duygusal ortamlarında aktif olmaya başlayışının 40. yılı. Sonrası cep telefonu kablosuz kulaklık ilişkisiyle tavan yapmıştır. Bankalar bile doksanlarda "küçük cari" diye küçümsedikleri standart altı görülen müşteriye, "bireysel" deyip kral ilan edivermişlerdir. Giysiler, ayakkabılar beş altı tane rakamla ifade edilen boya tıkmış standartlaştırılmıştır. Çoraplarda numaranın bile anlamı yoktur. Tek boy herkese uyar. Uymaz. Uymuyor işte!

Farklılaştırma adına yapılan benzerleştirme yirminci yüzyıla bitiverir. Herkesin kendi telefonu, televizyonu, müzik kaynağı vardır. Ailenin hep birlikte dinlediği, seyrettiği aletler tarih olmuştur. Radyo ve benzeri kaynakların tanımadığı ya da evdeki alete bağlı kalarak dinlenen müzik yerine herkesin kendi hislerini kendi ruh durumlarına göre ayarladığı, bireysel seçimin tavan yaptığı konuma geldi.

Yani yirminci yüzyılın büyük, çok ve standart yani her şeyin metalaştığı dönem bitti. Bireyin, kişinin önemi anlaşıldı. Bu, herkesin teklesmesine kadar gidebilecek olsa da şimdilik benzer ilgi gruplarının kendi gibileri bulduğu ortamlarda, bu küçük topluluklara hitap eden ürün, hizmet ve içeriği bulmak istiyor. Üretiveriyor bulamazsa bile.

Herkes medya sahibi olabiliyor. Oluyor. Sosyal medya sayfaları, ekranları, yayınları, kişisel kanalları... hepsi birer yayın fırsatı. Tek başına. Kişisel olarak. Ya da küçük gruplarca, küçük gruplar için. "Medya"nın aracısızlaştırma karşısında durma ihtimali yok oluyor. Herkes istediğine araçlar değil, platformlar yoluyla ulaşıyor. Her alt ilgi grubuna yönelik ürün, hizmet, içerik üretmek mümkün. Yapılıyor da. Üç boyutlu yazıcılar evlere eriştikçe pek çok ürün kendi tercih ve arzuna göre imal edilebilecek. Kendine oyuncak üreten çocuklar ve onlara süper kahraman vb. film, dizi, bilgisayar oyunları ile rekabet eden oyuncak ve hediye eşya endüstrisi... Hayaller dayatılanlara, standartlaşan, aynılaştırana karşı. Ama yirminci yüzyıldan kalma kafalar hâlâ en yüksek reyting alan dizi, en çok takipçisi olan "influenstir"- "fenomen," en çok en çok olan her neyse o en etkili zannedilir. Yapay zekâ, büyük veri vb. ile yüzlerce parametreyle belirlenen tanımlanan, profiller için hâlâ A-B-C üzerinden, kalabalık ve büyüğe, kitlesele hâkim olacağı düşünülür; bunu anlamak mümkün değil. "Önemli olan işlevi" kavramı kabul görmüşken hâlâ boyuyla tatmin olma çabası zaman, enerji kaybindan öte, yok olma sebebi olacaktır.

Küçük, neredeyse bireysel grupları "niş", "azınlık", "diğer" diye görme devri bitmiştir. Kitle o niş azınlıkların toplamıdır. Kitle tek tip, homojen, benzer durum ve uyarılarda benzer reaksiyonu veren değildir artık.

Yirminci yüzyılın "kitlesel üret, ölçeği yakala, ucuz ol" öğretisi sadece ürün ve hizmetleri değil, onları kullananları da standartlaştırmaya çalışmıştır. İnsan pek az ortak özelliğe daraltılarak sıradanlaştırılmış, farkları törpülenmiş ve dayatılan standartları kabul eden, kendisi de bir emtia, bir komodite hâline gelmiştir. Mallaştırılmıştır.

Kitlesel mallaştırmaya ne kadar karşı çıkabilirsek o kadar birey ve aynı değer setlerine sahip olduğumuz bireylerle de ait olduğumuz hissettiğimiz yapılar oluştururuz.

Kitleselin sıradanlığına, benzeştirmesine karşı durma zamanı geldi. Eğer mallaşmak istemiyorsanız. Tercih sizin.

**Kalabalıklar,
kitle ve kitlesel
başarı göstergesidir.
Ne kadar çok,
o kadar iyi. Ne kadar
kalabalık o kadar
başarılı.**

Türkü Turan

empati

Beni öldürecek bir şey olduğundan değil hakikaten, öyle durduk yere... Evren'le bir anda sokakta çarpışırsam hatırlayabildiğim, dünyaya unutmaya geldiğim, unutmaya yüz tuttuğumda da paniklediğim o "gerçek"liğin nefes verdiği şeffaf çemberin içindeyim belki de. Ama sorarsan bir gün, yine aynı yalanla; her şeyin aniden, sebepsiz yere olduğunu söyleyeceğim.

Nasıl söylenir bunlar hiç bilmiyorum. Kendimi açık etmeden kurduğum cümlelerde, beni anlayabilme ihtimalini seviyorum. Midem bulanıyor, başım dönüyor ama her şey normalmiş gibi davranıyorum. Ellerime bakıyorum, bu ellerin benim olduğunu biliyor ama sanki daha büyük bir şeyin parçasıymışım gibi kendimi onlara ait hissetmiyorum.

Saçlarımın dibinde sanki beni yaralamışsın ama ölmemişim gibi tek bir dikiş var canımın içi. İki insanın geniş bir yolda küçücük çarpışmasını anımsatan o anda kendi duvarlarıma tosluyorum. Gözlerimi açıyorum ve beklentilerimin göbeğinde korkunç bir patlamayla camları kırılan, yavaş çekimde mavi/kırmızı ışıkları tekinsizce yaklaşırken hava yastıkları açılmayan bir kaza yerindeyim. Yaralanmış herkes gibi sadece kötü şeyleri duyabiliyorum.

Kendim olmaya cesaret edebildiğim ilk anda bana bakıp "başkası ol" diyenlerin bıraktığı izleri taşıyarak ama bütün o savaşı aşarak geldiğimi sanıyordum bu topraklara. Sonra en ufak bir rüzgârda birden dediklerine inanıp istedikleri gibi biri olmaya çalışırken buluveriyorum kendimi ve içime fırtınalar doldurup her şeyi birbirine karıştırıyorum. Gizli

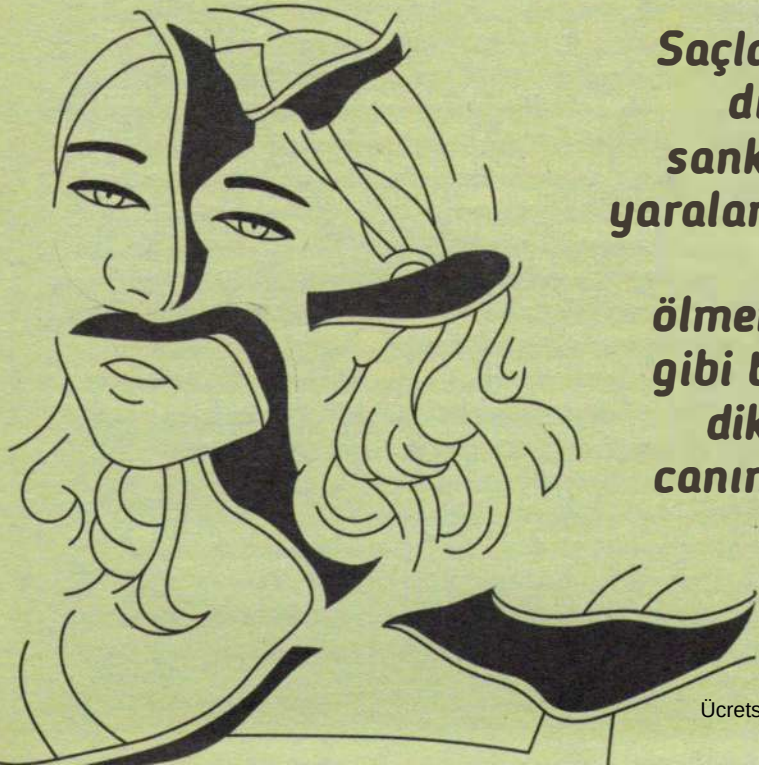
bir kamerayla kendimi çeksem bütün bunları anlayabileceğimden eminken, eğer izlerlerse parmağımdaki küçük kâğıt kesigi bakıp "acımaz" diyecek seyircileri düşünüyorum. Yine ben anlatmadan anlasınlar istiyor, söylemek yerine gözlerimi kaçırmayı seçiyorum. Herkesin ne kadar da haklı olduğu gerçeğini bir türlü netleştiremeyen bulanık bir objektifin gerisinde, hiçbir şey göremiyorum.

Bana bakıp içlerinden "ne halt ettin ki bugüne kadar" dediklerinde anlamazlıktan gelip yüzümü koca bir ormanın en koyu yeşiline çeviriyorum. Bilseler o cümlelerle dolu bakışlarda ne çok yanıyorum ya da ne fark eder diyerek buzun içinde fosilleşen çok eski bir rivayeti bekliyorum... Teşhisi geç kalınmış bir kanser gibi beni anlatıyor ama ölüyorum yine de geçmiyor.

Sonunda, tüm deliler gibi -deliler de ölüyor ya sonunda- geçiveriyorum gerçekliği. Çünkü gerçeklik, herkesin içinde tuttuğu, herkesin acısını kendine saklayarak huzuru yalanlarla satın aldığı koca bir sır.

Ah seninle aynı yerlerden kırıldığımızı biliyorum. Tamamen unutulmuş bir "an"ın soğukluğunda baksan da neden koyduğunu bilmediğin o camın arkasından seni anladığımı görebilsen keşke. Tuhaf ki sen kırılgan hissetmiyorsun bile belki de. Ruhlarındaki sonsuz çöplüklere anlam bulmaya çalışırken insanlar, onlara ait olmayan uğultuların içinde bir şeylere inanmaya çalışıyorlar. Bu yüzden de söylediklerimizi hep bilerek yanlış anlıyorlar. Ya da biz içimizdeki gerçekliği bir kereliğine gösteriyoruz ve sonunda pişman olduğumuz için dinlemediklerini düşünmeyi seçiyoruz, hepsi bu.

Saçlarımın dibinde sanki beni yaralamışsın ama ölmemişim gibi tek bir dikiş var canımın içi.

KAFA DAĞILMADAN TOPLANMAZ!

Kaygılarınıza Aldanmamak ve Beyninizi S**memek için iyi kitaplar okumak istiyorsanız www.thekitapyayinlari.com'da daha fazlası var.

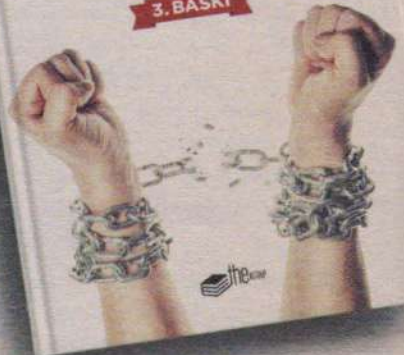
KAYGINA ALDANMA

David A. Carbonell, PhD
Kişisel Gelişim, 240 s.
Türkçesi: Deniz Boyraz

Kısa sürede 3'üncü baskısını yapan Kaygına Aldanma bu konuda yazılmış e i iyi kitaplardan biri. Carbonell çok açık ve karmaşık olmayan bir biçimde bugüne kadar kaygılarınızı neden kontrol edemediğinizi anlatıyor. Siz ondan kurtulmaya çalışırken onun sizi nasıl kandırdığını açıklıyor. Kaygıdan muzdaripseniz ya da bu sorunu yaşayan sevdiğinizize yardımcı olmak istiyorsanız Kaygına Aldanma "mutlaka okunması gereken kitaplardan biri olmalı" diyerek okumanızı öneriyoruz.

KAYGINA ALDANMA

DAVID A. CARBONELL, PhD
Önsöz, Sally M. Winston, PhD
3. BASKI

BEYNİNİ S**ME STRESTEN KURTULMAK İÇİN BEYİN BOŞALTMA KILAVUZU

Dr. Faith G. Harper
Kişisel Gelişim, 160 s.
Çevirmen: Gözde S. Kadioğlu

Beynimiz çoğunlukla bizim için en iyisi neyse onu yapıyor ama zaman zaman da gerçek bir dallamaya dönüşüyor. Beyin bedava! Özellikle de eski bir travmaya takıldığınızda ya da takıldığınızı sanıp bir şeyi takıntı yaptığınızda. Tüm bu travma ve travmamsılarla başa çıkmak, sizi strese sokan durumları daha ölçülü ve sakin karşılamak istiyorsanız, Beynini S**me beyninizi nasıl boşaltacağınızı öğretirken, beyninizle beraber hayatınızı da geri kazanmanıza yol açıyor. Dr. Harper'in dili oldukça mizahi ve de bol küfür. Bu konuda şimdiden uyaralım!

DR. FAITH G. HARPER BEYNİNİ S**ME

STRESTEN KURTULUP
DAHA İYİ YAŞAMAK İÇİN
BEYİN BOŞALTMA KILAVUZU

Türkçesi: Gözde S. Kadioğlu

info@thekitapyayinlari.com

Cem Davran

palyaço'nun günlüğü (14)

Hava durumundan bahsederek başlayan öykülere öykü, romanlara roman, şiirlere şiir demek çok zor. Daha ilk cümlesi "yağmurlu ve soğuk bir gündü" olan bir dünyaya hangi kapıdan gireceksiniz?

Aynı dili kullanmaya devam ediyoruz, aynı cümleleri kuruyoruz ama zaman ve dönemler kendine uygun anlamlar yüklüyor iletişimin çekirdeğine. Otuz yıl önce söylediğimiz ya da söyleyebildiğimiz bir şey bugün tehlikeli, sakıncalı olabiliyor hatta asıl anlamının tam tersi bir çeviriyle belgeleniyor. Özellikle günlük dil serseri mayın gibi dolanıyor yılların denizinde. Geniş zamanlara hakim insanların yanı sıra, anlamı aslında şu, böyle kullanılmaz doğru değil gibi cılız uyarıları kaybolup gidiyor cehalet günlerinde ve konuşamaz, söyleyemez, öz dilini kullanamaz hâle geliyor milyonlarca insan. Resmî kurumlar eliyle kanıksatıyor yalan yanlış anlamalar, kullanışlar ve elbette yasaklanıyor bütün güzel anlamlar. Dil bilgisi kurallarından çok daha ötede bir şey bu; anlam yitimi. İnsani frekansları tıkayan, kısır ve kontrol altında tutulmuş bir iletişim hazinesi çürümeye terk ediliyor. Sondan bir önceki durak da tehlikeli kelimeler, cümleler. Yıllar önce tertemiz bir söyleyişken yıllar sonra suçlu muamelesi görebiliyor bir sıfat, bir deyim, bir atasözü.

Bir gün mutlaka herkes susacak, bu mutlaka olacak. Şu yıllarda çoktan tükendi aslında söylenecekler ama insanoğlu bir ümit konuşmaya devam ediyor. Bir gün bu "tekrar" bitecek, belli bu. Belki de o sessizlik kurtaracak dünyayı.

Artık her şeyi tarif edebiliyoruz ya da bize öyle geliyor. Bir duyguyu, bir durumu ve bir bilinmezi elimizle koymuş gibi tanımlıyor, mektup adresi gibi yolunu yordamını belirtiyor, küçücük hata paylarıyla koordinatlar veriyoruz. Öyle mi acaba? Böylesine değişken, yerinde durmayan, sürekli kendini yenileme hâlindeki hayata bu kadar tartısız, ölçsüz bir öz güven fazla değil mi? Ya da çok daha bariz bir söyleyişle,

Her anlamda öğretisi yüksek mahallelerden, yeteri kadar nefes aldıktan sonra ayrılmalı mutlaka.

biz kimiz ki gözle görünmez bir noktayı bile kendi lisanımızla ölçüp biçiyoruz? Sahiden biz kim oluyoruz?

Dünyanın en yetenekli oyuncularını çocuklardır. Oyun oynama dürtüsü onlara doğanın, var oluşun hediyesidir. Büyümek, o muhteşem yetenekten uzaklaşmaktır. Sırf bu yüzden oyunculuk eğitiminin ilk ve en önemli adımı, bilinen bütün teknikleri kullanarak o dürtüyü yakalamaya çalışmaktır. Çocukluğuyla kavuşma çabası her oyuncunun yolculuğunun temelidir neredeyse. Yıllar geçmesine rağmen bunu başaramayan, kendi çocukluğunun elinden tutması gittikçe imkânsızlaşan yüzlerce oyuncu tanıyorum. Çaresizlikleri gözlerinden okunuyordu. Bunun aynı zamanda iyi insan olma mücadelesi olduğu da gün gibi aşikâr. Ruhun bu kadar ince çizgilerinde yol alan bir çalışmanın, kötüleşmek, çocuklukla sonsuza kadar vedalaşmak ve hatta tedavisi zor bir hastaya dönüşmek gibi riskleri olduğu kuşkusuz. **Oyunculuğu anlatmak hayatı anlatmaktır der ustalar, çok doğru. Her insan ayrı bir hikâyledir gerçeği bize, her oyuncu ayrı bir tekniktir, ayrı bir malzemedir, bambaşka bir enstrümandır bilgilerini doğrudan söyler.** Hâl böyleyken genç bir oyuncu adayının yapması gereken en önemli şey kendi yöntemini keşfetmek ve onu çocuklukta masumiyetiyle biçimlendirmektir. Bu ucu bucağı görülemez yolculuk bilinen en kıymetli arınma, sayfayı temize çekme çabasıdır öte yandan. Başarabilen hayat hiç vakit kaybetmeden ödüllendirir lâkin kişi için o anda bile her şey daha yeni başlamıştır. Kısaca oyunculuk; hep yeniden başlamak.

Hava durumundan bahsederek başlayan öykülere öykü, romanlara roman, şiirlere şiir demek çok zor. Daha ilk cümlesi "yağmurlu ve soğuk bir gündü" olan bir dünyaya hangi kapıdan gireceksiniz? Ya da "yaz güneşi tepemizdedi, rutubet yüreğimizi sızlatıyordu," diye konuşmaya başlayan kahramanın elinden nasıl tutacaksınız? Yaşım daha genç, bir kenara not almalı bunu! Öyle ya; bir gün iki satır yazmak gerekir belki...

Geleneği olan, tarihini her köşesinde taşıyan bir mahallede doğup büyümek, insanın başına gelebilecek en güzel şeylerden biri ama en hassas ayrıntıyı atlamadan kucaklamalı bu güzelliği. Her anlamda öğretisi yüksek mahallelerden, yeteri kadar nefes aldıktan sonra ayrılmalı mutlaka. Doğdun, büyüdün ve serpildin. Gördüklerini, hissettiklerini, anladıklarını cebine koyup usulca veda edeceksin. Kalan zamanını yine orada tüketmeye kalkarsan, tersine işlemeye başlar kadim kültürün beslenme yolları. Sen ondan aldıklarınla doyuruyorken ruhunu, bir anda o seni yudumlamaya başlar. Hem senin için hem de o yıpranmış sokaklar için gereklidir bu yenilenme. Öyle bir yaşam hazinesidir ki mahallende edindiğin, onu başka coğrafyalara götürür ve yaşatırsan kıymeti, parıltısı gün yüzüne çıkar. Durduğu yerde bir gün mutlaka paslanır, çürür. Sen de onunla birlikte çözülür, dağılırsın. Oradan aldıkların artık yaşamsal havayla temas etmiştir. Zamanı geldiğinde onu yeşertecek, yepyeni besinlerle güçlendirecek bölgelere göç etmelisin. Bu tarz öğretilerin en önemli özelliği budur; seni büyütür, besler, kanatlandırır. Başka diyarlara uçmak senin elindedir artık. Mahalle çok esaslı bir mirastır, onu çoğaltan şey de kıymetli bir veda.

Palyaço hep yazmış meğer! Bazen durmuş, bazen hızlanmış ama hep yazmış. Yine tarihsiz cümleler vesselam, yine tarifsiz günler, anılar. Nostalji zehrini içmeden onlara dokunabilmek, bir bölümünü paylaşabilmek ne güzel. Söz verdiğimiz gibi, size emanet bundan böyle. Biriktirdikçe sofrayı donatmak ümidiyle, eyvallah...

İbrahim Büyükak

yiğitlerin kamçısı

Serdar artık ne yapacağını bilemiyordu. Sözün, hele ki özlü sözün, kesinlikle bittiği yere gelmişlerdi. Serdar birden sinirle "Al lan şu parayı yeter artık şov yapma" deyiverdi.

Serdar'la Tayfun 20 yıllık arkadaşlardı. Yedikleri, içtikleri ayrı gitmezdi. Biri diğerinden ayrı dayak bile yese, diğeri dayanamaz, gider aynı dayağı yerinde yerd.

Bir gün Serdar'ın durumu çok sıkıştı. Tabii ki ilk borç isteyeceği insan Tayfun olacaktı. Aksi hâlde Tayfun büyük kavga çıkarırdı. Çünkü "Dost dostu dostluk yapmayacaksa, dost dostun dostluğuna niye ihtiyaç duysun?" diye çok sevdikleri bir söz vardı.

Serdar, Tayfun'u aradı ve ondan 10 bin lira istedi. Tayfun, niçin istediğini bile sormasına fırsat vermeden hemen telefonu kapadı ve internet bankacılığının nimetlerinden faydalanarak Serdar'ın IBAN'ına 10 bin lira yolladı. Dekontun açıklama kısmına da "Kardeşin her zaman dostun olmayabilir ama dostun her zaman kardeşindir," yazdı. Tayfun, en yakın arkadaşına böyle bir faydası dokunduğundan dolayı aşırı mutluydu. O ay -Serdar onun için- "Acaba borcunu mu istiyor?" diye düşünür korkusuyla bir kere bile onu aramadı. "Dost gerektiğinde dostunu aramadan da bir şeyleri anlatır," diye dükkândaki fihristin en arkasına not aldı. "Güzel bir ortamda patlatırım bu lafı," dedi.

Bir ay sonra Serdar, Tayfun'u aramadan, yine internet bankacılığın faydalanarak borç aldığı 10 bin lirayı geri yatırdı. Çünkü ararsa arkadaşının "Bak senin yaptığın iyiliğin altında kalmadım, parayı geri yatırdım," diye düşüneneceğinden korktu. Dekontun açıklama kısmına da "Borç yiğidin kamçısıdır, dost yiğidin kurtarıcısıdır," yazdı. Arkadaşına mahcup olmadan borcunu geri ödediği için aşırı mutluydu.

Fakat 10 dakika sonra gönderdiği para Tayfun tarafından Serdar'a geri yatırıldı. **Tayfun dekonttaki açıklama kısmına "Dostun dostu verdiği borç kalp nakli gibidir, geri alınmaz," yazdı. Serdar ne yapacağını şaşırdı.** Ama bu iyiliğin altında kalmak dostu yakışmazdı, parayı tekrar geri yolladı, açıklama kısmına da "Dost dostu verdiği borcu geri alacak ki dostun da dostun yüzüne bakacak dostluğu kalsın," yazdı. Serdar'ın içi yine çok rahatlamıştı.

Ancak Tayfun yine parayı beş dakika içinde Serdar'ın IBAN'ına geri yatırdı ve yine açıklama kısmına "Dostuna verdiğini geri almak, tostundan kaşarı almak gibidir, kuru bir ekmeğe benzer,"

"Dostluk iki yürek arasında akan bir nehir gibidir. Gittiği yeri de temizler, geldiği yeri de!"

yazdı. Serdar şoke olmuştu. Yok bu böyle olmayacaktı, ikisi de yanlış anlaşılırım diye, birbirini aramadığından dolayı konu kilitlenmişti.

Serdar'ın aklına araya bir büyüklerini sokmak geldi ve parayı mahalledeki Adil Abi'nin IBAN'ına yatırdı, sonra da arayıp konuyu anlattı. "Abi ben veririm almıyor, sen yolla parayı, o zaman bir şey diyemez," dedi. Adil Abi yeni girdiği internet bankacılığından dolayı çok zorlansa da parayı Tayfun'a iki saatte yatırabilirdi. Dekontun açıklama kısmına da "Serdar'ın borcu bu, geri almanı çok istiyor. Dost dostun borcuna değil, gönlüne taliptir," yazdı. Fakat Tayfun parayı bu sefer Adil Abi'ye geri yatırdı, açıklama kısmına da "Büyükler araya girer, kavgalar biter. Büyükler araya girmez yoksa dostluklar biter," yazdı.

Adil Abi çok şaşırmıştı. Tayfun ilk defa bir ricasını kırmıştı. Parayı yine iki saat sonra Tayfun'a geri yollayıp "Büyükler araya girer, konu kapanır. Konu kapanmazsa, açılan yaralar hiç kapanmaz," yazarak bir daha parayı ona geri yatırırsa Tayfun'a atacağı coşkulu dayağın sinyalini vermişti. Tayfun o yüzden parayı tekrar Serdar'ın IBAN'ına yatırdı ve "Dostların arasına girenler dandik modemler gibidir, dostluğu sadece yavaşlatmaya yarar," yazdı. Serdar parayı tekrar Adil Abi'ye yollamayı düşündü ama Tayfun onun ricasını bir daha kırsa önce Tayfun'u; sonra da onu bu kadar oyaladığı için Serdar'ı döverdi.

Serdar son bir kez daha parayı tekrar Tayfun'a yollayıp "Dost dediğin rica kırmaz, borç dediğinin aralarında lafı olmaz," yazdı ama nafile! Tayfun parayı tekrar geri yatırıp "Borcunu geri alandan dost, gevşek ayıdan post olmaz," yazdı.

Yok bu böyle olmayacaktı! Tek çare parayı gidip elden vermektir. Sonuçta Tayfun, Serdar'ı karşısında görünce dayanamaz, borcunu geri alırdı.

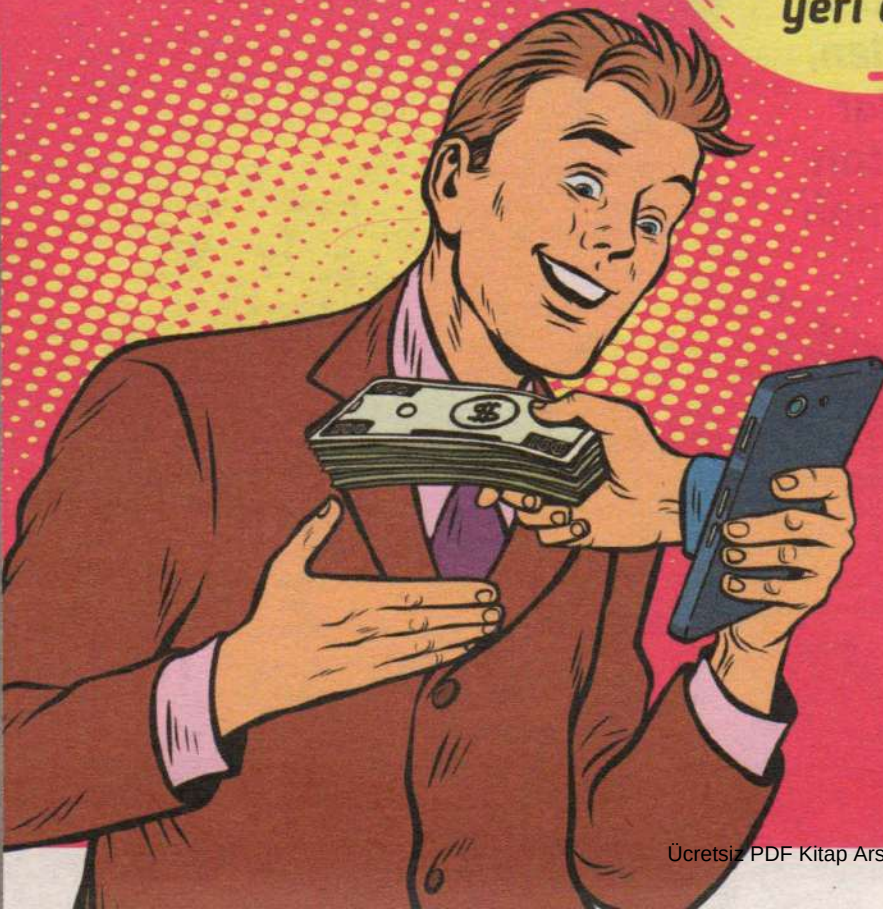
Serdar bankaya gidip hesabındaki 10 bin lirayı çekti ve Tayfun'un kırtasiyesinin yolunu tuttu. Tayfun, Serdar'ı karşısında görünce afallamıştı, elinde tuttuğu üç ortalı harita metodu sallayarak, "Dost dediğin borcunu elden vermez, yalnızca canını verir," dedi. Serdar borcunu Tayfun'a uzatıp "Dostlukları borçlar belirlemez, derdi olunca hemen yanında olması belirler," dedi. **Tayfun parayı aynen geri uzatıp "Gerçek dost yıldız gibidir, karanlık çökünce ortaya çıkar," dedi. Serdar ise parayı tekrar uzatıp "Deniz derindir durulmaz, dostluk ebedidir unutulmaz," dedi.** Tayfun altta kalmadı "Dost göze sezdirmeden gözyaşı silendir," dedi, parayı da aynen iade etti.

Serdar artık ne yapacağını bilemiyordu. Sözün, hele ki özlü sözün, kesinlikle bittiği yere gelmişlerdi. Serdar birden sinirle "Al lan şu parayı yeter artık şov yapma," deyiverdi. Tayfun da "Ne şov yapacağım lan, paraya ihtiyacım yok diye beni kışkırtıyorsun şerefsiz," deyince iki dost kıyasıya birbirine girdi. Tayfun, Serdar'a pergelle saldırırken, Serdar Tayfun'un kafasında dokuz tane cetvel kıldı.

Komşular polisi aradı ve iki dostu önce karakola sonra da gözaltına aldılar. Çıkartıldıkları mahkemede suçlu bulundular ama kefaletle serbest bırakıldılar. O 10 bin lira da ikisinin kefaletlerine gitti. Birlikte dışarı çıkıp sessizce yolda yürürken Tayfun, Serdar'a dönüp "Hakiki dostluk sıhatten farksızdır, değeri gittikten sonra anlaşılır," dedi. Serdar'ın gözleri doldu ve "Dostluk iki yürek arasında akan bir nehir gibidir. Gittiği yeri de temizler, geldiği yeri de!" dedi. Anlaşılan hâlâ özlü sözün bittiği yere gelinecekti.

İki dost da dayanamayıp birbirlerine sıkı sıkı sarıldılar ve bir daha asla kavga etmemeye yemin ettiler.

Yolda yürürken Serdar'ın kafasında hâlâ dostuna ödeyemediği borcu, Tayfun'un kafasındaysa o borcu asla geri almayacağı dolaşıyordu.

ayın çizeri

Selin Deniz Eldek
@selindenizeldkokuyucu
kafasıSen de yaz, çiz, gönder KAFA'ya...
Yayınlansın önümüzdeki sayıya!
bizyazin@kafadergi.com

ayın fotoğrafı

#kafadergisi

@nimbustream

Ece Aytan
rota

Saat 4:30, perdenin sisten gözükmediği odada beyaz saçlarıyla, kemik yığını hâline gelmiş kadife elleriyle solunum cihazına bağlı. Doktorlar "İyileşecek mi?" sorularına omuzlarındaki stetoskobu çıkarıp tekrar takarak cevap veriyor. Ağırca açılan gözleri, yeni doğmuş gibi, meraklı ama solgun. Yavaş ama güçlü atan kalbinin sesi yankıların arasına karışıyor, duvardaki çatlağın içine yerleşiyor. Elini uzatıyor, bir kitabı tutuyor. Kitabın adı "Sonsuz Yolculuk." Bana soruyor, sesi tüy gibi yumuşak. "Bu kitabı bana okur musun?" Donmuş gözlerim titreyen ellerime yöneliyor, kitabı alıp gözden geçiriyor. Ama onun gözlerine bakamıyorum, eline dokunamıyorum.

Sadece kitabın sayfalarını sıkıca tutmuş inceliyorum. Zihnim bedenimi kontrol edemiyor. İlk sayfada "Yazardan sevgili okura not: Hayatta farklı olayları aynı şekilde yaşıyoruz," diyor. Kitapta grip olan birinin ilk baştaki ve iyileşme sürecindeki hâllerinin aynı olduğu, gün batımının ve doğumunun da aynı olduğu yazıyor. Ben bunları okurken gözlerim yavaşça onunkilere bakıyor. O an fark ediyorum ki gözlerinde bir tekne, onu tam da bir girdabın ortasına sürüklüyor. Okumaya devam ediyorum. "İlk doğduğumuzda ve ölürkenki durum da aynı, birini, bir şeyi ilk başta sevmeye başlarken de sevgimiz azalırken de aynı durumu yaşıyoruz." Birden duruyorum. Dalga sesleri geliyor kulağıma.

Kitaptan başımı kaldırıyorum ve bir

tekne, tam da bir girdabın içerisine doğru sürüklendiğimi fark ediyorum.

Yanımda oturmuş sevimlice gülümsüyor. Ona soruyorum "Neden! Neden kendine böyle bir şey yapıyorsun?" "Dümeni çevirebilirsin," diyorum. Bana bakıyor ve diyor ki "Görünenler bizi yanıltabilir. Senin gördüklerin bana farklı görünür." Ona "Hayır dümeni çevirirsen kurtulursun," diyorum. Ama o bana hayatın bir tekne yolculuğu olduğunu, fırtınalarla boğuşmak gerektiğini, rotaya yaklaşıncaya kimse değiştiremeyeceğini söylüyor. Dediklerinden bir şey anlamıyorum. Ona sadece "Gitme, kal," diyebiliyorum. Ama o bana **"Tekneden atlar mısın?" diye soruyor. "Hayır," diyorum. Yüzündeki ifadeyi bozmuyor.**

Kulağıma fısıldıyor. "Senin teknenin rotaya varmasına daha çok var," diyor. "Lütfen herkes kendi teknesine..."

Ve ardından sert bir rüzgâr beni okyanusun derinliklerine atıyor. Son kez onu görüyorum. O tatlı gülümsemesini görüyorum, ardından bir ışık çıkıyor ve uzun bir biiipleme sesi duyup kafamı kaldırıyorum. Karşımda solgun bir şekilde yatıyor, kalbi durmuş şekilde. Tekne batmıştı. Rotaya varılmıştı. O günden sonra bir tekne aldım bütün adaları dolaştım. Elimde bir harita yok. Kimsenin yok. Rotama ne kadar kaldığını bilmiyorum. Ama rotama varana kadar daha birçok adaya varacağıma eminim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ayşegül Baybuga

orada oracıkta

Karışmalıyız.

Sarılmak yetmiyor.

Kaybolup durmalıyım koynunda,

Gün hiç doğmamalı.

Sen kokmalı üstüm başım.

Saçların yüzüme düşmeli,

Parmaklarım göğsünde.

Dudakların soluğumda açmalı.

Uzanmalıyız, gövdemizde gökyüzü.

Başımı çevirmeli ve yalnız seni görmeliyim.

Sevişmeliyiz, yağmurun tenimizden geçemediği,

Bizi ayırmaya gücünün yetmediği,

Ruhumuzdan sıyrılıp toprağa bel bağladığı zamanlarda.

Hani zamansız ya sevdamız.**Yaşını unut bu gece adam!****Adını, kendini, her şeyi...****Köreltim bağlana bağlana üst üste.**

Açmaya çalışma,

Kopar at beni.

Çözüleyim kollarında,

Orada oracıkta...

Can Yılmaz

evinizin sıcaklığında...

Necati Abi gönlünden geçen ve asla gerçeğe dönüşemeyen “kafa dinleme” tatilinden yorgun dönmekten bıkmıştı ama yapacak bir şey yoktu. “Aileni sevindir” tarzı tatil, kaderi olmuştu bir kere.

Arabanın çoktan dolmuş bagajına son bir gayretle sığdırılan “Aaa, Necati... O en önemli bavul...” kodlu dev anası bavul da yerini aldığına göre artık yola çıkılabiliyordu. Kalabalıklardan gına gelmiş, insan sevgisini minimuma indirmiş Necati Abi, eziyete dönüşeceği yola çıkmadan belli olan tatiline hazırdı. **Bir seneden beri hasretle beklenen ağustos sıcağı nihayet kendini göstermiş, Saniye Yenge’nin, “Ayy hadi artık Neco, millet yazı bitirdi biz balkonda mıy mıy mıy...” uyarıları sıklaşmaya başlamıştı ki tam zamanında karar verilip yola çıkılıyordu.** Klasik olarak bir hafta daha gidilmeyen tatilin sonunda, “Sedatlar her hafta bir yerde...” şekline dönüşen veryansınların “Millet tatilde, ben yemek yapamam, al tost ye”ye evrilmesi an meselesiyken o bavul o bagaja illaki sığmak zorundaydı ve çok şükür ki sığıdı.

Necati Abi yine her zamanki tatil taktiğini uygulayıp mekâna, denize, akşam rakısına, öğlen birasına ve bütçeye uygun mezeye odaklanıp yazdan yaza ortaya çıkan “Görüşemiyoruz yahu...” adamlarından uzak durarak, etraftaki çocuk ağlamaları ve sonrasında mütemadiyen gelen minik aile arası şiddet seanslarını yok farz ederek, bir haftasını geçirecekti. Bir haftalık tatil sırasında bir yıla sığacak güldürmeyen şaka devşiren, her saat için yemek organizasyonu yapan ve illaki yattığı kumun yeterli gelmediğinden dem vuran, “Baba, aslında bizim arkadaşların yeri var oraya gitmek lazım...” plan projecilerinden fena sıkılmıştı. Necati Abi gönlünden geçen ve asla gerçeğe dönüşemeyen “KAFA dinleme” tatilinden yorgun dönmekten bıkmıştı ama yapacak bir şey yoktu. “Aileni sevindir” tarzı tatil, kaderi olmuştu bir kere.

Gittikleri yerde kalabalığı yok farz etmek için çalışacakları yine. Ama yapamıyordu elinde değildi, gözünün önünde yaşananları görmemezlikten gelmeyi beceremiyordu. “Necati gözünü seveyim yine bir tatsızlık çıkarma...” uyarısı Susurluk molasından çok önce gelmişti bu kez, genelde ayrıntı yudumlarken ya da meşhur hâlden eser kalmamış karışık tostun son lokması yutulurken kursağında kalırdı, bu sefer daha köprü çıkışında yapıştırmıştı Saniye Yenge uyarısını, İstanbul silüet bile olmadan,

aklına gelir gelmez. Necati Abi belli belirsiz bir “Hı hı,” gezdirdi arabanın içinde, Saniye Yenge mesajını vermişti, cevabı önemsemedi.

Bu sene de genellikle yaptıkları gibi Ege’nin nispeten sakin, az çocuklu, yeşili bol, oksijeni pirüpak, görece ucuz bir pansiyonuyla söz kesmişlerdi. Necati Abi’nin sadece “Burası iyi gibi,” şeklinde fikir vererek rezervasyonuna katkı sağladığı pansiyonda ilk dakikalar ilginç bir şekilde sorunsuz akıp gitti. Başlarda her şey “tatil” gibiydi. Necati Abi soğuk birasını söylemiş, bira soğuk gelmişti. Saniye Yenge’nin ne ara kaybolduğu meçhul makyaj çantası bile beş dakika içinde bulunup sahibesi mutlu edilmişti. Ağlayan ve ağlayan çocuğu daha fazla ağlaması için haşlayan anne de ortada yoktu. Necati Abi derin bir “Ohhh” çekti, yaşadığının farkına vardı âdeta. Gereğinden lüzumsuz mutluluğu yarım saat sürdü ve pansiyona iki aile giriş yaptı. Birinin üç çocuğu var, ikisi yürüyor, biri henüz ağlamanın altın çağında ve “Biz geldik” gibisinden olsa gerek fena ağlıyor, diğer ailenin şükür ki tek çocuğu var ama çocuğun bakışları üç bebeye bedel olduğunun kanıtı gibi. Necati Abi birasından derin bir yudum aldı, Saniye Yenge suratını buruşturdu ama pansiyonu o bulduğu için renk vermeden telefonuna döndü. Necati Abi içinden “Ne çabuk,” dedi, “ne çabuk bitti tatil...” Tam bir saat sonra oradan oraya pervasızca koşturan ve bağırarak üç çocuk kısa bir süre sonra pansiyonun yönetimini ele aldı. Pansiyon sahibinin hoşluk olsun diye yaptığı uyuruk salıncaktan sırayla düştüler. Ortama renk olur diye alınmış iki kil testi çarçabuk kırdılar, Necati Abi’nin yarım ısırik aldığı kıymalı gözlemeye ıslak topu denk getirip murdar ettikten sonra, ailelerden bir baba eşliğinde gözden kayboldular. Necati Abi, nemli çimden nasiplenene gözlemesine bakıp iç geçirdi, garson koşarak yeni gözleme siparişi aldı, eski gözlemeyi “Ben buradayım Kamil Abi” bakışı atan pansiyonun köpeği “Asi”nin önüne attı. Asiliği başka bahara kalmış uyuşuk köpek Necati Abi’nin gözlemesini burun ucuyla koklayıp kıcını döndü, ağaç dibine kaykıldı. **Necati Abi bozulmuştu ama “Tok hayvan niye yesin,” diyerek kendini avuttu ve sıkı sıkı yumdu gözlerini, kendisini Meksika sahillerinde hayal ederek...**

Tatilin ikinci gününde, daha kahvaltı saatinde başlamıştı tantana... Çocuklardan biri yazın meşhur şarkısını avaz avaz söyleyemezken, bir diğer çocuk ev yapımı kahvaltılık reçelleri çoktan dökmüştü bile. Necati Abi hariç herkes enerjik herkes çok mutluydu, çocuklardan birinin gözündeki çapağı ile kaşını yarması bile ailenin neşesini kaçırmamıştı. Kimse sormadı, bizim oğlan niye pansiyonun mutfağında ve hatta niye yeni mahsul zeytinyağını döküp, niye kafayı yadı?

Herkes çok mutluydu, tatilin tadını çıkarıyordu. Anneler olan bitene aldırmandan geyiğin dibine vurup bir sonraki tatil rotasını planlarken, babalar ortada yoktu. Necati Abi için bardağı taşıran son damla bir saat sonra geldi. Babalardan biri yakınlardaki bir arkadaşıyla telefonla konuşuyordu, ailenin pansiyonu terk edeceğinden umutlu Necati Abi kulak kabarttı konuşmaya “Babacım, siz buraya gelin... Burası çok güzel. Çocuk için çok uygun, düz ayak... Kalabalık değil kimse yok lan... Atlayın gelin...”

Necati Abi pansiyona yeni çocuklar gelmesine takılmamıştı da “Kimse yok lan” lafına bozulmuştu, “Nasıl kimse yok? Biz neyiz...” Necati Abi’nin ağzının tadı kaçmıştı, kahvaltıda özenerek aldığı yöresel lezzet vişne reçeline ekmeğini banan ufaklığı unutmaya çalışırken yeni bir kalabalığa tahammül edemezdi. Bu düşünceler içindeyken derme çatma iskeleden gelen boğuşma sesiyle irkildiler, bu kez Saniye Yenge söz bırakmadı Necati Abi’ye, “Necati burası pek fena...” iskeledeki hayvani boğuşmadan sıyrılan gençlerden birinin suya düşmesini seyretti biraz, suya düşen gencin üzerine atlayan diğerlerinin sudaki boğuşması etkileyiciydi, birisi diğerinin omuzuna basıp suyun altında kalmasını sağlarken, kızlardan biri feryat figan ağlıyordu, “Aşkitooooommm... Aşkitooooommm...” Necati Abi, kahvaltı sonrası sigara altlığı yaparım diye emanete aldığı reçelli gözlemeyi bir hamlede boğdu ve sonra ayağa kalktı... “Kalk Saniye kalk... Balkon en azından bizim balkon... Kalk...”

**Kalabalıklardan
gına gelmiş,
insan sevgisini
minimuma
indirmiş
Necati Abi...**

Celil Nalçakan

en uzun gece

Hani, kapının araladığı ışıktan görünen tek gözünle,
geri kalan tüm karanlığa kafa tutarak...

Ve,
Veda ettiğinden emin olduğun için,
gırtlığındaki yangına inat,,,
sesin susmayla fısıltı arası çıkararak...

Söylediğin şeyin,
Son
Cümle
Olacağını bilseydim...

Gözü açık ölenlerin çoğu âşıktır.
Kendi vasiyetini yazanların tamamı şair.
**Âşıkların cenazelerine,
en çok**

**camî avlusunda unutulmuş çelenkler
alışıktır.**

Ve hiçbir şairin,
Afilî bir tek cümlesi yoktur
Mezar taşı bile olmayan bir âşığı
anlatmaya
dair.

Dilan Bozyel

biyometrik kelebek vesikalığı

Yeryüzünün ayaklarımdan çektiği; gezegende düz, evrende
ters durduğum bir günün ortasıdaydım.

Teos Antik Kenti sınırlarındaki binlerce yıllık zeytin ağaçları
arasında bulduğum bir gölgede yetişen deve dikenlerinin mor yapraklarını
izliyor, yetmiş milyon dört yüz üçüncü kez hayatın anlamını düşünüyor
ve düşlüyordum.

Bana doğru saatte kırk kilometre hızla harikulade ve temkinli
yaklaşan bir kelebek görünce ürktümek istemediğim için nefesimi tuttum.
Deve dikeninin mor çiçeğine kondu.

- Merhaba. Senin Alice olmadığını ve bu gezegenin
harikalar diyarı olmadığını biliyorum. Narin
görüntümün bir illüzyon olduğunu fark edecek kadar
tecrübelisin, benim için nefesini tutmana gerek yok.

Nemli sıcaklığın etkisiyle halüsinasyon
gördüğümü düşünmedim elbet. Bir kelebeğin
benimle konuşmasına şaşırarak kadar hayatı az
yaşamış biri değilim neticede. Sakin ve umursamaz
bir tavırla gülümsedim.

- Ben ve arkadaşlarım duyduk ki Diyarbakırlıymışsın.
Biz de sizin oralara yolculuk yapıyoruz. İşin aslı,
büyükannelerimiz Afrika'dan yola çıkmış, Diyarbakır'a da
torunlarımız varacak. Seni de dedemin büyük amcası geçenlerde anlatmış
bizimkilere, buralara uğrayacağını duyunca biz de seni bulduk.

Nasıl yani? Bir kelebeğin benimle konuşmasına şaşırmıyorum
lakin İstanbul'dan kalkıp Seferihisar'a, Teos Antik Kenti'ne geliyorum
ve Afrika'dan yola çıkıp Diyarbakır'a varacak olan bir kelebek neslinden
bilmem kaçınıcı kuşağı beni gelip burada mı buluyor? İnsan, nereye
giderse gitsin doğduğu yerden uzaklaşmıyor sanırım!

- Hevsel Bahçeleri bizim Afrika'dan göçümüzün son durağı.

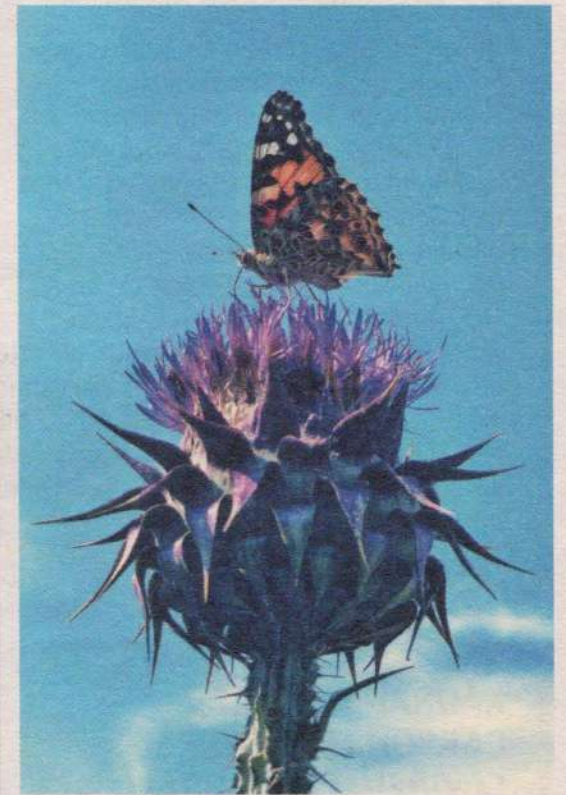

Oraya gitmeden senden
pasaportumuz için biyometrik
fotoğrafımızı çekmeni
isteyecektik. Yapabilir misin?

Fotoğrafçılığa ilk
başladığım dönemlerde
memleketim Diyarbakır'a
saatte 40 kilometre hızla her
döndüğümde, ailedeki
yaşlı amcalar aynı
soruyu sorardı
hep: "Kızım, sen
şimdi vesikalık
mı çekiyorsun?"
Vesikalık
çekmediğim için ciddiye de almazlardı mesleğimi.

Günün akşama doğru saati biraz serinleyince, diken
kelebekleri, amcalarıma selamımı ileteceklerine söz vererek
göç yolculuğuna devam ettiler...

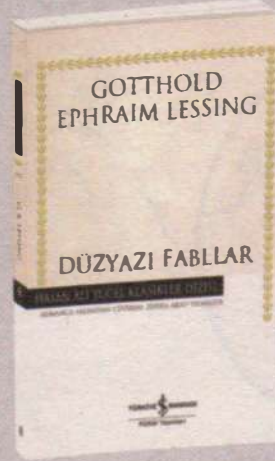
*AFRİKA'dan göç eden binlerce diken keleş, nesiller süren göçün
ardından Diyarbakır'daki UNESCO Kültür Mirası Listesi'nde yer alan Hevsel
Bahçeleri'ne ulaşıyor. Kelebeklerin bıraktıkları yumurtadan çıkan tırtıllar, burada
yetişen deve dikenini yapraklarını yiyerek besleniyor. Afrika'dan yola çıkan diken
kelebekleri, saatte 40 kilometreye kadar yol alabiliyor. Geçtikleri bölgelerde
deve dikenlerini yiyerek beslenen diken keleşleri, yumurtalarını da buralara
bırakıyor. Ömürleri 1 ila 6 yıl arasında değişen diken keleşlerinin bıraktığı
yumurtadan çıkan tırtıllar, yetişip keleş olduktan sonra ebeveynlerinin
yolundan devam ediyor. Diken keleşlerinin göçü, bir bayrak yarışını andırıyor.
Keleşlerin Afrika'dan Türkiye'ye ulaşması, uzmanlara göre bazen altı nesille
tamamlanabiliyor. Dicle Vadisi'ndeki Hevsel Bahçeleri'nde geçen yıl diken
keleşlerinin bıraktığı yumurtalardan tırtıllar çıktı. Binlerce tırtıl, deve dikenini
yapraklarıyla beslenmeye başladı. (Kaynak: Selim Kaya/DHA)

DÜZYAZI FABLLAR GOTTHOLD EPHRAIM LESSING ÇEVİREN: ZEHRA AKSU YILMAZER

Gotthold Ephraim Lessing'in kendi deyişiyile "Aisopos'un dosdoğru hakikate götürün yolunu" izleyerek kaleme aldığı düzyazı fablların tamamı dilimizde ilk kez Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi'nde yayımlanıyor.

Kitap Bilgileri: 96 sayfa, k.kapak 10 TL, ciltli 30 TL

HAYATIM ANTON ÇEHOV ÇEVİREN: YULVA MUHURCIŞI

Çehov *Hayatım*'da ait olduğu soylu sınıftan ve alışılmış uğraşlarından gına getirip işçi sınıfına karışmayı seçen genç bir adamın hikâyesini anlatır. Kendi hayatından ve Taganrog'da geçen çocukluğundan izler taşıyan bu eserinde Çehov, Rus toplumunun bütün sınıflarının yozlaşma ve ikiyüzlülüğüne yönelik belki de en sert eleştirisini yöneltmiştir.

Kitap Bilgileri: 120 sayfa, 12 TL

MESELENİN ÖZÜ GRAHAM GREENE ÇEVİREN: MİNA URGAN

İkinci Dünya Savaşı sırasında Büyük Britanya sömürgesi Sierra Leone'de geçen *Meselenin Özü*, yayımlandığı 1948 yılından bugüne dek popülerliğinden hiçbir şey yitirmedi. Greene romanı savaş sırasında Britanya Gizli Servisi'nin bir üyesi olarak bu ülkedeki deneyimlerine dayandırır. George Orwell romanı Greene'in "en iyi yapıtlarından biri" olarak nitelerken, Anthony Burgess yazarın "egzotik bir ortamın ruhunu tek bir kitapta özetleme" becerisini alkışlamıştı. *Meselenin Özü*, Modern Library'nin 20. yüzyılda İngiliz dilinde yazılmış en iyi 100 roman listesinde kırkıncı sırada yer alırken, Time dergisinin 1923 sonrası yazılmış en iyi 100 İngilizce roman listesine de dahil edilmiştir.

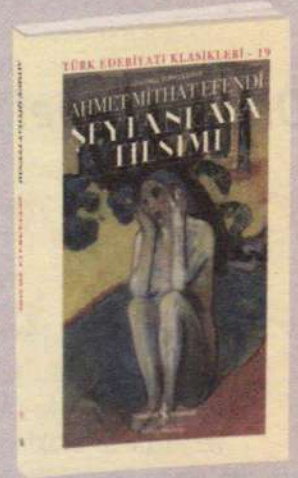
Kitap Bilgileri: 352 sayfa, 24 TL

ŞEYTANKAYA TILSIMI AHMET MİTHAT EFENDİ

Ahmet Mithat Efendi *Şeytankaya Tilsimi*'nda gizemli bir aşk hikâyesini anlatırken batıl inançları da sebep olduğu sonuçlardan hareketle ele alır. Olayın Güney İtalya'da geçmiş olması medeniyetin çağdaş merkezi olarak değerlendirilen Avrupa'ya yönelik mesnetsiz hayranlığa örtük bir eleştiriyi de arka plana yerleştirir.

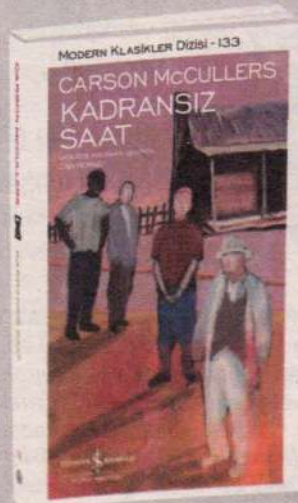
Kitap Bilgileri: 68 sayfa, 10 TL

KADRANSIZ SAAT CARSON MCCULLERS ÇEVİREN: CAN MORALI

ABD'deki İç Savaş'ın ardından Güney ve Kuzey eyaletleri arasındaki kopukluğun sürdüğü 1950'lerde geçen *Kadransız Saat*, Carson McCullers'in ırk, sınıf ve adalet konusundaki keskin ve hazin düşüncelerini yansıtır. Hikâye, basit ama ağır bir soruyu tekrar tekrar sorar: Biz kimiz ve nereye gidiyoruz? McCullers 1961'de yayımlanan bu son romanında iç içe geçmiş hikâyeler aracılığıyla önyargıları, gizemleri ve bağışlanmayı anlatıyor.

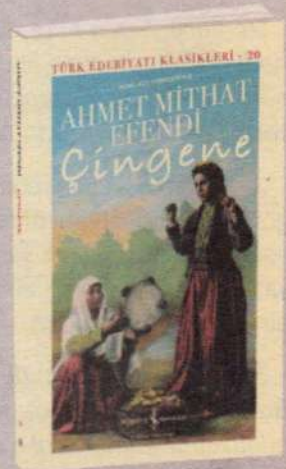
Kitap Bilgileri: 256 sayfa, 18 TL

ÇİNGENE AHMET MİTHAT EFENDİ

Ahmet Mithat Efendi *Çingene* adlı romanında genç bir beyzadenin güzel bir Çingene kızına aşkını anlatırken konuyu Tanzimat döneminin temel düşünsel eksenlerinden medeniyet ve medenileşme kavramları çerçevesinde ele alır. Ve zengin İstanbul beyefendisi ile güzel ve yoksul Çingene kızının toplumsal konumlarındaki zıtlık eğitimle, medenileşmek suretiyle aşılabılır mi tartışmaları sürerken o dönemde Çingeneler hakkındaki kimi yanlış önyargılar da yazar tarafından sorgulanır.

Kitap Bilgileri: 104 sayfa, 11 TL

Akgün Akova

didem madak uyandıığında*

Didem Madak uyandıığında
bir *dut ağacını* sallar gibi gökyüzünü silkeler şiir
kuşları evin içine döker
haydi der maviliğe, haydi ötmeye başla,
yetti başımda dikildiğin
nasıl çıkar halıdan o kuş lekeleri kim bilir

Didem Madak uyandıığında
dertlerimi bir bir söylerim ona, sıkılana kadar
ortopediste gitmek zorunda kaldım derim
Çizmeli Kedi'den yediğim tekmeler yüzünden
muayene parasını muhabbet kuşumun yeminden
kesecek olsam isyan çıkar
bir de adamlar var orda burda
konuşurken ağızlarının içinden *kılıç şakırtıları* gelen
kürdan yapmaya niyetliler aydınlardan
istiyorlar ki dişlerinin kovuğunda yaşasın halk
aç kalsın ayaklarına kapanmayanlar
şairin yazdığı gibi
meleklerin cebinden düşen anahtarsa hayat
Tanrı böyle bir dünyaya kilitlemiş mi oluyor şimdi bizi

Didem Madak uyandıığında
kalkar ocağı yakar
alev püskürten ejderha desenli pijamasıyla
boş *salıncak* kiralama servisine telefon eder
sohbet etmek için bir Anna Karenina ister
geçen seferki gibi der
Sofia Tolstoy göndermeyin yanlışlıkla
onda biraz esinti var
ah bu kadarla kalsa iyi *bayım*
bahçede oynayan çocukların üstüne basmaya
yelteniyor müteahhitler
hepten bir olup ayaklanıyor Pulbiber mahallesi
kızlı erkekli ayaklanıyoruz *bayım*

Didem Madak uyandıığında
kalbin doğusunda
ıssızlığa ekilen soy ağaçları büyüdükçe büyür
bir beyazlık yaratır raydan çıkan Van kedisi yüklü bir tren
ve orada gözyaşı musluğu açık kalınca ıslanan
sonra kurutulup ütülen aşk mektupları var
kalbin batısında
denizle buluşmak için evden kaçır ahşap merdivenler
egosu şişirilmiş bilgisayarların bellekleriyle
dalga geçer büyük ozanlar
ve ezbere şiir okur güneş günbatımında

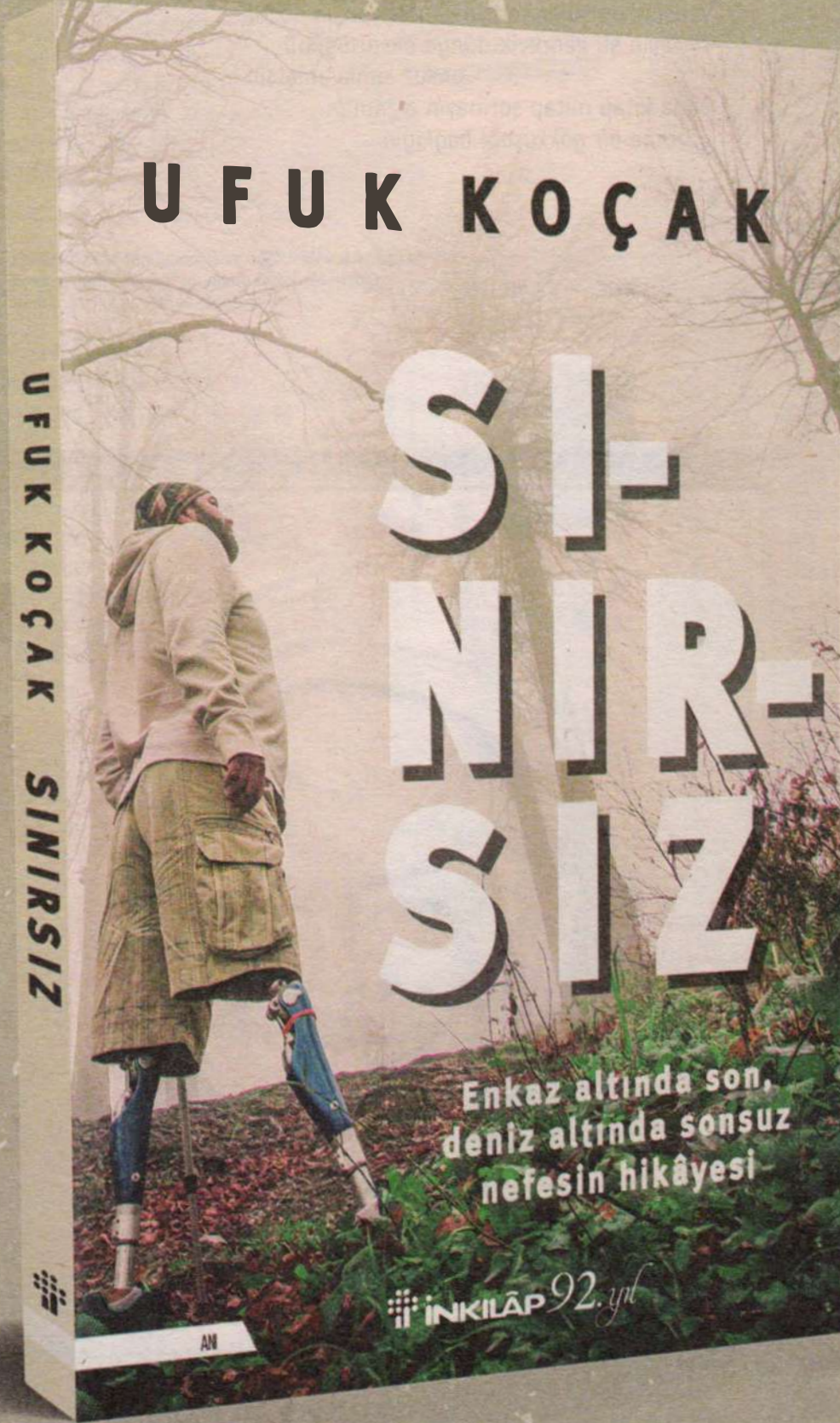
Didem Madak uyandıığında
kalbin kuzeyinde
hastalanan dereleri taşır tekneler
evlere ışık faturası gelir gökyüzünden
yakılan her mum için
dağlara gizli yollardan çıkar geyikler
ve kalbin güneyinde
çiçek yüklü hüznler kurutulur
nar şerbeti içirilir yetim kalmış çocuklara
köy köy gezer yağmur duaları otobüsle

Didem Madak uyandıığında
aklına eski bir sevgili düşmüşse rüyadan
zaman *iade zarflarına* sığmayan
bir saat kulesi devrilir üstüne
yetişin komşular yetişin şairler yetişin dostlar
söyleyin şu gencecik *dünya öksüzlüğünü*
onsuz kimle anlatsın
bana kitap mitap sormayın o zaman
gözüme bir gökkuşağı bağlayın

*Akgün Akova'nın "Şairler Uyandıığında" şiir dizisinde,
Didem Madak'ın dizelerini misafir ettiği ve kendi
dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

U F U K K O Ç A K SINIRSIZ

HAYAT ONU
YAŞAMAYI
BİLEN CESUR
İNSANLARINDIR.

İNKILÂP 92.yıl

İSTANBUL / Merkez Yeniboşna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Levent Metrocity
İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci
İSTANBUL / İNKILAP KIDS Acarkent • ANKARA / Atlantis City Avm • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli • BURSA / Nilüfer

Enis Batur

kütüphaneden geçen görüntüler

Godard'ın *Serseri Âşıklar* senaryosunu Roza Hakmen çevirisiyle Mehmet Güreli yayımlamıştı, Nisan Yayınlarından. Yayın hakkını almayı başarısak, Kırmızı Kedi'de yeni basımını yapmak istiyorum – bir sinema/tiyatro dizisi için hazırlıkları tamamladım sayılır: Bergman'lar, Pinter'lar, Hamlet, Witkiewicz ve ötesi. Arada, *Hal ve Gidiş Sıfır* ise Turuncu'dan çıktı. (Ve: Erkşan söyleşileri).

Serseri Âşıklar senaryosuna bazı "ek"ler düşüneyim, karşıma Truffaut'un "sinoptik öykü"sü çıktı, Godard'ı tetikleyen metin. Okudum ve bir kez daha şaşırdım: Sıradanın sıradan bir hikâye taslağından nasıl olmuş da onca sıradışı bir film çıkabilmiş? Çevirtip yeni baskıya, olabileceyse, ekleteceğim: Bir tür ders niteliği taşıyabilir o üç "şey"i karşılaştırmak.

18 Nisan '19 gecesi, küçük ekranda bir saat boyunca: Alain Delon. Dikkatle izledim, neredeyse iki yıldır beni oyalayan kısa bir denemenin, "Güzel" in merkez figürü olacaktı –bilmem yazabilecek miyim?

"Kırmızı Çember"den bir sahne gösterip oradaki oyuncu ustalığını övecek oldular, hemen itiraz etti: "Benimle ilgisi yok o sonucun, Jean-Pierre Melville'deydi asıl pay". Kendi söylemedi, aktardılar: Geçenlerde gazeteye "Romy Schneider yaşasaydı 88 yaşında olacaktı" ilanı vermiş, bunun için bizzat gitmiş gazeteye, bunu da kendi

söylemedi, aktarılınca:

"Böyle bir ilanı başkasıyla göndermek doğru olmazdı".

1935 doğumlu. Bir tek dişlerini yaptırtmış. "La vieillesse c'est un naufrage" dedi. Öyle yaşlanmak, batmaksa öyle batmak isterdim.

Le Livre d'Images (2018) belki de son (olsun istenmiş) Jean-Luc Godard hamlesi – bir film değil tamitamina, kendi deyişiyle "sinematografik deneme" (italik benim). Bir bakıma *Histoire(s) du Cinéma*'nın 30 yıl sonra gelen sonsözü.

Son söz: Açık örtük vasiyetnâme, ultima manifesto.

Adı *herşeyi* eleveriyor, hem de

bulandırıyor. Seçilmiş, derlenmiş, özellikle "niteliği düşük" görüntü akışlarına başvurulmuş bir kurgu(lama) çalışması. Yönetmenin homurtulu, kendi yankılanmasında boğulsun istediği sesi eşliğinde: Sound & Fury. Son döşeginde Devrim kuruntusundan vazgeçmemesi çok önemli.

Ve: Hiçbir biçimde oyalanmaya yüz sürmemiş safkan bir sinema adamının vedâsı.

Derken, haber erişiyor: 88'inde bir sarı yelekli üstünden yeni film çalışmasına girişiyormuş!

SALT Galata'da, Emre Ayvaz ve ilgili ekibin çağrısı üzerine bir Reşad Ekrem Koçu seansı: İstanbul Ansiklopedisi'nin "tereke" kutularındaki dosyaları tarıyor ve katalogluyorlar bir yandan, bir yandan da ne türden "proje"lere geçit vereceğini çalışmanın tartıyorlar; sanıyorum, benim gibi konuyla dolaysız-dolaylı ilgililerin, yapılan sunumdan hareketle ifade edecekleri önem taşıyor.

Malûm, Ansiklopedi'nin yayını 1975'de Koçu'nun ölümüyle yarıda kalmıştı. Son fasikülün sonrasına ilişkin yayın hazırlığını odağa alarak bir sunum yaptı Kadir Has Üniversitesi üyesi araştırmacı: Bir maddeyi nasıl oluşturuyor, nasıl görsel katkı sağlıyor, nasıl seçiyor ve örgütlüyor – somut malzemeler üzerinden heyecan verici bir seanstı. Sunumun ardından dosyaların geniş masalara yayıldığı mekâna geçildi, çıplak gözle ilk görüşüm değil terekeyi, aradan handiyse 20 yıl geçmiş, heyecanım kabardı gene. Koçu'yla ve İstanbul Ansiklopedisi'yle ilgili düşüncelerimde, duygularımda bir değişme

olmadı tabii, bir pekişme olmadı mı peki, oldu diyebilirim: Öznellik dozu, kolaj tekniği, geçmiş günülle karma boyutu ile *Paris Köylüsü*'nden 40 yıl sonra gerçekleşmiş dev bir gerçeküstü hamle!

Terekelerde, ayrıca, beklenmedik yan hazineler bekler. Birini gösterdiler: Cihat Burak 1974'de bir mektup döşenmiş Koçu'ya, Dede Efendi evinin yıkılma olasılığı ürkütmüş onu, destek istiyor. Mektuba bir de evin ve sokağın desenini elceğiyle yapıp eklemiş – yoksa, bilinçaltında, Ansiklopedi'nin çizimleri arasına katılmak mı vardı?!

Dede Efendi evinde bir çekim gerçekleştirmiştim TRT için, 15 yıl geçmiş aradan, unutmuşum: Partönerim kimdi acaba? Cem Behar mı? Gün gelir TRT arşivinin "açık" bölümü genişler, yetişirsem ben de bakarım yeniden!

YASEMİN ŞEFİK

Özdemir Asaf'ça

Yazar: Özdemir Asaf
Epsilon Yayınevi, 2006

En sevdiğim yeri:

Bazıları söze başladılar mı, durmasını bilmezler. Durmasını bilmezler diyorum, susmasını değil. Çünkü sözlerini bağlayamazlar, bir çizgiye çekemez de ondan duramazlar bir türlü. Araya yan hatırlamalar, ya da kendi hatırladıklarını kendilerine pekiştirmek için yinelemeler katarlar. Sözleri de sağa-sola vurur, yalpalaya-yalpalaya sürer.

GONCAGÜL SUNAR

Hayat

Yazar: Engin Geçten
Metis Yayınları, 2002

En sevdiğim yeri:

Hayat bir dizi rastlantı ve bizim o rastlantılarla birlikte nasıl varolduğumuz ya da olmadığımız. Önce günaydın, sonra biraz haz, biraz acı, biraz aşk, biraz hayal kırıklığı, biraz sıcaklık, biraz yalnızlık, biraz boyun eğme, biraz başkaldırı ve ardından iyi geceler.

TOLUNAY UĞUR DURAK

Suç ve Ceza

Yazar: Fyodor Dostoyevski
Çevirmen: Mazlum Beyhan
Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016

En sevdiğim yeri:

Bence, gerçekten büyük insanlar, büyük acılar çekmek zorundadırlar.

EREN BORA ÇAKIR

Kucaklaşmanın Kitabı

Yazar: Eduardo Galeano
Çevirmen: Nihal Yeğinobalı
Can Sanat Yayınları, 1994

En sevdiğim yeri:

"Üzüm," diye fısıldadı, "şaraptan yapılmıştır." Marçela Perez-Silva bana bunu söylediği zaman şöyle düşündüm: "Üzüm şaraptan yapılmışsa belki bizler de kim olduğumuzu söyleyen sözcüklerizdir."

Senin başucu kitabın hangisi?

En sevdiğin yeri seç...

basucukitabim@kafadergi.com

adresine bir portre fotoğrafını da ekleyerek yolla, gelecek ay bu sayfada yayımlayalım!

7 SORUDA İSTANBUL BİENALİ VE YEDİNCİ KİTA

Bu sene Yedinci Kita temasıyla gerçekleştirilen 16. İstanbul Bienali 14 Eylül'de kapılarını açıyor. Anadolu Efes'in de yüksek katkı sağlayan kuruluş olarak destek verdiği bienalde 26 ülkeden 57 sanatçının sanat, insan ve doğayı farklı açılardan ele alan eserleri sergilenecek. İşte küratöründen temasına, mekânlarından sanatçılarına bienalle ilgili bilmeniz gereken 7 şey:

▼1.İstanbul Bienali nedir?

İstanbul Bienali'ni her iki yılda bir İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSİV) tarafından ücretsiz olarak düzenlenen, Türkiye'nin en büyük güncel sanat etkinliği olarak tanımlayabiliriz. 1987 yılından bu yana 32 yıldır gerçekleşen İstanbul Bienali her edisyonda farklı bir küratörle, İstanbul'un farklı mekânlarında dünyanın dört bir yanından sanatçıları ve düşünürleri bir araya getiriyor.

Bugün sadece ülkemizde değil, bulunduğumuz coğrafyada düzenlenen en geniş çaplı uluslararası sanat sergisi olma özelliği taşıyan İstanbul Bienali, sadece Türkiye'den değil birçok farklı ülkeden güncel sanatçının uluslararası alanda tanınmaları ve çeşitli etkinliklere davet edilmeleri konusunda büyük bir rol üstlendi ve üstlenmeye devam ediyor. Venedik, São Paulo, Sydney bienalleri gibi benzerleri arasında bugün en prestijlilerinden biri olarak kabul edilen İstanbul Bienali kapsamındaki sergiler ve sergi kapsamında düzenlenen, eşzamanlı panel, konferans ve atölye çalışmaları sayesinde Türkiye'deki sanatseverler de dünyadaki sanatsal gelişmeleri ve güncel tartışmaları izleme olanağı buluyor.

●2.Ne zaman?

14 Eylül'de başlayacak 16. İstanbul Bienali 10 Kasım'a kadar sekiz hafta boyunca açık olacak.

♥3.Nerede?

Bienal sergileri, Haliç'te yer alan Tersane İstanbul, daha önce de bienale iki kez ev sahipliği yapan Beyoğlu'ndaki Pera Müzesi ve Büyükdada'da ücretsiz olarak izleyicilerle buluşacak.

👤4.Bienalin bu seneki küratörü kim?

Her bienalde serginin temasına, mekânlarına, katılacak sanatçılara, sergide yer alacak eserlere, hatta sergi kapsamında düzenlenecek etkinliklerine karar veren bir de küratör oluyor. Uluslararası bir danışma kurulu aracılığı ile belirlenen bienal küratörü, geliştirdiği kavramsal çerçeveye uygun olarak çeşitli sanatçı ve projeleri sergiye davet ediyor. Bu sene İstanbul Bienali'nin küratörü Fransız akademisyen, yazar ve küratör Nicolas Bourriaud. Paris'teki Palais de Tokyo'nun kurucu ortağı ve L'Ecole des Beaux-Arts'ın eski yöneticilerinden olan Bourriaud, 1990'lardan itibaren sanat alanına teorik çalışmaları ve sergileriyle getirdiği yeniliklerle güncel sanat dünyasının en önemli isimlerinden biri olarak kabul ediliyor.

👤5.Serginin teması ne olacak?

Bourriaud'nun bienalin bu seneki edisyonu için seçtiği başlık Yedinci Kita. Yedinci Kita adını dünya üzerindeki okyanusların en az 3.4 milyon kilometre karesini kaplayan devasa plastik atık kütlelerinden alıyor. Türkiye'nin yüz ölçümünün neredeyse beş katı büyüklüğünde olan bu alan atıklardan oluşmuş yepyeni bir dünya. Yani bu bienalin günümüzün en acil, en önemli konularından biri olan ekolojiye, sanatın şiirsel gücüyle bir bakış sunacağını söyleyebiliriz. Bourriaud, bienali planlarken, Yedinci Kita olarak anılan bu yepyeni dünya ile kabul edilen norm ve kültürlerin de neredeyse hücresel boyuta kadar parçalanmış halde olduğu kendi dünyamız arasında koşutluk kurduğunu anlatıyor ve şöyle diyor:

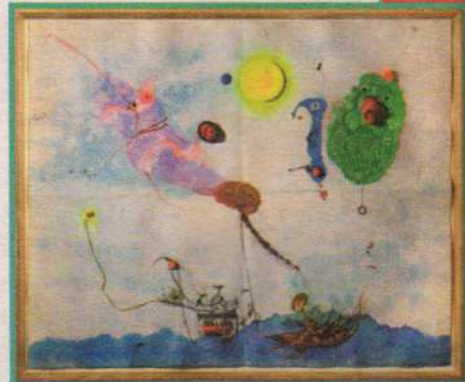
"Her şey hızla değişiyor. Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki bu parçalanmanın sonucunda ya da belki buna tepki olarak, dünyadaki bütün ülkelerde milliyetçi hareketlerde artış yaşıyor. Artık merkezler veya yekpare düşünme biçimleri yok, bir nevi ayrık düşünce takımadaları var denebilir. İstanbul'a, yüzyıllar boyunca insanların ve ideolojilerin karşı karşıya gelip yoğrulduğu bu şehre, yeni "merkezsiz" dünyamızı, Yedinci Kita'mızı keşfe çıkarmaları için 26 ülkeden 57 sanatçı davet ettik. Onlar bu dünyanın antropologları olacak da diyebiliriz. Bienalde yer alan her sanatçının çalışmaları bir şekilde bu amaca gönderme yapacak." Bu kapsamda 16. İstanbul Bienali de insanların sebep olduğu doğal veya kültürel atıklara antropoloji veya arkeolojinin araçlarıyla bakan güncel sanat çalışmalarına yer vererek sanat ve ekoloji arasındaki ilişkiyi de tartışmaya açmayı hedefliyor.

★6.Sergilerde neler olacak?

Bienalde 26 ülkeden 57 sanatçı ve sanatçı kolektifinin Yedinci Kita temasını bambaşka açılardan ele alan resim, heykel, video, fotoğraf, yerleştirme gibi birbirinden farklı disiplinlerde üretilmiş eserleri sergilenecek. Japonya'dan Arjantin'e, ABD'den Polonya'ya, İran'dan Tayland'a dünyanın dört bir yanından 57 sanatçı ve sanatçı kolektifinin eserlerine yer verecek bienale Türkiye'den 7 sanatçı katılıyor. Bu sanatçılardan 38'i ise İstanbul Bienali için yeni eser üretiyor, yani eserler ilk kez İstanbul'da sanatseverlerle buluşmaya hazırlanıyor.

07.Peki bienal sadece sergiden mi ibaret?

İstanbul Bienal, sekiz hafta boyunca üç farklı noktada gerçekleşecek ücretsiz sergilerin yanı sıra çeşitli buluşmalar, konuşmalar ve film programıyla Yedinci Kita temasını farklı açılardan ele alacak. Bienalin odağına aldığı sanat, ekoloji ve antropoloji konuları arasındaki ilişkilere farklı yaklaşımlar sunan önemli düşünürler, bilim insanları ve sanatçılar etkinliğin kamusal programının katılımcıları arasında yer alacak. Kamusal program çerçevesinde ayrıca, Pera Müzesi'nde bir film programı gerçekleştirilecek. Pera Film'in 20 Eylül-10 Kasım tarihleri arasında sunacağı program, dünyanın dönüşümünü, medeniyetlerin çağlar boyunca yaşadığı geçişleri ve insanın evrendeki etkilerini ele alan yapımlara yer verecek. Türünün ilk örneği olan filmler, felaket senaryolarından yola çıkan kült yapımlar ve gerçekliği ustalıkla gösteren belgesellerden oluşan bu film seçkisi, ilgililerini sinema tarihine bir de Yedinci Kita'dan bakmaya çağırarak.

Toplumsal ve sosyal gelişim için kültür-sanatın önemine inanan Anadolu Efes, 1987'den bu yana sinemaya, 1992'den bu yana da tiyatroya kesintisiz olarak destek veriyor. 50 yıllık genç bir marka olan ve uluslararası platformlarda faaliyet gösteren Anadolu Efes, Türkiye'de sürdürülebilir değerler yaratmak ve bu değerleri geleceğe taşımak için aralıksız çalışıyor. İKSİV ile arasındaki 32 yıllık iş birliği kapsamında da bu yıl 16.'sı gerçekleşecek İstanbul Bienali'ne "katkı sağlayan kuruluş" olarak gururla devam ediyor.

Nihat Sırdar

küçükkuyu

Taş ev yıkıldı. Yerine villalar yapıldı. Kesilmeyen ağaçların yanına halam inatla başka ağaçlar da dikti. Ayva, karabiber, erik... Doğa bir şekilde betonu yendi. Eskisinden güzel oldu bahçe.

İsmi ilk annemden duydum Küçükkuyu'nun. "Leylaların evi zeytinliklerin içindeymiş. Hep çağırıyorlar, gidelim Necati," demişti babama. Babam her zamanki kimseye yük olmayalım tavrıyla "Gideriz gideriz," deyip kestirip atmıştı. Leyla halam aslında kuzenim. Behiye halamın kızı. Nereden başladığını bilmediğim bir alışkanlıkla hala diyorum her zaman. Bir de Hüsnü eniştem var. Lakabı Bebek Hüsnü. Doğma büyüme Emirganlı. Dolmuşçu kendisi. Rumelihisarı'ndan gelin almış halamı. Bir süre Emirgan'da oturmuşlar, sonra Bostancı'da bir apartman dairesine geçmişler. Hüsnü Enişte Taksim-Bostancı çalışmaya başlamış çünkü. O zamanın dolmuşları bizim tamircilerin uzattığı Amerikanlar. 46 model bir DeSoto var eniştede. Her gidişimizde araba eğer evin önündeyse hâliyle içinden çıkmıyordum ben. Bir arkadaşı aklına girmiş Hüsnü Enişte'nin "Küçükkuyu diye bir yer var, şöyle güzel, böyle havası temiz," diye. O da kalkmış yol kenarından büyükçe bir zeytinlik alıvermiş. İçine de güzel bir taş ev yaptırmış. Aileyle ilk Florya haricinde bir denize ayak sokuşum Kuzey Ege'nin bu şirin beldesinde olmuştur.

Evin hemen arkasında bulunan kümeden sabah tavukların altından aldığım yumurtalarla kahvaltı, "Kabaramazsın kel Fatma," dedikçe üstüme üstüme gelen hindi, bahçeye kurdukları taş fırında pişirilen ekmek, topladıkları zeytinlerden çıkan yağı tenekelere doldurmak gibi hayatımda ilk kez yaşadığım birçok güzel şey hep burada olmuştu. Yıllar içinde birkaç kez daha ailece gitmiş, yaş alıp işe güce dalınca o taraflara gittikçe uğramaya başlamıştım halamların evine. Bu ziyaretler sayesinde içimdeki Kuzey Ege sevgisinin arttığını hissedebiliyordum.

"İyi Uykular Türkiye" isimli gösterinin turnesi için Balıkesir'e geldik. Oyunu bitirdikten sonra hedef Küçükkuyu. Ertesi gün bol bol denize girip akşamına Ayvalık Açık hava Tiyatrosu. Anneden kaynaklı beyaz ten durumunu unutup denizde biraz fazla kalınca nar gibi kızardım yine. Akşama doğru sıkıntı iyice arttı. Ayvalık'ta kostüm olarak giydiğim çizgili pijamayla spot ışıklarının altında **çektğim** acıyı bir ben bilirim. Seyirci bilmez mesela. **Küçükkuyu'ya döndükten sonra ertesi gün durumumu gören Hüsnü Enişte yüzyılın aklını verdi bana; "Çivi çiviye söker oğlum. Bugün de denize gir. Güneşin altında kal. Hiçbir şeyin kalmaz!"** Yılların tecrübesine güvenip verdim sırtımı güneşe. Denizden çıkmadım desem yeridir. Sonuç, dönüş yolunda sırtımdaki acı azalsın diye minibüsün penceresinde üstüm çıplak ve sırtım dışarıda kalacak şekilde bir seyahat. Bir hafta geçmemişti acısı. Durumu bir sonraki Küçükkuyu ziyaretimde anlattığım Hüsnü eniştemin kahkahaları Zeus Altarı'na kadar duyulmuştu.

Sonra Küçükkuyu büyümeye başladı. Akçay ve Altınoluk'ta yer kalmayınca bina yapacak müteahhitler bu tarafa doğru gelmeye başladılar. Halamların da kapısı çalındı elbet. Hiç zeytin ağacı kesilmemesi şartıyla anlaşıldı. Taş ev yıkıldı. Yerine villalar yapıldı. Kesilmeyen ağaçların yanına halam inatla başka ağaçlar da dikti. Ayva, karabiber, erik... Doğa bir şekilde betonu yendi. Eskisinden güzel oldu bahçe.

Yıllar geçti. Hüsnü eniştem erkenden göçtü gitti. Geride gözü gibi baktığı bir 67 Ford Taunus bıraktı. O yıllarda sahip çıkamadım o arabaya. Hâlâ içim yanar. Halam yalnız da kalınca annemin babama yaptığı Küçükkuyu'da bir ev turalım baskısı arttı. Evinden uzak kalmaya

alışmamış, İstanbul'dan ayrılmayı hep gözünde büyüten babam bir şekilde ikna oldu. Önce bahçeli bir ev tuttuk onlara. Tıpkı Paşa'daki eski ahşap evimiz gibi bahçesini ektiler. Kıvırcıklar, soğanlar, biberler, maydanozlar doldu etraf. O kadar mutlulardı ki. Temiz hava çok iyi gelmiş, ikisinin de yüzü renklenmişti sanki. Biraz daha rahat etsinler diye başka bir eve taşındık onları. Balkonları geniş geniş, bizim de geldiğimizde kalabileceğimiz bir ev. Artık biz de her fırsat bulduğumuzda kaçıp geliyor, akşam yemeklerinden sonra Küçükkuyu'nun limanına iniyor, Linda Kafe'nin bahçesinde çay ve kuş sesleri eşliğinde son dedikoduları dinliyorduk. Özellikle okullar açılıp tatilciler gittikten sonra tadına doyum olmuyordu bu ziyaretlerin ve Küçükkuyu'nun. Havalara iyice bozup kasım ayı geldiğinde tekrar İstanbul'a dönüyor, bütün kış orayı sayıklayıp mayısta koşu koşu dönüyorlardı.

Sonra o musibet hastalık dayımın ani ölümünden sonra geri döndü anneme. Altı ay içinde toparlandı gitti. Ne Küçükkuyu'ya ne de Paşa'daki evin yerine yaptırdığımız ve hayatındaki ilk kendi evine doyamadı. Babam bizimle kalmaya başladı. Akşamları radyodan geldikten sonra onu da alıyor beraber dışarı çıkıyorduk. Ama dedim ya babam kimseye yük olmak istemez diye. Tutturdu "Beni Küçükkuyu'ya götürün," diye. Hiçbir itirazı kabul etmedi. Götürdük yerleştirdik eve. Leyla halam ilgilendi sağ olsun, hiç yalnız bırakmadı. Kayınpederimle birbirlerini çok severlerdi. Sağ olsun Cezmi babam Kıbrıs Savaşı'ndan arkadaşı Çelik Amca'yla birlikte gittiler yanına. Birlikte yediler, içtiler gezdiler. **Bütün bunlar olurken babamda da o musibet hastalığın olduğunu ve yapacak bir şey olmadığını biliyorduk. Veda ediyordu aslında Küçükkuyu'ya babam.**

Yine bir ekim, hafta sonunda yanına gittiğimizde eskiden olduğu gibi limana indik. Linda Kafe'ye oturduk.

Çaylarımızı söyledik. Tam önümüzdeki masada sırtı bize dönük oturan kadın dikkatimizi çekti. Hepimiz donduk kaldık. Saçı, oturma şekli, görünüşü aynı annemdi. Kimse yerinden kalkıp kadının yüzüne bakmadı, belki de **bakmayı** istemedi. Annemin "Buradayım, sizinleyim," dediğini varsaydık herhâlde hepimiz hiç konuşmadan. Küçükkuyu'dan döndükten üç ay sonra babam da gitti. Uzun süre gidemedik. Ama evi boşaltmamız gerekiyordu. Bir hafta sonu atlادık arabaya. Ben, Cezmi Baba, Murat Seymen, Şeref Abi, Ziya, Mustafa gittik Küçükkuyu'ya. Şeref Abi'nin Çanakkale'nin bir köyünde yaşayan uzaktan akrabalarının evi tüm eşyalarıyla birlikte yanmış. Annemlerin evindeki eşyaların büyük bölümü oraya gitti. Hatıra kalsın dediğimiz eşyaları topladık ve yükledik arabaya. Akşam limanda oturduk. Babamın ruhuna kaldırdık kadehleri. Çok severdi orada içmeyi. Zeus Altarı'na çıkıp baktık güzelim körfeze. Sonra döndük Kahpe Bizans'a. Uzun süre gidemedim Küçükkuyu'ya. Her sokağında onları hatırlayacağım için belki. Ama zaman acıyı azaltıp özlemi arttırınca hatırlamak büyük ihtiyaç oluyor işte. Tekrar geldiğimizde Küçükkuyu'nun artık küçük olmadığını gördüm. İlk tuttuğumuz bahçeli evin yerine kocaman bir apartman yapılmış. Sonraki evin karşısındaki zeytinliğin yerinde yeller bile esemiyor çünkü orada da binalar var. Olabildiğince büyümüş ismine inat Küçükkuyu. Yine de havasının güzelliğinden bir şey kaybetmemiş. İlk gün oksijeni çarpmaya devam ediyor. Bir akşam limanda oturduk karım ve Cezmi babamla. Onları hatırladık. Ne kadar çok anı biriktirdiğimizi fark ettik, mutlu olduk. Belli ki ölene kadar kalbimin kuzeybatısında olmaya devam edecek Küçükkuyu.

Kim Bilir?

1) "Sen o karanfile eğilimsin, alıp sana veriyorum işte / Sen de bir başkasına veriyorsun daha güzel / O başkası yok mu? bir yanındakine veriyor / Derken karanfil elden ele" dizeleri hangi şairimize aittir?
A) Cemal Süreya
B) Edip Cansever
C) Nâzım Hikmet
D) Özdemir Asaf

2) Hangisi bir Yakup Kadri Karaosmanoğlu romanı değildir?
A) Kıralkı Konak
B) Sodom ve Gomore
C) Bugünün Saraylısı
D) Nur Baba

3) Geçtiğimiz ay kaybettiğimiz, "bir nedeni yok yalnızca öptüm" kitabının sahibi, çağımızın yetiştirdiği en büyük şairlerimizden olan şair kimdir?
A) Ece Ayhan
B) Murathan Mungan
C) Şükrü Erbaş
D) küçük İskender

4) 2014 yılında 17 yaşında Nobel Barış Ödülü'nü alarak Nobel Ödülü kazanmış en genç kişi unvanına sahip olan aktivist kimdir?
A) Malala Yousafzai
B) Marjane Satrapi
C) Nelson Mandela
D) Rosa Parks

5) "Galata Kulesi" isimli şiirinde "bir adam düştü galata kulesinden; / bu adam benim oğlumdu" dizeleriyle oğlu Vedat'ın intiharını anlatan şairimiz kimdir?
A) Ümit Yaşar Oğuzcan
B) İlhan Berk
C) Tevfik Fikret
D) Can Yücel

6) Dört konçertodan oluşan "Dört Mevsim" adlı eser hangi besteciye aittir?
A) Wolfgang Amadeus Mozart
B) Antonio Vivaldi
C) Ludwig van Beethoven
D) George Frederic Handel

7) Puantilizm (Noktacılık) akımının ana temsilcilerinden, "Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası" tablosunun sahibi sanatçı kimdir?
A) Salvador Dali
B) Georges Seurat
C) Grant Wood
D) Pablo Picasso

8) 1951 yılında Muhsin Ertuğrul tarafından kurulan, günümüzde sinema müzesine dönüştürüleceği iddia edilen tiyatro hangisidir?
A) Deveduşu Kabare
B) Ses Tiyatrosu
C) Küçük Sahne
D) Haldun Taner Sahnesi

9) Rijksmuseum tarafından gerçekleştirilen restorasyonu internet üzerinden izlenebilen ünlü Rembrandt van Rijn tablosu hangisidir?
A) Gece Devriyesi
B) Dr. Nicolaes Tulp'un Anatomi Dersi
C) Celile Denizi'nde Fırtına
D) Savurgan Oğul'un Dönüşü

10) Attilâ İlhan'ın çıkardığı bir derginin etrafında toplanan ve Garip akımının şiirine karşıt, yenilikçi duruşuyla bilinen şiir akımı hangisidir?
A) Yedi Meşaleciler
B) Maviciler
C) Beş Hececiler
D) İkinci Yeniciler

Testi çözüp doğru cevaplarını bizyazin@kafadergi.com'a gönderen **ilk 10 okuyucumuza** yazarlarımızdan imzalı **sürpriz kitap hediye!**

Geçen ayın cevapları:
1/A 2/B 3/C 4/B 5/C 6/D 7/B 8/C 9/A 10/B

Hazırlayan: Meltem Erkmen

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

Ağustos 2019 - Sayı: 60 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup/Yayıncılık Ltd. Şti.

İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga

Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Ekin Başak Akgül

Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: info@adworldistanbul.com - (0212) 293 40 99

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul Tel: (0216) 428 9 888

Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41

Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: TDP (0216) 585 90 00

www.kafa.com.tr bizyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisindeki tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yayın organında ve sanal ortamda kullanılamaz. Poster ve çıkartmalar derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

Kapak sözü: El Profesar, La Casa de Papel, 2019, 3. Sezon 1. Bölüm, Yönetmen: Jesús Colmenar, Senaristler: Alex Pina ve Javier Gómez Santander Kapak orijinal görsel: La Casa de Papel, 2017, 1. Sezon 13. Bölüm, Yönetmenler: Jesús Colmenar ve Alex Rodrigo, Yapımcı ve Senarist: Alex Pina

*her şey
çok güzel
olacak*

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu geçen ay dergimizi ziyaret etti. Aynı zamanda kitap fuarlarında bizi hiç yalnız bırakmayan ve sıkı bir KAFA okuyucusu olan Ekrem Başkan'ı bir cumartesi kahvaltısında ağırladık; edebiyattan siyasete, sanattan spora her şeyi ve tabii en çok da İstanbul'u konuştuk.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ve KAFA Dergisi ekibi...

DÜNYADA HAYATIN BİR TEK MANASI VARSA O DA SEVMEKTİR

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, 31 Mart seçimlerinden sonraki basın toplantısında, "Bu sabah sürekli takip ettiğim bir dergide okudum..." diyerek, dergimizin 56. sayısının kapağında bulunan Sabahattin Ali'ye ait "Dünyada hayatın bir tek manası varsa o da sevmektir" sözünü okumuş, o sözle sadece İstanbul'a değil; bütün Türkiye'ye seslenmişti. KAFA ekibi olarak imzaladığımız o sayıyı Ekrem Başkan'a hediye ettik.

DÜNYANIN EN UZUN GECEİ 27 ARALIK DEĞİL,

BENİ
TERKETTİĞİN
GECEDİR...

Fotoğraf: Muammer Yanmaz

Alıntı: küçük İskender, Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir,
Sel Yayıncılık, 2012

HER ŞEYİN MAHVOLMASI İÇİN AŞK İYİ BİR NEDENDİR.

DÜNYANIN EN UZUN GECEİ 21 ARALIK DEĞİL.

**BENİ
TERKETTİĞİN
GECEDİR...**

2. YILIN KAFA Sİ

12 SAYI BİR ARADA

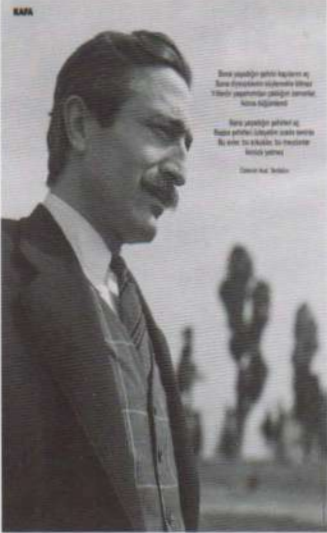
KAFA

bi dünya...

2. YILIN KAFA Sİ

KAFA

2. YILIN KAFASI

2014 Eylül ayında yayın hayatına başlayan
KAFA Dergisi'nin 2. yılında sınırlı sayıda basılan 12 sayılık özel cildir.

Bu cildin içinde derginin 2015-2016 yılları arasında yayınlanan
Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz
ve Ağustos sayıları ön-arka kapak dahil olmak üzere eksiksiz bulunur.

KAFA

bi dünya...

KAFA